

A. Schultens

Pag. 5

INSTITUTIONES ARAMAEAE.

SECTIO PRIMA,

De Elementis.

I.

ingua Aramaea, cum Hebraea, & Ara-
bica, unam tenens Originem stirpem-
que Linguae Primaevae, leni discrimine
in Chaldaicam & Syriacam Dialectum di-
vergit.

II. Hujus breves quasdam institutiones Auditori-
bus meis debo; ut per eas naturalis & commodior
via aperiatur, qua Harmoniam sororiam quatuor
Dialectorum, a Viris Doctissimis seculo praecedente
demonstratam ac pervictam, arctiore adhuc vin-
culo adstringere liceat.

III. Omnibus hisce Dialectis communes sunt Li-
terae viginti & duae; quarum scriptio & lectio a
dextra ad sinistram procedit.

Conspectus Alphabeti Aramaei hicce.

A

SY.

Linguae Aramaeae
apud Iacobum Lazarum
1705 1749

2 INSTITUTIONES
SYRORUM LITERÆ.

Inisitatiōes. *Uſitatiōes.*

	Eſtrangela	in fine liberum, nextim.	in med.	in init.
Olaph.	אַלְאָפָה	אַלְאָפָה	אַ	אַ
Beth.	בֵּתְה	בֵּתְה	בֵּ	בֵּ
Gomal.	גּוֹמָאָלָה	גּוֹמָאָלָה	גּוֹמָאָלָה	גּוֹמָאָלָה
Dolath.	דּוֹלָתָה	דּוֹלָתָה	דּוֹלָתָה	דּוֹלָתָה
He.	הֵ	הֵ	הֵ	הֵ
Vau.	וֹאָה	וֹאָה	וֹאָה	וֹאָה
Zain.	זְאִין	זְאִין	זְאִין	זְאִין
Hheth.	חְהֵתָה	חְהֵתָה	חְהֵתָה	חְהֵתָה
Teth.	תְּהֵתָה	תְּהֵתָה	תְּהֵתָה	תְּהֵתָה
Judh.	יְהֻדָּה	יְהֻדָּה	יְהֻדָּה	יְהֻדָּה
Coph.	כּוֹפָה	כּוֹפָה	כּוֹפָה	כּוֹפָה
Lomadh.	לּוֹמָדָה	לּוֹמָדָה	לּוֹמָדָה	לּוֹמָדָה
Mim.	מִםְ	מִםְ	מִםְ	מִםְ
Nun.	נוּןָה	נוּןָה	נוּןָה	נוּןָה
Semcat.	סְמָכָתָה	סְמָכָתָה	סְמָכָתָה	סְמָכָתָה
Hhhe.	חְחֵהָה	חְחֵהָה	חְחֵהָה	חְחֵהָה
Pe.	פֵּהָה	פֵּהָה	פֵּהָה	פֵּהָה
Tſode.	תּוֹדָה	תּוֹדָה	תּוֹדָה	תּוֹדָה
Kqoph.	קּוֹפָה	קּוֹפָה	קּוֹפָה	קּוֹפָה
Rifch.	רִיפְחָה	רִיפְחָה	רִיפְחָה	רִיפְחָה
Schin.	שְׁנִיןָה	שְׁנִיןָה	שְׁנִיןָה	שְׁנִיןָה
Thau.	תּוֹאָה	תּוֹאָה	תּוֹאָה	תּוֹאָה

ARAMAEAE
CHALDAEORUM LITERAE.

<i>Potestas.</i>	<i>Nomen.</i>	<i>Final. Figura.</i>
(') Spiritus lenis.	Aleph. אָלֵף	אָ
Bh. & B.	Beth. בֵּית	בּ
Gh. & G.	Gimel. גִּימֶל	גּ
Dh. & D.	Daleth. דָּלֶת	דּ
H.	He. הֵה	הּ
V. vel potius W.	Vau. וָוּ	וּ
Z. vel Ds.	Zain. זָיַן	זּ
H. asperum, i.e. Hh.	Heth. חֵת	חּ
T. molle.	Teth. טֵת	טּ
J. Consonans.	Jod. יֹודּ	יּ
Ch. vel C. ut K.	Caph. קָפָהּ	כּ
L.	Lamed. לְמָדּ	לּ
M.	Mem. מֵם	מּ
N.	Nun. נָוּן	נּ
S. molle.	Samech. סָמֵךּ	סּ
Hhh vel Ghh.	Hajin. עָגִין	עּ
Ph. vel P.	Pe. פֵּהּ	פּ
Tz. vel Tds.	Tsade. צָדֵהּ	צּ
K. vel Q.	Koph. קוֹפּ	קּ
R.	Resch. רֵשּׁ	רּ
Schi. & S. acutum.	Schin. שֵׁיןּ	שּׁ &
Th. vel T.	Thau. תֵּהּ	תּ

A 2

א

I N S T I T U T I O N E S

N Chaldaica elementa eadem plane cum *Hebraicis*, in *figura*, *potestate*, *denominatione artificiali*. Longiuscule dissidere videntur *figurae Syriacae*: sed videntur tantum; nam revera sunt eadem, ductu manus liberioris sic inflexae. Nempe

1. *I* recto talo stare jussum, pro **N**, omissis virgulis lateri additis. Scriptio vetus dabat **A**.

2. **D** & **B** curvatura tantum differunt.

3. **V** ex *I* reclini, & inverso, extitit.

4. *Dolath* & *Risch* puncto inferno, superno, distinguenda, pro **T** & **Y**, in contractius **Q**, resederunt.

5. **ST** nexu & flexu interiore se ex **T** ortum profitetur.

6. *Waw* o rotundatum ex *I*, antam praebente veteri scriptio-
ne, quae recurvam pro recta dabat literam **Q**, **G**.

7. *Zain* *I* planissime idem cum *I*.

8. *Hbet* omnium longissime recessit. Sistatur tamen capite **H**,
sic **U**: & pedes sursum projecti in se retrahantur, habebis
U.

9. **G** & **B** nemo differre dixerit, nisi leni flexiuncula ma-
nus.

10. Non ovum ovo similius, quam **Jud** & **Jod**.

11. Eadem similitudo inter **C** & **B**. In fine **C** ex **T**.

12. *Lemad* ex **L** ortum, liberiore ductu **L** prius, mox
L exarando. In fine **U** complicata, & sursum versa, apertura
lateris.

13. Ex **D** virgula interiore sursum adducta sponte exiit **D**
quod dein speciosiore figura **U**: in fine **yo**.

14. *Nun* *I* planissime cum *I* convenient.

15. *Semchat* **W** est duplicatum **D**.

16. *Hbba*, sive *Ghba*, **S** est in latus reclinatum *Ghbain* **y**.

In

ARAMAEAE.

5

In fine **V** exarari solitum, veteri formae propius accedit.

17. *Phe* ♂ easdem retinet lineas, quas offert gibbosior paulo scriptio ♀.

18. *Tzode* ♀ unam tantum lineolam dimisit, pro **V** celeriore calami cursu.

19. *Quuph* ♂, ex ♂ oriundum, situ immutato, in oculos incurrit.

20. *Risb* sub *Dolath* jam visum. Conferatur utrobique vetustior scriptio *Estrangelo*; & verissima haec esse, deprendetur.

21. *Schin* ⚡ offert **V** operculo veluti clausum.

22. *Denique L* a II invenio prouoxit.

I. Omnes hasce flexiones, mutationesque, clarius discernet, qui scripturam *Estrangelo* ad singulas literas contulerit. Est vetustissimus scribendi modus, qui ad *Hebraeum* & *Chaldaeum* adhuc magis propinquat; atque expressiora *Originis* indicia sifst. *Estrangelo* appellatur, a *επονίλαχος* rotundus, quod paulo rotundius scriptio haec decurrere soleat. In Titulis Librorum, inscriptionibusque Capitum, plerumque obtinet: ac proinde ignorari haud debet.

I. Leve, quod jam monebo; & tamen monitu necessarium. Turbat scilicet nonnihil incipientes, quum sonari audiunt *Olapb*, pro *Aleph* &c. Sciendum itaque, ex *Dialecto Syriaca* vocalem longam & semper obscurius efferi, ita ut ad *ō* quam proxime accedat. Eadem fuisse pronuntiationem *g* *Kametz* apud *Hebraeos*, vel nomen ipsum arguat, a *contractione oris* impositum. Eadem ratio in *Gomal*, pro *Gamal*, itemque *Dolath*, *Lomad*, *Tzode*. Cavendum praesertim ad *Coph*, pro *Cāph*, enunciatum; ne cum *Koph* confundatur. Consultius fuisset, quum in his omnibus illa *vocalis* respondeat non *ω* *Kamets Chatuph Hebraeo*, sed longo *Kamets*; ut *Alaph* &c. *Cāph* &c. potius enunciaffent; sub hac monitiuncula, illud & non clare, sed obscuriuscule, cum quadam inclinatione ad *o*, resonandum.

7. Apparet ex quatuor tabulis *Alphabetti*, multum *Calligraphiae* datum: indeque in principio, in medio, in fine, aliter & alter exaratas quasdam literas.

A 3

Ad

6 INSTITUTIONES

Ad distinctiorem perceptionem attendatur
Harum quinque figuram in fine mutare, & Finales appella-
ri, γ β, Υ Λ, si geminum concurrat Υ, ρ τ, ι, η,
Υ Σ.

Ad gratiam, & celeritatem simul literae connectuntur continua basi: & quidem vel utrinque ~~אַתָּה תְּבִרְכֵנִי~~, ex quibus & lineolam adsciscit a summitate ejus ad basin praecedentis literae descendenter: vel solummodo antecedenti, ~~וְאַתָּה תְּבִרְכֵנִי~~.

Consimiliter, & $\dot{5}$ inversa, ac finales, $\dot{5}$ illi $\dot{5}$.

Ad ornatum quoque I & Δ sibi invicem vices praestant, sic

ut prior posteriori bifariam se det, Δ pro Δ : & Π pro Π .

¶. Verbum de *Arabicis literis*. Earum numerus excedere creditur fines aliarum *Dialectorum*; nam viginti octo in *Alphabetis* tabellis proponi solent. Sed praeclare observatum a Cl. Rbenf. in *Rudim. Gram. Harm.* L. L. O. O. illum calculum minus rite initum. Nempe sex literae accessoriae, *sal*, *Kha*, *Da*, *Gain*, *Dad*, *Thé*, fibilo tantum flexuve blaefiore differunt, a *Dal*, *Hba*, *Da*, *Ta*, *Ain*, *Dtsad*, *Té*: atque tam parum numerum *Elementorum* augent, quam literae *Begadcpat* enunciatae cum *aspiratione*, ut fiant *Bheghadp* chephbatb. Vidente *Lingua Hebraea* bifariam pronunciatas quoque fuisse literas *Hbeth*, & *Hbbain*, a Viris Doctissimis jam insinuatum. Idem de *Tet*, & *Tjade*, adfirmare licet. Digna res quae in clariore aliquando lucem educatur, quod multum inde utilitatis ad *Origines* redundare possit. Ceterum hodiernas literas *Arabicas* leni ductu ab *Hebraicis* deflexas, ad oculum demonstrare soleo in Collegiis.

III. Vocales *quinque* omnibus Linguis a natura
datae, brevius, longius, enunciandae. Sic *decem*
in omnibus exoriuntur. Harum *figurae* nihil ad
naturam; quam *scriptio* utique nec efficit, nec for-
mat;

mat; sed tantum *notulis* quibusdam repraesentat, prout cuique genti commodissimum visum.

Hac tandem de causa in *Dialecto Hebraea* assumtae *decem* figurae. Has *Chaldaica*, quae per scholas *Judaeorum* ad nostras manus pervenit, consimiliter nunc tenet. Quid in veteri *Chaldaeorum* more obtinuerit, haud liquet.

Syriaca scriptio *quinque* tantum *vocales* pingit; revera tamen *decem* exprimit; *Hebraicis & Chaldaicis* per universum *Dialecti* ambitum intime respondentes.

Pictura vocalium duplex, altera vetustior per mea *punctula*; altera recentior & ex *Graeco* fonte derivata. Figuram, & denominationem artificialem exhibeat sequens tabella.

VOCALIUM

<i>Nomen.</i>	<i>Potestas.</i>	<i>Figura.</i>
---------------	------------------	----------------

Secunda.	Prima.
----------	--------

<p>לְאָפֶת phohho, id est, <i>apertio</i>.</p> <p>לְבָבֶת ibotso, <i>pressio</i>.</p> <p>לְחַבֵּת hbotso, <i>strictio</i>.</p> <p>לְזָהָב zquofo, <i>elatio</i>.</p> <p>לְזָהָבָת otsotsso, <i>durities</i>.</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">a</td><td style="text-align: center;">בָּ</td><td style="text-align: center;">בָּ</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">e</td><td style="text-align: center;">בָּ</td><td style="text-align: center;">בָּ vel בָּ</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">i</td><td style="text-align: center;">בָּ</td><td style="text-align: center;">בָּ</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">o</td><td style="text-align: center;">בָּ</td><td style="text-align: center;">בָּ</td></tr> <tr> <td style="text-align: center;">u</td><td style="text-align: center;">בָּ</td><td style="text-align: center;">בָּ vel בָּ</td></tr> </table>	a	בָּ	בָּ	e	בָּ	בָּ vel בָּ	i	בָּ	בָּ	o	בָּ	בָּ	u	בָּ	בָּ vel בָּ	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: right;">Secunda.</td> <td style="text-align: right;">Prima.</td> </tr> </table>	Secunda.	Prima.
a	בָּ	בָּ																	
e	בָּ	בָּ vel בָּ																	
i	בָּ	בָּ																	
o	בָּ	בָּ																	
u	בָּ	בָּ vel בָּ																	
Secunda.	Prima.																		

N. In oculos ultro incurrit, denominations *vocalium* esse *Technicas*; ad naturam pronunciationis inculcandam sic *conceptas*.

Per

8 INSTITUTIONES

Petocho signat apertio[n]em; quod labia in resonando a paulo magis diducenda: a radice פָתַח aperuit: unde & *Patach* nomen apud *Hebraeos*, ac *Arabes*, invenit.

Rebotzo רְבֹצֶה cubuit; depresso fuit; valet depressionem, re-cubationem: quod vocalis illa ex *Dialecto Syriaca* nonnihil deprimentia sit inter labia, sive brevis sit, sive longa. Unde *Tzeri* & *Segol* nomen traxerint, tactum in *Instit. Hebraic.* p. 55. 56.

Chebotzo חְבּוֹץ strinxit, compressit; notat strictionem. Appellatio indita, quod vocalis haecce stringatur quasi, atque per labia pressiuscule elidatur. Eadem de causa רִקְבּוֹץ *Chirek* i. e. stridor in scholis *Hebraicis* audit: apud *Arabes* autem *Kesra* sive *fractio stridens*. Ditione sua continet brevem & longam simul. Videtur & pro *tzeri* nonnunquam venire.

Zekopzo זְקוֹפּוֹן erectus fuit, sonat elevationem, vel elevationem. Sub hujus ditione censemur o breve & longum. Posterius ita resonat *Dialectus Syriaca*, ut ad a longum sive *Kametz*, ejusque mixturam ex a & o, quam proxime accedat: ejusdemque simul locum occupet. Haec genuina, & unica ratio, cur *Kametz* sive a longum in ordine vocalium non compareat: quippe quod ex superiori in hanc sedem delapsum. Tres proinde vocales indigitamentum hocce amplectitur, *Cholem*, *Kametz Chatuph*, & *Kametz*: quibus ab elevatione nomen additum, quod soni illi sublatius paulo efferantur; *Kametz* certe, quod hac in sede apud *Syros* vel maxime regnat. *Hebraei* tamen, ut arbitriae sunt appellationes tales, aliud quid in nominibus *Kametz* & *Cholem* captarunt: de quo adeundae *Instit. Hebr.* p. 54. 55. Cum *Hebraeis* faciunt *Arabes*; ut confessim percipietur.

Oitzotzo, אוֹצָוֹת robustus, durus fuit. Inde roborationis nomen datum sonis u & ou; quod compactius efferri debeant. In *Schurrek* & *Kibbutz* denominandis simile quid captatum, monent *Instit. Hebr.* p. 55. & 56. *Arabes* item *Damma*, i. e. *contraktionem*, vocantes o, ou, & u, hac in parte *Hebraeis* succinunt; nec tamen a *Syris* magnopere discrepant; nisi quod ut *Arabum* subtilior *Dialectus* hanc, ita *Syrorum* pinguior illam potius appellationem suggererit.

¶. Apparet *Syris* non minus quam *Chaldaeis*, ac *Hebraeis*, decem competere vocales. *Arabes* eundem numerum denarium explere, in *Clavi Dialect.* pag. 324. indicatum. Non debuisset ergo tanquam *Linguae Hebraeae* perfectio quaedam, & eminencia, supra reliquas, numerus ille passim celebrari: quum omnibus non Orientalibus solum, sed & reliquis ferme *Linguis*, ex-

aequo communis reperiatur, si rem ipsam, non *denominationem*, vel & *figuram*, spectemus. *Denominationibus* illis *Technicis* plane careri potuisse: tantum abest, ut aliquid verae dignitatis aut excellentiae adferant. In *Figuris* quoque, hoc vel illo modo exaratis, nihil utique perfectionis interioris. Si externa quaedam commoditas legendi inde redundet, omnes sibi nationes eam parent, & acquirant, licet. *Arabica* quidem *scriptione* pro *quantitate syllabarum* nil completius, aut libratius; five adsint puncta, five, quod mirandum sane, absint. Eo faltem perfectionis, si qua in his perfectio, quae tota externa, ne *Hebraica* quidem *scriptio* pertingit. Et tamen paucim insinuatum, etiam a Viris qui *Arabica* salutarunt; *imperfectissimam* esse eorum *Scripturam*; quippe quae *tribus* tantum *vocalium notis* utatur. Atquin hoc ipsum istam *scripturam* vel maxime perfecta: & ad omnem *Lingut rationem*, ac *Analogiam*, exteriorum, interiorum, aptissimam reddit, atque expeditissimam. In *Clavi Dialectorum* asserti hujus fundamenta, & firmamenta, adstruxi. *Syriaca* *scriptura* quinque notulis contenta, neminem incertum linquit, si cursum modo generalem *Analogiae* teneat, ubinam brevius, ubinam longius resonandae veniant vocales. Facebant ergo a Pomoerii *Ling.* O. O. praejudicatae illae opiniones circa numerum *Vocalium*, per quas multi Viri Docti sibimet in clara luce nubeculam, & nescio quid glaucomatis, offuderunt, quo minus ad *Harmoniam* naturalem, qua *Dialecti* omnes connexae, potuerint penetrare.

¶. Duae *Vocalium* tabellae. Prima meritis *punctis* constans, antiqua. Altera *figuris* distincta, recentioris est originis.

I. Prior, *punctis* concinnata vel *supernis*, vel *infernis*, vel *supra* & *infra* simul adjectis.

Unum *supra* & *infra* simul ፩, dat a breve, five patach.

Duo *infra* dupli situ, ፩ & ፪, cum inclinatione in dextram, exhibent e longum, & breve, five *tzeri* & *segol*, citra discriminem.

Duo *infra*, cum declinatione in sinistram, ፩, efficiunt i breve, five *chirek* parvum. Sequentे *jud* ፩ ፪ i longum, five *chirek* magnum. Nonnunquam & *tzeri*.

Duo *supra*, cum inclinatione in dextram, ፩, sistunt o breve, & longum, quin & a longum obscurius. ac mixto fono, red-

IO INSTITUTIONES

ditum: id est, *kametz-chatuph*, *cholem*, & *kametz*.

Unum *supernum*, ♀, praebet u breve sive *kibbutz*: unum *infernum*, ♀, u longum, sive *schurek*. Utrique adjungi amat ○ *waw*, tanquam matrix, & sedes nativa illius soni; sic ut ○ legatur *bu*, ○ sit *bou*, vel *buu*.

Liquet, cur *punctula* situm nunquam mutent. Nempe locus ipse *vocalem* quamque figit, & finit.

Apparet quoque, omnia, quae *vocalium* designationem spestant, facillime olim effici & expediri potuisse vel uno punctulo; ad rationem indicatam p. 50. *Instit. Hebr.*

Dubitari nequit, quin ut simplicissima, ita antiquissima simul sit methodus haecce; in qua cuique Nationi liberum fuit aliquid immutare, vel adjicere, pro numero, situve, punctorum: atque ita publicum scribendi morem inter suos sanare.

Hac veteris Scriptionis Clavi, quidquid est nodosissimarum quaestionum circa *Vocalium Originem*, & *Antiquitatem*, sponte resolvitur. *Hebraeos puncta* habuisse, quibus vocales indicarint, nunquam tam contentiose negatum fuisset a quibusdam; nisi *notulam rei*, quae variare potest, cum *re ipsa*, quae perpetua, & immutabilis, confudissent. Idem ab altera quoque parte peccatum, ab *Anticriticis*: ut alibi latius discussimus. *Hebraicae & Chaldaicae vocales*, prout in *Sacro Codice*, & *Targumim* visuntur, pleraque *punctulis* aliter & aliter positis, constant. *Patach* tantum, cum *kametz* & *kametz-chatuph*, peculiarem *figuram* induerunt; vel potius *vetera* eorum *puncta* in *lineolas* coaluere. Has ipsas *figuras* ad *essentiam vocalium* istarum pertinere nemo sanus adfirmit.

II. Tabella, quae *figuras* offert, recentioris est originis. Earum inventor *Theophilus Edeffenus*, *Maronita*, qui circa annum *Christi* 791 decepsisse traditur. Is *Homerum* versibus *Syriacis* reddens, ad nomina propria tanto accuratius exprimenda *Graecas* adoptavit vocales, libere *supra*, *infra*, apponendas: prout opportunitas tulisset. Ipsam *figuram* quoque liberiore calamo duxit; unde in MSS. magna circa easdem diversitas; quem perinde ferme censeatur, stent cadantve, atque in omnem partem se verti patientur.

Ad hanc jam rationem ex *a Graeco* assumtum, quod in *conversum*, & *contractum*:

Ex

ARAMEAE.

11

Ex ְ, adscitum ּ, & ּ.

Ex ִ, vel potius ַ Eta, more seculi Ita enunciato, indu-
ctum ּ, dein ּ, & ּ.

Ex ֶ oblongiuscule datum ּ, & ּ.

Denique ָ punctulo auctum, exaratumque ָ, & ָ, atque ut nunc
ferre ּ, quamvis ָ reperiatur: scilicet, ut dixi, magna liber-
tas in omnibus hisce figuris manui scribentis permititur.

De hac Origine figuratarum vocalium conferri merentur,
quae Doctiss. *Aensem* annotavit *Biblioth. Orient.* tom. I.
pag. 64.

7. Dialecto Syriacae peculiare, quod ְ oxoxo per u breve,
sive kibbutz, enunciato, in scribendo adjiciant waw: ut in re-
centiori quidem, sive figurata scriptione discerni nequeat a
schuuroc. Ausam *Ortographiae* huic dedit pinguior sonus, quo
Syri etiam u breve efferre solent; sic ut ad ַ ou accedat;
atque ita aliquid juris in waw habere videatur.

Duo hinc exempta, exilius resonari solita videlicet: ֵ
omnis; & ֵ propter: quae & ֵ ac ֵ exafari pos-
funt. Est & tertium, de quo tamen diffidetur ֵ tu-
britba, sulphur: *Luc.* 17: 29. Id mendosum suspicatur Cl. de
Dieu pag. 19. atque Cebritha ֵ praefert, cum Gabriele
Sionita. Mihi prior scriptio certior, nam pro Hebraeo גּוּבְּרִיתָה Gob-
ritb, Chaldaei Cobritba ֵ כּוּבְּרִיתָה & ֵ Cubritha sonant; quin
& ֵ כּוּבְּרִיתָה Coubritha. Apud Arabes ֵ Cubrit, &

ֵ Cibrit enunciatur. Utrumque ֵ Cubrit per
kibbutz exilissime pronunciatum repraesentat. Hac de cau-
fa waw omisum. Eadem scriptio obtinet *Apoc.* 9. 17. in
ֵ Cubrithe, sulforei. Non dubitandum quin multa
alia olim sic enunciata, atque exarata.

IV. *Divisio Literarum secundum Organa eadem*

B 2

pla-

plane Aramaeis, quae Hebraeis. Hinc quinque existunt ordines:

ע ח ה נ א } Literae gutturales, quia spiritum valent
ט ו ס ת } qui in gutture formatur.

תַּדְּבָרִים { Literae linguae, quia fortior quaedam in his Linguae vibratio.

ל ב ק ג ' נ } Literae palati, quod palatum fortiuscule
כ ב מ ו ו } feriant.

שׁ סׁ צׁ רׁ זׁ נׁ } Literae dentales, quod per dentes quasi explodantur.

בָּוּמָפָר { Literae labiales; quod extremis in labris
בָּוּמָפָר fere conformentur.

V. Non usquequaque fidā ac firma Regula: *Litteras unius organi facile inter se permutari*. Nempe quaedam tantum, quae uno organo tenentur, jura sua commutare possunt. Diversarum quoque *classium* literae vices inter se obeunt. Ad *Harmoniam Dialetorum Orientalium* feliciter consummandam requiritur, ut *fines accuratius*, quam hæc tenus factum, regantur; atque in perpetua *Analogia altius, solidiusque, figantur*.

N. Clavis Dialectorum interiora haece, quae quasi acus
Magneticae vices praestant in mari nostro navigando, ex parte
jam recludere coepit. Hic paucula tantum delibamus, &
scintillulas quasdam spargimus, tum pro recta permutatione,
quae organi sui classem servat, tum pro obliqua, quae inde de-
flectit.

I. Ad.

I. Ad directam commutationem quod attinet.

1. In Gutturalibus נ & ה ad mutationem pronissimae: praesertim in initio & fine; si serviles sint. Sin Radicales, non aequae. כ & י stabiles ferme literae.

2. In Lingualibus מ servile saepe in ט transfilit. Est & ubi ט ac מ radicales alternentur: ut חתָף חתָף rapuit, in Dialecto Hebraea. Ad eam rationem pro עֲרָבָה erravit, Aramaei sonant נְזָבָן טְנָבָן & pro סְתִּים שְׁגָלָם סְתִּים occlusit, לְגַחְתָּם. Genus non valde crebrum.

ד in ט abiisse creditur, דְּבָה infamatio, in טְבָא con verso. Mihi posterius hoc aliam tenere Originem videtur.

Ab his longiuscule abstant ל & נ; quae, ut liquidae, in vicces pronaes. Ita pro וְיֵצֹו dabant וְיֵצֹו: pro וְיֵלֶבֶן Attici πλεύμων; unde pulmo. Sic לְקָח & נְקָח possederunt Hebrei:

ad quod exemplum pro נְתָן dedit, Syris placuit טְבָא. Chaldaici utrumque habent נְתָן & נְתָן.

3. In Palatinis ג & ב fat crebro alternantur. Sic supra vidi mus גְּפָרִית sulphur in בְּכָרִית commutatum. Sic conferri solent סְכָרָר clausit, & סְכָרָר; unde Ara maeis: ג & ב in ק mutata dabit clavis Dialect. Omnia tamen haecce valde rara; & suspensa manu tractanda.

4. E Dentalibus facillimae ad mutuas vices ז & צ: ut עַלְוָן & עַלְעָן Hebreis est טְבָא. Sic pro צְבָק justus fuit, Syri perpetuo nunc זְבָק. Chaldaeis צְרָק retinuerunt. Arabes ita צְרָק frequentant, ut tamen זְהָב etiam admittant.

Iterum ס & ש valde mutabiles: quum valet sin, ut pro שְׁבָע Aramaei sonant טְבָע saturari. Syris id perpetuum, quippe

14 INSTITUTIONES

qui careant *sfn.* Sic יְמִימָה testari pro שְׁהָדָה cum reliqua serie.
Rarior transitus קְשָׁרֶת schin, in ס: ut חַתְּמָה cavere, Chaldaei; pro שְׁבָלָת & חַשְׁבָּרֶת. Ita סְבָלָת in Historia sacra.

ר in nullam sui *Organi* demutatur: ut nec illae in hanc transfluent.

5. E labialibus cognatio multa & vicissitudo inter ב & פ. Sic pro בְּרִיל enunciatum בְּרִיל ferrum: pro בְּקָעָה vallis, בְּקָעָה פְּסָנְתָן: & pro בְּקָעָה fudit.

ב & פ etiam in מ defluere, ostendit Clavis, pag. 194. & 275. Rarissimum in nostris Dialectis.

ל in ד proximum jus habet: ut V AEolice erat F. Ad eam rationem Arabes פ pro ל copulative usurpant, majore tamen Empbaši, arctioreque connexu. In radicibus ipsius nihil nunc occurrit satis tutum.

II. Circa obliquam permutationem, teneatur.

1. E Gutturalibus נ sat crebro transfire in jod. Sic ab אֲנָר collegit processit יְגָר acervus: tumulus. A אֲזָל orcus, extitit נְאָזָל שְׂוִיל. Pro קְרָא vocavit קְרָא & קְרָא aequo jure.

Transfilit quoque in נ, vel quiescens, ut אֹבֵד perdidit ad Chaldaeae Dialecti, vel mobile, ut אֹבֵד אֹבֵד ad Syriacee normam.

2. In Lingualibus ט in צ transmutari posse, tactum Clavi p. 238. Certior tamen transitus צ in ט, & in Aramaea Dialecto solemnis. De eo infra.

נ & נ fines organi sui non migrant. Admitti itaque non potest conspersum Coloss. 4: 6. a: ut quibusdam visum. Duplex tinnit vitium; nam nec נ exsistere aptum natum: nec נ in ב degenerat. Thema conspersum a רְנוּך contudit prognatum.

ל in ד nonnunquam abire, demonstratum in Clavi p. 252. 253. Rariusculum ut נ ei substituatur.

Con-

Consimiliter & נ in מ ; quin & in ר defluxit. Sic בְּחָנוּ examinavit fit טִמֵּן & בְּחָר כִּנְמַן condidit, fit טֶמֶר כְּפָנָן. Sic שְׁנִין ex הַרְזֵן duo inflexum : similiter promiscue in נְבוּכְרֹצָר & נְבוּכְרֹנֶת in Sacris. Ad hanc rationem pro בָּרְן filius.

3. E palatinis ג classem suam non excedit.
in principio, medio, fine, cum ג jura partitur.
Etiam in נ demigrat, omni sede. Quin & י in mobile quandoque desciscere, data opera demonstrandum veniet, in progressu operis. Nunc confer Clavim p. 245. 246.
ג fines organi sui non egreditur : ut nec ק. Male certe Zelotes a קְנָאָה derivatur : nam Radieibus קְנָאָה & קְנָנָה nihil commune, quoad originem, & nativam virtutem.

4. In Dentalium classe proclivis ad vicarias alia e classe sibi adsciscendas ג. צ. ש.

ג solemniter in ד delabitur : ut נְסָתָר דְּבָבָב pro au-
rum. אֲבָב pro נְבָב דְּבָב recor-
datus est &c. &c. ד וְ רָא & רִי & רְוִי & רְזִי qui, quae, quod.
&c. &c.

צ in ט emolliri amat ab Aramaeis. Ita עַלְלָה umbrosum esse
fit עַלְלָה dorcas, טְבִיא, אֲבִי & עַלְלָה Tabitha. &c. Etiam mira metamorphosi צ in י eliquatum inter dentes. Ita רְבָע in Dialecto Hebraea unam tenent Originem : & quadratura cum cubatione intime connexa. דֻּעַע & quaundi & conquassandi una stirpe nituntur. Sic ergo אַרְעָה ex אַרְץ terra. מְקַשֵּׁה חַמֵּץ fermentescens : בְּצַח pro בְּצַח גַּעַנְתָּן lana. קְטָן עַמְרָא עַמְרָה ovum :

16 INSTITUTIONES

נָעַמְתִּי pro בְּנֵי יִעֲשָׂה emicuit, exiit in florem.

וְשָׁבַת in תְּמִימָה demigrat solemnissime. Sic eunt תְּבִרְתִּים, pro תְּבִרְתִּים שְׁבָרֶת reversus est, resipuit, ex שְׁזִיב. Longum talium agmen. Ex תְּמִימָה iterum in תְּמִימָה transfiluisse videtur in קְטָרָה כְּפָרָה ligavit, ex קְשָׁרָה sed hoc perrarum. De ר in ל & נ liquefcente, ad num. 2. egi.

5. E Labialibus פְּ מְ בְּ classis, sedisque suae retinentissimae. ו pro ו omnem stationem ingreditur. Exemplo sint וְאַבְדָּל emphatice pro וְאַבְדָּל, coetus. Δָמָן mortuus est, ut מְאַתְּ securitas, remissio, a שְׁלֹחַ quod & שְׁלֹחַ liquide defecatus fuit.

ו pro ו item substitui, ordines conjugandi, ac derivandi, declarabunt.

In תְּמִימָה quoque transfunditur nonnunquam, praesertim in medio, & fine, radicaliter. Crebrius adhuc quum servile est. Hoc arcanum Analogiae restituenda necessarium, longiora spatia depositit. Confer nunc Clavim p. 217.

6. Ad Analogiam & Harmoniam Dialectorum complendam requiritur conspectus quoque mutationum, quas pro diversa Dialecto recipiunt vocales. Hanc tamen tractationem nunc quidem vel primis fastigiis delibare, immaturum: quod hae immutaciones non nisi cursu Linguae per omnem conjugandi, declinandi, derivandique ordinem deducto, percipi queant.

VI. Literae quae ex Radicali motu in quietem concedere possunt, constantissima omnium Dialectorum Analogia tres tantum sunt, & esse possunt, וְאַבְדָּל.

Hae scilicet ubi vel primam vel medium, vel tertiam Radicis sedem tenent, in conjugando, declinando, derivando, saepe motum Organicum, invitante

OC-

occasione, exuent, ac praecedenti vocali se dantes ad suaviorem pronuntiationem, eidem simul motum longiorem contribuunt.

Quies illa vel expressa, manentibus nempe literis illis; vel *suppressa*; iisdem omissis ad compendium scribendi.

¶. Pro specimine habeatur, ad primam sedem יִמְרָ & יִאַמְרָ dicet, ab אַמְרָ; *Chaldaice*; quod *Syriace* נִגְבָּן & נִגְבָּן aut نَجْبَنْ. Similis ratio in *waw* & *jod* primis, cum *vocalibus* cuique istarum literarum opportunis.

Ad secundam sedem בְּלֹעַ שֵׁאל pro שֵׁאל rogavit: unde הַשְׁלָה & שָׁאַלָּה rogatio. Idem de *waw* & *jod* intellectum esto.

Ad tertiam sedem כְּנָוָ קְרָא appellavit; quod *Hebr.* קְרָא pro צְפָא קְרָי: itemque צְפָא קְרָי occurrit, pro צְפָא ut *Hebraeis* in קְרָה per quietem transiit, redeunte mox radicali in קְרִתָּה, quod & קְרִתָּה exarari potest. Haec ad gustulum praebendum in praesenti sufficerint. Enucleatio distinctior, & uberior, fini operis reservatur.

¶. In quibus vocalibus quaeque נָוָי quiescere queat, ex institut. *Hebraicis* abunde constare poterit.

Habent quidem *Chaldaeis* hic aliquid privum, & suum; habent item & *Syri*: sed haec tum demum dignosci, ac fructum ferre possunt, quam universa Lingua sub conspectu posita.

¶. Eadem Literae נָוָי etiam in otium transdi possunt. Id fit, quum nec moventur, nec vocali praecedenti longiorem moram impertijunt; sed in pronunciatione penitus interceptae; ad indicium *Originis*, tamen, ac *Radicis*, in scribendo retinentur.

Est species accurrioris *Orthographiae*; quae *Radicali* verborum qualitati conservandae fidelissime incubuit. Hanc ad finem ope-

operis seponere, cum cura praecedenti, quae *quietis naturam*, ac ditionem, spectat, res ipsa & ratio jubent.

7. Eadem literae נ etiam quum *servilis* conditionis sunt, vel *moventur*, vel *quiescunt*, vel *otiantur*, pro diversitate *formae & significacionis*, quam efficiunt. In *initio* quidem, quum *praeformantium vim exerunt*, *perpetuo moventur*. In *medio* etiam *quiescere possunt*; vel & *otiani*. In *fine*, quum vel *afformantes* sunt, vel *affixa*, partim *moventur*, partim *quiescunt*. Est & ubi in *otium* concedant. *Dialectus Hebraea* pro נ *frequenter folet* ו, hoc est *spiritum lenem aperiens resonat in bene multis*, quum *mobilis est litera in principio*: in *fine vero*, ubi *omne Aleph per se in quietem considit*, *He quiescens* similiter substituere amat: citra ullum pronunciationis discrimen. *Confitudini id datum*.

Chaldaeis hanc *Orthographiam* nonnunquam sequuntur; partim in *motu*; partim in *quiete*. In *motu ad initium*; ut הָרָע *notum*, fecit, quod usitatius iisdem עַיִן. In *quiete*, sub *finem*, ut הָלָא pro גָּלָה *revelavit*. *Syri prius* in quibusdam admisere: *posteriorius penitus abdicarunt*: ac proinde omne *He* ad *finem* iis *mobile*.

VII. *Diphthongi* strictius dictae in *Dialectis Orientalibus* nullae esse possunt; quod duae vocales nonnquam uni consonae addantur. Cum literis tamen וּquaedam *quasi Diphthongi* existunt, quum *syllabam retento motu organico claudere coguntur*; neque in *quietem ire possunt*.

Nempe ut *Hebraeis*, ita *Chaldaeis waw* non *quiescit* nisi in *cholem* & *schurek*. Apud *Syros* non nisi in *otzozo*; exceptis nominibus peregrinis, in quibus & cum *zekopho* permittitur.

Iterum *jod Syris* juxta ac *Chaldaeis* morem *Hebraeum* imitatur, atque cum *tzeri*, *segol*, *chirek* in *quietem descendit*.

Cum

Cum reliquis vocalibus si waw & jod ad finem syllabae concurrant, in quasi Diphthongum eliquescunt, ob delicateorem pronunciationem.

N. Ad hanc normam cum waw existunt soni bivocales quodammodo, au, eu, iu, ou: pro aw, ew, iw, uw.

1. au; ut in **עֲוָלָה** **זָקֵן** iniquitas, Hebr. עֲוָלָה.

Chaldaeis more Hebraeo sic kametz quoque cum warw in Diphthongum conflant: ut in קְרַב regula. Syri qui kametz ad zekopho relegarunt, hac posteriori carent; nisi quod nonnullis sic venire videatur in nominibus peregrinis per zekopho sequente warw exaratis; veluti **מִלְאָכָה** Paulus, quod paulaus resonandum autumant. Non placet. Dixeris potius hanc quasi Diphthongum imitari scriptionem **סְנָאָה**, **חַדְוֹת** ofores ejus, pro **סְנָאָה**: nam Aleph ibi non otians plane, sed aliquid morae addens praecedenti patach, longam efficit vocalem.

2. eu: per segol; & tzeri, ut מְן aqua, ex מְנִי, quae in מְנוּי per quietem abierunt. רַי aspectus. גַּן corpus. שְׁלִוָּתָא tranquilla. &c. Haec Chaldaica. Syriaca sunt **אֶבְדָּוָתָא** aedificabo illud, etiam jod radicali manente ad optimorem sonum **אֶבְדָּוָתָא** eeu efficiendum &c.

3. iu per chirek breve, & longum: ut פִּיו os ejus. גִּילְיוֹן

revelarunt **בְּרִיאָה** visitabit eum.

4. ou: ex orw נְגַד per kametschatuph, & נְגַד uw per kibbutz saepissime exoritur apud Chaldaeos. Id obtinere apud Syros existimo in nominibus peregrinis quae per zekopho sequente warw enunciantur: ut **מְלָאָכָה** Paulus; **מְנֻחָה** Petrus; **מְאָדָם** Timotheus. Haec per o breve enunciant nonnulli; quasi warw C 2 otia.

otiaretur, & zekopho valeret kameſchbatuph. Vulgo existimatur waw illud quiescere, & cholem efficere. Id Analogiae minus congruum. Nil restat itaque, quam ut per quasi diphthongum talia efferantur mixtura quadam plane Syriaca, quae nec Paulos dabit, nec Paulus; sed Paulous, Petrouſ, Timotheodus. Aliud adhuc ou, ex ouw oriundum, habent Syri, in ﺱَبُّوْنَةِ schou-da-ja, promissio: ﺱَبُّوْنَةِ schouzaba, liberatio: ﺱَبُّوْنَةِ schoudaba, cognitio. Origo in his omnibus dabat schouw: sed usus in schou consedit: plane ut apud Hebraeos גָּלוּן Galouw revelatus, in Galou. inclinatum: unde & גָּלוּן pro eo exarari coeptum, ut pag. 375. instit. Hebr. indicatum.

2. Expeditor ratio cum fod.
1. Haec dat ai & ãi, per patach, & kameſz: ut apud Hebraeos קְרֵמִיתָא בַּיְתָא כָּלָא sic אֲרֵנִי & אֲרֵנִי prima.
2. oi & ãi per kameſchbatuph & cholem; ut apud Hebraeos. Hae apud Syros per elatae, incident cum praecedenti illa קְרֵמִיתָא: ac sub illa quasi absorbentur.

3. ui & uui, ut in Hebr. גָּלוּן & גָּלוּן, Aramaeis etiam minus tritae. Natura tamen in קְרֵמִיתָא inquinatio; קְרֵמִיתָא deriso קְרֵמִיתָא consolatio, similibusve, eas inseverat, quamvis molior pronunciatio easdem suppresserit. Magno Analogiae dispendio id praetervisum.

VIII. In Schevate tam simplici, quam composito, ut & patach furtivo, non Chaldaica tantum Bibliorum, sed & quae in Targumim extant, adamussim convenient cum Hebraica hac in parte punctatura. At Syriaca scriptio totam hanc supellecilem ignorat. Scriptio inquam: nam res ipsa, id est impulsio ma.

major minorve aëris post consonam, vel & ejusdem aëris resorptio omnibus ex aequo communis. *Schevata* sunt subsidiola, ad accuratissimam lectionem quin & modulationem Linguae mortuae adinventa. His *Syriaca Dialectus* nec quum viveret indiguit; & postquam intermortua est, facile carere potuit; quod *syllabarum distinctio* citra bacilos hosce expeditior sit, quam cum iisdem.

¶. De schevate simplici, quod mobile vocari solet, eadem omnia hic valent, quae in *Instit. Hebr.* p. 114 117. dicta.

Nempe פָּקָר non abruptim effertur *pkad*, sed interveniente quadam aëris impulsione sonatur vel *pakad*, vel *pekad*. נְפָקֵד paulo plenius adhuc *peked*.jam non-nihil in *pikid* inclinat: ut פְּקִיד & פְּקִיד in *pukud* & *pu-kuud* divergit:

Haec omnia tamen valde libera, nec certis, vel vivente Lingua, legibus adstricta; nedum ut nobis quicquam nunc figere, ac praefinire, liceat.

Pro hoc schevate mobili perpetuo adsumitur *Chebotzo*, sive *chirek*, in *Dialecto Syriaca*, sub initiali *jud*: sic pro שְׁבָע aut בְּשָׁבָע, quod *Chald.* est יְהָב, Syri resonant בְּאַיָּת *ireb*: pro לְשָׁבָע, quod *Chald.* est יְרָת, Syri iterum לְזָבָע & לְזָבָע. Ansa data per enunciationem *jischebb* & *jirath*; quae in *jischebb* & *ireb*, per speciem quietis ultro sese inflexit; plane ut apud *Hebraeos* præfixum *waw* in quietem considit ante Literas וְמִלְחָא, & וְמִלְחָא *oumelech*, pro וְמִלְחָא *wmelech*, molliusculé enunciatum.

Figuram schevatis composti non habent Syri: refū ipsam tamen, id est libratiorem illam imitationem vocalis, quae in

chateph patach, *chateph segol*, & *chateph kamez* obtinet, eos
habuisse, dubitare nefas.

Ad *Aleph*, quod maxime illius soni fictitii fulcro indigum,
petho & *Rebotzo* venire solent in principio. *Petho* in *אָלֶף*
pro אלף mille: *וּמְלָאָה* pro אלף Deus. &c.

Rebotzo, in בְּנֵי periit, בְּנֵי abiit: בְּנֵי apprehendit. &c. &c.

Imitantur nonnunquam *Chaldaeis*: ut in fut. *pabbel צְבָבָל* fe-
re exoriatur: ad quam normam & אַפְעָר apud *Zachariam* extat.

Ad *He* nihil adscribitur: sed *Analogia* permittit item *petho*
& *Rebotzo*; nonnunquam & *otzozo*, quod τῷ *chateph kamez*
tunc respondet.

Eadem ratio cum *Hbeth* & *Hbbain*; quamvis & בְּנֵי scri-
batur, [pro בְּנֵי recordatus est. Forma בְּנֵי נְצָרָע pronun-
ciatur *otzozo* per *chateph kamez* ad primam *Gutturalem*. Hinc
reliqua hujus naturae facile dignoscuntur.

ג. De schevate simplici, quod mutum sive *quiescens* in arte
nostra appellatur; iterum omnia eadem valent, quae in *Inst.*
Hebr. p. 117, 118. Pro eo *patach furtivum* in *Chaldaismo* ad
gutturales עֲחָד; finibus iisdem, qui pag. 135. *Inst. Hebr.* de-
signati. Hoc *patach furtivum* a *Syris* non respuitur, ut vulgo
tradunt; nam *Gutturales* istae citra hanc opem satis commode
pronunciari nequeunt, si sub finem vocalis longa antecedat:
ac proinde in עֲשָׂר *Iesuabb*, similibusque, idem subsidium
in sonando adhibitum, quamvis עֲשָׂר tantummodo scribatur.

IX. Apud *Chaldaeos* eadem ratio *dagesch lenis*, &
fortis, quae apud *Hebraeos*. Apud *Syros* diversa
paulo res: *Dagesch fortis* enim carent; sed ad literas
בְּנֵרְכָּת gemino utuntur punctulo; quorum alterum
Kuschoi קָשָׁׁׁי Durities vocatur, respondens *Da-
gesch*

gesch leni; alterum רֻכוּחַ *Ruchoch* *mollities* appellatur, respondetque *Hebraeorum signo Raphe*. Prius nempe supra apponi solitum, indicat sine *adspiratione* efferendas בְּגָדְכֶת לְלִקְדָּמָה *Talmidha*, *discipulus*: עֲמֹדֵת *Te-csuun*, *jugulabitis*, a נְבָם: postius infra additum, *aspirationem* manere significat: ut לְלִקְדָּמָה *Lthalmidha*, *discipulo*: עֲמֹדֵת *Tech-suun*, *celabitis* a נְסָמָה.

¶ Appellatio *Kufchoi*, *aurities*, a קְשָׁה *durus fuit*, videtur adversa fronte pugnare cum appellatione *Dagesh lenis*; cuius vices sustinet. Nempe sunt nomina *Technica*, quae variis in scholis varie imposita. Syri literas *Begadpat* dicunt *indurari*, quum *aspirationem*, quae aliquid *mollioris flatus* adfert, depnunt. Apparet ex opposito *Ruchoch*; a רְכָב *mollis fuit*; qua *adspirationem* retineri indicatur. Hoc signum רְפָה *raphe*, id est *remissus*, *flacidus*, etiam propterea dictum in scholis *Hebraicis*. At quum *dagesh lene* ibi vocarunt quod *Syris kuschoi*, oppositio captata inter hoc signum & *dagesh forte*. Neutra appellatio satis justa.

¶ Multi Viri Docti, ancipiti appellatione induiti, autumant *kuschoi* etiam *duplicare* literas, id est, pro *dagesh* *forti* interfervire.

Alii contra, Doctores *Syros* secuti, *Georg. Amiram*, & *Gabr. Sionitam*, negant, *Dialectum Syriacum* ullas literas *duplicare*; quum forma פְּקָר *pakkedh* semper פְּקָדָה *pakedh* pronuncietur.

Est quaestio sic satis involuta: ad quam enodandam observamus.

1. Nimis fiderent a recentioribus *Syris* negatum, *Syriacum Dialectum* unquam literas *duplicasse*. Contrarium arguunt nomina *Rabbi*, *Rabbouni*, *Abba*, aliaque in N. T.

2. Dubitari proinde non posse, quin in *conjugationibus dageshatis*, quas vocamus, reliquaque ditione *dagesh fortis*, veteres *Syri Analogiam Linguae universae servarint.*

3. In *Antiochena tamen Dialecto*, quae omnium elegantissima

cen-

censebatur, longo tandem usu obtinuisse, ut prior ex literis duplicandis secundum Analogiam supprimeretur, & pro *pakkedh*, *pakedh*, pro *Tepak-kedhu* sonaretur *Tepa-kedhu*. item pro **טַלְתָּה** *Mel-lbo*, **מִלְחָא** Chald. forma *Empatica*, *Hebr.* **מֶלֶה** *sermo*, *verbum*, daretur *Mel-lbo*. Consimiles deliciae pronunciationis, quae duplicationem earundem literam refugit, etiam aliis in Linguis olim captatae; atque etiamnum captantur.

4. Hinc sponte consequitur, *kuschoi* non esse *dagesh forte*; quippe quo nunc revera careat *Syrorum* punctatura; quae tota *Antiochena*.

5. Quod solis *Begadcpat* addatur *kuschoi*, pariliter evincit, id neutquam pro *signo generali* duplicandae omnis literae venire.

6. Per *accidens* tamen factum, ut *kuschoi* **טוֹסֵךְ** subscriptum, pro *dagesh fortis* simul interficiat: hoc est, signum praebat certissimum, literae secundum Analogiam duplicatae; quamvis prior in pronuntiatione supprimatur: ut **דָקִי** *Dak-ki*, pro *Dak-ki*, purgavit. **לְבָה** *Le-ba*, pro *Leb-ha*, Cor. &c. &c. &c.

1. De ditione *E Kuschoi*, distinctius habeatur.

1. Id superscribi literis **כְּנֶרֶכֶת** quum *initiales* sunt, ad leges de *dagesh leni* *Hebraeo* delibatas pag. 120. *instit.*

2. In *medio* similiter; si praecedat *Scheva quiescens*; id est *consona* quae syllabam claudat: ut **מַלְכִי** *Takkub* **מֶלֶךְ** *Rex meus*.

נְצָרָבָן *Netz-buun*, volent, emicabunt: a **צָבָא** *micuit*. Plurima tamen in his exceptio: nec est, cur talibus sese macerent incipientes.

3. In *fine* denique; si cum alia *consona* vocali destituta, unam in *syllabam* campingantur. Ita *Hebraeis* **נְרָדָךְ** *Nerd*, non *Nerdb*; *Nardus*. **פָּקָדְתָּה** *Pakadbt* non *Pakadhtb*. Id *Syris* **لَكْبِرَةٌ**.

pekadht. Hinc universa talium series facile dignoscetur.

4. In his omnibus punctum *kuschoi* fere omitti solet; quod *aspirationem* abesse ultro intelligatur. Necessaria evadit ejus praesentia ad literas **כְּנֶרֶכֶת**, *quoties secundum Analogiam Linguac duplicandae* sunt; quamvis una tantum pronuntiatur.

a. Id

Id obtinet.

a. In verbis perfectis, ad species Dageſſatas: ut דָקִי Daki, pro Dak-ki; purgavit: nam alias Dachi legendum fuifset. Nunc Daki legitur, quia conſona syllabam claudens praecellitſſe judicatur.

b. In defectivis prima Nun; quum ea per Dagesch forte inserita in secundam radicalem: ut in praet. Apbbel אַפְּבֵל A-pek, pro Ap-pek, eduxit; a מַפְּקֵחַ נָפְקָה exiit. Alias A-pek legendum fuifset. Item עֲקָדָה Te-cſuun, pro Tee-cſuun, jugulabis, in fut. pebal, a סְבָעָה retraxit, וְיָרַב; dein jugulavit. Est aliud עֲקָדָה quod Ruchoch requirit, Tech-ſuun, tegeis, a נְסָב.

Infinita talia.

c. In deficientibus prima jod, vel waw: ad eandem legem, & rationem; ut מְתָבָב Me-tabb, pro Met-tabb, ſedere.

4. In deficientibus ſecunda, ut אַדְּקָה A-dek, pro Ad-dek, comminuit, a קְדָּמָה.

5. In deficientibus tertia; quum Nun vel Tau absorptum: ut גְּפָנָה Gpbe-ta, pro Gphet-ta, ex Gephenta, vitis, גְּפָנָה.

6. In aliis multis formis, ubi citra hoc indicium radix haud internosci poſſet.

7. Ruchoch ad eſſe intelligitur Literis בְּגָדְכָבָת, quum cauſae גְּקָשָׁוī recenſitae ceſſant.

Mollius autem efferri amant illae literae.

1. In principio vocis: ſi antecedat aliqua quiescentium אֹו.

2. In medio, post ſcheva mobile: ut בְּאַרְכָּבָה Bour-ctbo, benedictio: ubi Capb habet kufchoi, quia praecedit ſcheva quiescens: at Thau ſumit Ruchoch quia ante ſe habet ſcheva mobile.

3. In medio item, post vocales puras: puras voco illas, ſub quibus Dagesch forte nullum ſuppreſſum: ut צָחֵז zache vel zoche, victor.

4. In his omnibus citra ullum erroris metum Ruchoch abefle

D

po-

poteſt: atque cum in Miff. tum in impressis plerumque omititur.

At necessario adeſt, quum dignosci non poteſt alias, ſitne ſcheva mobile quod praecedat, an quieſcens. Ita ſcriptio ḥ̄בְּנִי anceps eſt, valetque vel plantabunt, a נַצְבָּה; vel micabunt, vo-lent; a נַצְבָּא: fi posterius innuatur, Netz-buun pronunciandum, per ſcheva quieſcens ante נַ, quod kuschoi capit, ex not. ۲ num. 2. يَعْنِي; ſin prius, efferendum Ne-tzbbuun, per ſcheva mob. ante נַ, quod Ruchoch accipit, يَعْنِي plantabunt. quia habet ante ſe ſcheva mobile. Par ratio in يَعْنِي slabunt, a נַשְׁבֵּה, per kuschoi; nam يَعْنِي per Ruchoch a נַשְׁבָּא eſt in captivitatē duecent. &c. &c.

5. Consimilis neceſſitas & Rueboch, in formis מַלְכָּה Doctor. Ejus radix eſt אַלְכָּה didicit. Inde in part. pabbel existit מַלְכָּה pro מַלְכָּה docens. Hinc מַלְכָּה absorpta prima radi-calī, Doctor; unde & cauſa & uſus & Rueboch, cum lectione Ma-liphan, eluet.

6. Neceſſarium item Rueboch in formis לְאַתְּ cubitus, pro אַתְּ, a rad. אָמַת; unde & Hebraeis לְאַתְּ: non enim Am-ta legendum: ſed A-miba. Sie לְאַתְּ Ba-ztha, ſpolium, quod Chala. בְּזַתָּה a בְּזַתָּה traxit. לְאַתְּ Ge-ztha, vellus, נְזַתָּה Chald.

a גְּזַתָּה ſecuit. לְאַתְּ Ga-ntha, bortus, נְגַתָּה, a גְּנַתָּה. Huc per-tinet לְאַתְּ Actba, ira, odium: ab אַכְּרָה ferbuit. Eſt vo-cabulum, ad quod magna fluctuatio, & diſſenſio Eruditorum.

7. Alia neceſſitas ejusdem Rueboch, in forma לְאַתְּ triti-cum,

cum, חַתָּה, a radice חַנְתָּ. Sonandum *che-ttha*, pro *chet-ta*; venit enim pro *chen-ttha*. Talia multa, vigente *Dialecto*, existere debuerunt, in iis quae medium elidebant.

8. Finem facio in forma תָּבִתָּ *Ta-bbtba*, bona; תָּבָתָּ *Tbatba*; pro *Hebraeo* טֹבָה, vel potius טֹבָתָה cum. *He paragogico*; quod *Emphasin* adfert: nam omnia talia *Emphaticam* habent productionem. Est genus vocabulorum sic fatis copiosum.

X. Alia multa punctorum supellex apud *Syros*, adscita ad lectionem sine *vocalibus* firmiores, tutioresque, reddendam.

Prima est *classis* eorum, quae nominum, verborumque, numero, temporive, discernendo subseruiunt. Altera talium, quae voces literis similes, sed vocalibus, & significatione, diversas, distinguunt.

N. Ad primam classim sub conspectu ponendam, observetur.

i. Punctum geminum superne inscribi Nominibus *utriusque*, & verbis *foeminini generis*, ad indicandum *pluralem*. Duo haec puncta *Ribui multitudinis* dicuntur, & cum puncto literae *Risch* coalescent, juxta *Lomad* autem interdum inclinantur.

a. Sic. תְּפֻלְּכָה פְּנַיְמָה *Scipulchra aperta*, תְּפֻלְּ כְּלֵי *libri*. מְפֻלְּקָה, *improbi*. תְּפֻלְּתָה *ale*: תְּפֻלְּתָה *foem.* idem. תְּלַקְּדָה *canes*.

b. Sic quoque. תְּבַשְּׂרָה *visitqrunt, foem.* תְּבַשְּׂרָה *visitaflis. f.* תְּבַשְּׂרָה *visitabunt. f.* תְּבַשְּׂרָה *visitabitis f.*

c. Etiam *singularibus* collective positis superscribi amant duo puncta; ut, תְּבַשְּׂרָה *grex. oves.* תְּבַשְּׂרָה *volucris*, quum *aves* notat.

2. Omnibus personis *Praeteriti* subscribi punctum, (excepta *prima sing.* cui superne incumbit,) *praeterea tertiam foem. sing.* aliud habere, ad sinistrum latus *afformantis* collocatum,

visitavit m. visitat f. visitavi.

3. Participium Praesens activorum habere punctum supernum; **בְּמִתְחָרֶגֶת**, **בְּמִתְחָרֶגֶת**, **בְּמִתְחָרֶגֶת**. Istud tamen infernum est in Benoni Aphel quiescentium media Waw, **בְּמִתְחָרֶגֶת** attollens.

4. Infinitivo & Imperativo etiam punctum subscribi; nec tamen istud tam esse solemne.

5. Futura secundae & tertiae personae infra se punctum habere; *prima* autem supra se, **בְּנִירַת** aedificabit, **בְּנִירַת** aedificabo, **בְּנִירַת** aedificabimus. cave cum Kuschoi ac Ruchoch ad primas Begadphat confundas.

6. Punctum superne addi solere adfixo **בְּ** faeminino.

a. Cum in singulari; **מֶלֶךְ rex ejus**: ut vel fine punctis discerni queat a **מֶלֶךְ rex ejus**; *masc.*

b. Tum in plurali; ut **מֶלֶכְתָּם Reges ejus**; *fem.*

c. Alterius classis hicce esto prospectus.

אֲרֹא אֶתְּךָ quis. quae. **אֲרֹא אֶתְּךָ manus.**

אֲתָּה וְנִיְמָן veniens. **אֲתָּה וְנִיְמָן signum.**

אֲתָּה וְנִיְמָן venit.

בֵּישָׁא כְּבָעֵת miser. **בֵּישָׁא כְּבָעֵת** *malus.*

בְּכִיאָ כְּבָעֵת flens. **בְּכִיאָ כְּבָעֵת** *fletus.*

דִּינָא יְגִבָּה judex. **דִּינָא יְגִבָּה** *judicium.*

הָוֵס ipse. **הָוֵס** *ipse.*

וְהַיָּסֵד illa,	הִיָּסֵד ipsa.
הַנּוֹן תְּנֵעַ illi,	הַנּוֹן תְּנֵעַ ipsi.
הַנּוֹן תְּנֵעַ illae,	הַנּוֹן תְּנֵעַ ipsea.
חֲדָתָא נְבָרָא nova,	חֲדָתָא נְבָרָא novus.
לְהַלְתָּא illi f.	לְהַלְתָּא illi m.
מִן פְּלֵי quis,	מִן פְּלֵי a, ab.
פְּלֵקָא מְלֻכָּה constitution,	פְּלֵקָא מְלֻכָּה constitution.
עַבְרָא דְּבָרָא opus.	עַבְרָא דְּבָרָא servus.
עַוְלָא גְּזָבָן iniquus,	עַוְלָא גְּזָבָן iniquitas.
עַוְלָא גְּזָבָן infans.	
שְׁנָתָא מְבָרָךְ annus,	שְׁנָתָא מְבָרָךְ somnus.

Est insigne specimen veteris *Lectionis* unius ope punctuli: ancipites formas expedientis: & periculo errorum occurrentis.

XI. *Lineola occultans* vocari solet virgula, quae literis quibusdam subscriptitur, quum delicatior pronuntiatio eas suppressere jubet.

N. Supprimuntur hoc modo.

I. Olaph in אָחָרִינָא ^{אֶלְמָנָה} bbrina; alius, אֶלְמָנָה alia.

ultimus, אֶלְמָנָה ultima. אֶלְמָנָה patruelis; אֶלְמָנָה cogit.

cognatio. **הַנִּזְעָן** homo, **הַנִּזְעָן** secretum **אֵנִי** ego, quoties verbi substantivi vim induit, ut **לְנִזְעָן** lustrans ego i. e. sum.

2. *Dolath* in **לְנִזְעָן** אֲדֹתָא Ecclesia, **לְנִזְעָן** בְּנִי novus.

3. *He* in **כְּנִזְבֶּה** dedit, per totum conjugationis ambitum quando tertia schevata est: item in **לְנִזְבֶּה** Romanus; in pronomin. separatis **וְ** ipse, **וְ** ille, **וְ** illa: quum cum praecedenti voce coalescunt. Item in adfix: **וְ** illius: &c. &c. & **וְ** fuit, quoties vel tempora verborum format, vel emphatice adhibetur.

4. *Lomad* in **בְּלִי** abiit, si **וְ** scheva accipiat; & **לְ** vocalem habeat, quae tunc ad **וְ** transfertur. Sic in *praet.* **אַזְנָתָה** **אַזְנָתָה** ivi. In *part.* item **בְּלִי** axa pro a-zla, vadens:

אַזְלָמָה q-zin, pro a-zlin, vadentes. In *fut.* **בְּלִזְעָן** ni-zuun, pro ni-zluun, vident.

Nun in **בְּלִזְבָּד** annus, **וְלִזְבָּד** vice, **וְלִזְבָּד** redenta: **בְּלִזְבָּד** urbs **בְּלִזְבָּד** navis, **וְלִזְבָּד** uxor, **וְלִזְבָּד** latus, **וְלִזְבָּד** gigas: **אַזְבָּד** & **וְלִזְבָּד** tu; pronominibus: similiter in plurali eorundem.

6. *Risch* in **לְבִזְבָּד** filia, quum in regimine venit, fit **בְּתִבְזָבָד** & **וְלִזְבָּד** filia mea &c.

7. Saepe prior sic supprimitur in verbis defectivis media; eorumque derivatis. Ita **מְלִזְבָּחָה** loquentes, **מְלִזְבָּחָה** loquela.

עֲמָמָא גַּתְּבָתִין gentes, pro עֲמָמָא עַמְּמָא ob fugam geminationis.

Consumiliter יְמִינָא גַּתְּבָתִין maria, בְּנֵי fluctus.

8. Subscriptionem virgulae recipiunt Imperativi omnium Passivorum, non literam supprimentis, sed vocalis absentiam indicantis, וְבָדָקֶת אַסְתָּכָל intellige. וְסִינְיָר monitus esto.

9. Lineola transversa supernè inscripta literis numeralibus; aut vocibus decurtatis; סָעָה quindecim, סָעָה pro תְּלִיאָה laus. סָעָה pro תְּלִיאָה gratia. &c. Etiam interjectio סָעָה O, Virgulam hanc recipit. Ut Ps. 115. 16. Videtur simul occultans esse, ut O resonetur. Ergo waw in zekopbo per se non quiescit, sed motum retinet, qui quasi diphthongum efficiat. Vide supra.

10. Est adhuc alia Virgula superscripta quam טְבֻנְתָּא vocitant: ut in מָקֵדֶשׁ Mak-dscha, sanctuarium. Ei opposita Virgula inferius fedem tenens, quae טְבֻנְתָּא meditari faciens appellatur. Per eam efficitur lectio מָקֵדֶשׁ Makedscha, item sanctuarium. Nempe pro מְדִנָּה ortens, etiam מְדִנָּה enunciatum, a Chaldaeis. Item pro יְעַמְּדָה Hebrei sonuere מְעַמְּדָה stabant: & pro מְעַמְּדָה יְעַמְּדָה statio mea, מְעַמְּדָה. Est genus in Dialectis nostris late usum, cuius Analogiam, & interiorem rationem, alibi enucleare conabimur.

Se-

SECTIO SECUNDA

De Verbis Perfectis.

XII. **P**artes orationis varie a variis conceptas,
 & digestas, indicatum in *inst. Hebr.*
pag. 156. 157.

Divisio in *Verbum*, *nomen*, & *particulam*, quæ
 orientalibus placuit, valde apta: si modo teneatur,
particulam ditione sua continere universam supelle-
 ctilem *pronominum*, *adverbiorum*, *præpositionum*,
conjunctionum, & *interjectionum*, quæ partim a *no-*
minibus, partim a *verbis*, tracta, atque diversis illis
 usibus admota fuerit.

N. Disceptatum ab aeo inter *Grammaticos*, priusne esset
Nomen, an *Verbum*. Plerique, in *Orientalibus* faltem, pro-
 nunciarunt pro *Verbo*, & quidem in 3. pers. *præteriti kal.*
 Alii primam dignitatem *Nomini* competere judicarunt. Lis-
 rite examinata, facile dirimi poterit.

Observetur ergo.

1. Non satis justum esse calculum, quo *tertia masculina*
praeteritorum kal statuitur *Radicalē* tenere sedem, ac qualita-
 tem: est enim positio illa *accessoria*, & *accidentalis*; quam ve-
 tus *Lingua ex infinito*, *finire*, & determinare solebat adjecto
pronome אֵל Ipse. Id ex reliquis *personis*, tali *adformatione*
 auctis, ad oculum patescit. Compendiactum postea, at-
 que in *tertia masc. sing. praeteritorum* sine ullo dispendio sensus
adformatio ista omissa.

2. Non etiam concinnum sane; sed absolum plane, atque
 perabsurdum, ut, quod *Dōctores* quidam *Syri* volebant, a

discipulus, propagetur verbum לְמַד תָּלִימָד

di-

didicit. Hoc Cl. de Dieu Gramm. p. 57. 58. priorem fovens sententiam, castigat merito, ac confutat.

3. Speciosius alii, quum **אָזִין** aures præbuit, auscultavit, ab **אַזְנֵי** auris manifesto succreverit, Vocabulum saItem istud primivum, seu Radicale habendum esse concludunt. Ad eam rationem in Lexicis alia bene multa nomina, quin & particulae, potestate & virtute radicali conuestiuntur: nam **עַל** super prius est, inquiunt, quam **עַלְהָ** superavit, adscendit; **דָבָר** verbum item praecedit actionem **דָבָר** locutus est, verba fecit. Infistamus paulo fortius. Quis neget, **רַמּוּ** lacrimam natura antecedere **רַמּוּ** lacrymatus fuit: **אֶרְאָה** iram, **אֶרְאָה** iratus fuit: **רַצְחָה** ira indignans, **רַצְחָה** indignatus fuit? Nemo sane. Inflicissime tamen inde collectum a quibusdam, haec ipsa ergo substantiva Radicem constituere; nam ut nullum verbum determinatum, & persona aut tempore finitum, exhibere potest Radicem; ita Radicem quoque praefata nequit ullum Nomen vel adjectivum, vel substantivum, cuius subjectum persona aut re aliqua terminatur, ac finitur. **דָבָר** verbum, sermo, non potest esse ipsa Radix: nam ut sermo, a serendo, serui, fertum, dictus; & verbum ab εἰπεῖν εἴπειν, quod item serere, conscribere, connectere: ita **דָבָר** apud Hebraeos a **דָבָר** infinitive sumto descendit, quod similiter conscribere, connectere; secundum certissimam Originem, designabat. Iterum **רַמּוּ** δάκρυ lacryma, haud dubie Graecis a δάκρυ, vel potius veteri δάκω mordeo denominationem invenit. Qui lacrimam in **רַמּוּ** radicalem esse contendet, nihil in hisce cerneret. Et tamen nemo ambigat, quin **עַמְּדָה** lacrymatus est, posterius sit ipsa lacryma **עַמְּדָה**. Quid ergo? Origo desideratur. Ea in **רַמּוּ** exhibet forma infinitiva τὸ θλίψει premere, ita ut humor exprimatur. Inde & Verbum & Nomen, qua lacrymari, ac lacrymationem, vel & lacrymam signant, simul emanarunt. Par ratio reliquorum; quae

persequi non necesse; quum ex speciminibus hisce tota res clarescat.

4. Neimpe virtus *radicalis* absque ullo dubio residet in forma *infinitiva verborum*, ut in *instit. Hebr.* saepe insinuatum. Inde tanquam ex מִקְוָה fonte cum *Verba*, tum *nomina*, suis circumstantiis finita ac determinata, manarunt Ita *Radicis Verbi* בְּרֵךְ *ustravit*, aequae ac nominis derivati פְּקַדָּה *lustratio*, est בְּרֵךְ לֹשׁ *lustrare*; *infinitive* conceptum. Radix item סְרֻמִּינָתָה *sermocinatus* est, & דְּבָרָה *sermo*, est וְרַכְבָּה *serere, conferere*: atque sic in universo Linguae ambitu. In quo pro omnibus vel *verbis*, vel *nominiis*, & *particulis*; si a paucelis *interjectionibus* discesseris, quas adfectus imitatione quadam, (ut in *vae*, *vah*, *beu*), expressit, pro universa inquam materia *verborum*, *nominum*, ac *particularum*, concipiendae ac constituendae *formae infinitivae* in *kal*; sive eae praे manibus sint; sive cum maxima parte Linguae, a stirpibus suis revulsae, perierint.

Hoc a Veteribus rite intellectum, patet ex appellatione מִקְוָה *fontis*, quae *infinitivis* ab iisdem indita.

Recentiores rem liquidissimam conturbarunt: atque *Analogiam* simul omnem partim obscurarunt, partim noviciis suis inventis, ac commentis, quae a natura *Linguarum Orientalium* toto coelo divagantur, penitus extinxerunt.

5. Eluet, item secari non potuisse, quia litigantes nec mentem satis clare exprimebant, nec se invicem satis intelligebant. Qui *verbum* in 3. *praet. kal* considerat ut *Radicem*, non negabit *infinitivum* natura praecedere. Qui *nomen* similiter certa *persona*, vel *re*, *finitum*, statuit esse *Radicem*, non inficias ibit, aliquid antecedere, tanquam *infinitum*, unde defluxerit. Omnis ergo *quaestio* huc tandem revolvetur, quo loco graduque quis *infinitiva* sic dicta collocet. Vulgo quidem *verbis* accensi solent: sed a Viris Doctissimis jam evictum, esse *nomina*, & quidem *substantiva*, nequid tamen *fixa*, aut *certae rei*, *personaeve*, alligata. Hoc ipsum in causa interim, quod ordin *Verborum* a *Grammaticis* insertae sint *formae infinitivae*. Qui ergo *verbis* accensent *infinitiva*, merito *Verbis Radicali* virtutem assignant. Qui *nominum* ea gradu locant, suo item ju-

jure contendunt, *nomina Radicalem* potentiam tenere. Hoc pacto universa illa quaestio in *Logomachiam* tandem exibit: qua qui se uno ictu nobiscum evolvere cupiunt, dicant *actionem infinitam* tum *verbo* tum *Nomine finito* priorem esse, eidemque absque ulla dubitatione *Radicem* atque *Originem* praestare.

XIII. In *fundamentis* hisce tradendis initium jam faciam a *verbo*, quod sub ejus ditione *infinitivus vulgo* censeri soleat.

Inde ad *Nomen* descendam; quod ex *infinitivis verborum* non tantum, sed & ex eorundem *temporibus*, per omnem *conjugationem*, sive *specierum*, seriem, progerminat.

Hinc ad *particulas* accedemus: quae omnes, exceptis pauculis interjectionibus, vel a *verbo*, vel a *Nomine*, originem traxere.

¶. Quum in *Aramaicis* hisce delineandis nostri nunc plane juris simus, & liberiore cursu uti liceat, quam in *Hebraicis*, ubi concedendum erat receptioni *Methodo*; more Orientalium principem locum *verbo* attribuam, judicium secutus magni nostri *Erpenii*, qui non solum in *Arabicis*, verum etiam in *Syriacis*, quin & *Hebraicis* suis *institutionibus*, ordinem huncce praetulit.

¶. Maxime naturalem esse hunc ordinem, quivis ex iis quae paulo ante discussa, ultro intelligit. Addo, fieri non posse, si tractatio *nominis* ac *particulae* ante *verba* eorumque *formas*, *species*, *flexiones* suscipiatur, quin *Analogia* obscureretur; & tantum non penitus extinguitur. Quum *verborum species*, *flexionesque conjugandi* non evolutae, *derivationis norma* non lucet: atque universa supellex *nominum*, ac *particularum*, sylvae cujusdam umbrosae noctem offert, ubi vix prospicere, nedum circumambulare, atque omnia oculis lustrare, ac metiri, valeas.

Qui *Analogiae* facem accendere conamur, ad tenebras, quibuscum O. O. L. L. *Dialecti* conflictantur, dissipandas, hunc *ordinem* scopo nostro accommodatiorem, quam vulgaris est, omnino nunc tenendum duximus; ut quanta inde comoda sint redundatura ad docendi, discendi, facilitatem, ipsa *Experientia* patescat.

XIV. *Verbum* distingui solet in *perfectum* quod tribus *radicalibus* constat, et *imperfectum*, partim ex *defectu*, sive *elisione*; *simplex*; *geminus*; partim ex *quiete*; vel *simplex*, vel item *geminata*.

Melius *Grammatici* appellatione ista *imperfecta* sane, ac *claudicante*, abstinuissent, quippe qua non tali solitum torti, sed & *crura* quasi *suffracta* sint *Dialectis nostris*.

Hoc infra suo loco copiosius exponetur.

XV. Ex *verbis* per omnes eorundem species succrevere *nominia*.

Et ea ergo, vel *perfectam* sequuntur *formam*; vel *imperfectorum* imitantur rationem: partim in *ampliore radicalium numero*, partim in *elisione* ac *Defectu simplex*, *geminus*: partim in *contractione* per *quietem*, vel *simplici* vel *geminata*.

Haec in *nominibus* nec tradi posse, a docente; nec capi a discente, nisi *Verborum tractatio* praecesserit; vel me tacente, quivis ultro intelligit.

¶. Ex *verbis* & *nominibus* pullularunt *particulae*. Etiam in his omnia eadem recurrent.

Aliae scilicet *perfectam*, aliae *imperfectam* formationem tenent, per omnem illum, quem strinxii, ambitum. Nihil, nihil omnino, in hisce distingui potest; si fax *verborum* ac *nominum* non praeluxerit.

¶. Nec injucundum duxi, nec inutile, prospectum dedisse ordinis, secundum quem has *institutiones* deducere constitui: ut *Analogia*, quae anima omnis doctrinae, ad radiolos hosce vel procul saltem agnita, discentes allicit; efficiatque, ut non prima limina rerum nostrarum pede semet mox fatigante radant: sed nobili impetu ad adyta horum factorum sele penetrare gestiant.

XV. In *verbis* consideranda nobis, primo, *varietas specierum*, quas *conjugationes* appellant. Ad appellationem istam, non sane accuratissimam, recurrent eadem omnia, quae observata in *Instit. Hebr.* p. 258, 259. &c.

Hae:

Hae *conjugationes*, sive, quod nos malumus, *species unius conjugationis*, in *verbo* *semet formis intensivis*, *frequentativis*, *imitativis*, *desiderativis*, *reciprocativis* foecundante; ut sub *Hebraica* ditione *septem*, ita sub *Aramaea* vulgo *sex* numerantur.

Hae sunt:

1. <i>Pehal</i> . act.	2. <i>Ith-pehel</i> . pass.
3. <i>Pah-hel</i> . act.	4. <i>Ith-pah-hal</i> . pass.
5. <i>Aph-hel</i> . act.	6. <i>It-taph hal</i> pass.

Numerus hicce *senarius* ad *ternarium* a multis reductus: ut in *Hebraeo* fundo ad *quaternarium*.

Ampliandos esse fines hosce, quemadmodum pro *Dialecto Hebraica* demonstratum alio in opere; ita pro *finibus Aramaeis* idem quoque nunc evincedendum: ut sic via cum ad *Analogiam cuiusque Dialecti* in se, tum ad *Harmoniam omnium inter se*, emuniatur.

N. Quae ex *Aramaea Dialecto*, in utroque ejus ramo, tam *Chaldaico*, quam *Syriaco*; ad nostras manus pervenerunt, exiguum tantum veteris *Linguae* copiam nobis offerunt, atque angustis valde cancellis includuntur. Nempe *Chaldaica*, vix ultra *Paraphrases Vet. Test.* sese extendunt: *Syriaca*, hactenus quidem, intra *Versiones V. ac N. T.* cum scriptis quibusdam *Ecclesiasticis*, constiterunt. Pro iisdem laetius aliquid, atque uberiori, per *Thesauros a Cl. Affemanno in Europam illustratos*, expectari posse, submonui, *Orig. Tom. II p. 8.*

Ex hisce reliquis universae *Linguae* *formam*, *normam*, *Analogiam*, expediri non potuisse, facile intelligere est.

Eaedem tamen reliquiae multo plures nobis *species* affervarunt quam *sex* illas supra recensitas: ac proinde ampliandi earundem fines, si ex *Anomaliis*, quibus *Grammatica Aramaea*, aequae ac *Hebraea*, onerari solet, eluctari, atque emergere tandem, velimus.

D. Ut nil temere a me moveri, sed sua *Dialectis* hisce jura
E 3 yin-

38 INSTITUTIONES

vindicari, ultro in oculos omnium sese ingerat, geminam recensionem praemittam *specierum*, in reliquis *Aramaicis* occur-
santium.

Prima conspectum dabit earum, quibus certum & indubitatum jus competit: quasque citra ullam haesitationem restituere suffinemus.

Altera eas attinet, quarum non tam explorata ratio.

I. *Activa illa species*, quae פָעַל *pabal*, vel *kal* i. e. *levis*, vocitari solet, *Chaldaice & Syriace* effertur PEHAL פָעַל.

Eadem PEHEL פָעַל efferri potest.

Potest etiam *pabil*, פָעַיל.

Denique *pabol* פְעֻול liquidissima quoque habet jura.

De *pabul* פְעֻיל infra dispicietur.

II. Secundum locum pleno jure occupat species *pab-bel* פָעַל.
Ea & *pab-bal* פָעַל saepe effertur.

Alia adhuc scriptio libera efficit *pab-bil* פְעִיל. De his omnibus distinctius infra.

III. Tertiam sedem sibi vindicat species *pyb-bal* פְעַל. Ea *passiva simplex* praecedentis *activae*, ore & more *Aramaeo* plenius *puuh-bal* פְעַל pronunciari amat.

Sic *Chaldaica Dialectus* sifit וּפָרָט *paratus fuit*, itemque, invitatus: ut *Syriaca* וְתִבְרֵג *invitatio*.

Hinc *Chald.* מְלִיכָה, פְעַל, & עֲנָלִים עֲנָלִיתָה *puer. עֲנָלִיתָה* *puella*.

Apud *Syros* similiter, מְלִיכָה exercitatio, a דָרְשָׁן *passiva simplece* בְּזָבֶב דָרְשָׁן, quae species junctim veniunt i Tim. 4. 7, 8.

IV. Quartum locum sibi deposita species *pabbel* פְעַל, quam *Chaldaeis*, *Hebraeam* rationem secuti, *pobel* פְעַל resonant in
quiet-

quiete § **וָאַו**: quin & פּוּעֵל **pobil**. Syri per **וָאַו** mobile constanter enunciant. Ita סְבִּר & סְבִּר portavit, Chalda. a; סְבִּר quod Syris: סְבִּר & סְבִּר &c. &c.

V. Huic, etiamsi nulla exempla prostarent, *Analogia* tamen subserere juberet quintam, **pabal**, & **paubal**; quae & פּוּעֵל **puuhal**, sine *Dagesch* *ferti*, pro פּוּעֵל enunciari potuisse videtur.

Ita פּוּעֵל inflammavit: dedit פּוּעֵל **Guu-zal** pro פּוּעֵל **Guu-zal**, inflamatus est; unde derivatum satis frequens פּוּעֵל & פּוּעֵל inflammatio: incendium &c. &c.

VI. Sextam sedem tenet cognata species *pajhel*, quae iterum in quietem § **jod** cadens apud Chaldaeos efficit *pee-hel*, פּיְעֵל, & פּיְעֵל.

Sic eunt Syriae: סְבִּר sustentavit. סְבִּר Sustentatio; esca, cibus; &c.

Chaldaice שִׁבְנָרָא, שִׁפְרָא extraxit, liberavit. buccina;

pro שִׁזְפָּר; quae & Syris שִׁזְפָּר per quietem § **jud**, pro שִׁזְפָּר: quod & ipsum tamen in usu.

VII. Et septimo annexa species *passiva simplex*, secundum *Analogiam* sonans **puuj-bal**, quae tamen mox in **puuw-bal**, & deinceps in **puu-bal** emollita, *quintae speciei*, cum qua cognitionem colit, plane similis evanit.

VIII. Octavo venit jam in nostro hocce ordine *Aph-hel* אֲפַעֵל; quod & *Aph-bal*: quin *Haph-bal* & *Haph-bal*, more *Hebraeo*, apud *Aramaeos* nonnunquam enunciatum.

De reliquis, quae hic monenda habemus, plenius infra.
IX. Succedit suo jure *nona species*, *Oph-bal* sive *Hoph-bal*; quae & *Uph-bal* ac *Huph-bal* efferre licet, ad exemplar *Hebraeum* הַפְּעֵל & הַפְּעֵל; pro quo *Dialectus Aramaea* maluit spiritu leniore אֲפַעֵל, quiu; Sic.

Sic חַרְבָּן confirmatus fuit, Daniel. 4: 33. & vastatus fuit. Esr. 4: 17. &c. &c.

Pro Upb-bal, opimiore sono redditum saepe Uupb-bal: ad eum modulum חֹשֶׁלְהוֹת & תֹוֹשֶׁלְחָא retributio, conformata.

X. Decimam speciem efficit geminatio tertiae, in pab-lēl: quam apud Hebraeos & Arabes multo frequentissimam, Aramaeis quoque pertritam fuisse, derivatorum arguit copia: sic פְּעֵל piger fuit, apud Syros productum סְבִּבְנָה חַבְנָה valde piger fuit, cum חַבְנָה נְבִנָּה valde piger. &c.

Similiter כְּרֵבָא mentitus est, pro Hebr. כְּנָבָד, dat כְּרֵבָא apud Chaldaeos pro graviore mendacio; vel & inolita mendacitate.

XI. Ei & passivam, undecimo, suam pyblal subnectere, suadet Analogia; suadent alia inferius producenda.

Hoc & puublal pinguiore pronunciandi modo elatum.

XII. Tritissima, duodecimo, species schaph-bal פְּשִׁעָל, qua Dialectus Aramaea tota scatet, & effuse delectatur. Sic Chald. שְׁעָבָר, quod & עֲבָר a שְׁעָבָר, subegit, servum fecit. Idem Syris سَدْرَقَة.

XIII. Ejus passivum offert, decimo tertio, נְבִנָּה subactio in servitutem. Complura inferius.

XIV. Decimam quartam stationem poscit species pebalbal, פְּעֵל. Sic Chaldaice מְרֻמָּר est quasi horrore febrili. Apud

Syros hinc mansit אַמְּרָמָר טְמֵנָה horror & caligatio oculorum &c. &c. &c.

Omnis haec species sese augeri patiuntur praeformatione אַת itb apud Chald. אַת Eth apud Syros: quae cum frequentativa potestate vel medium, vel passivam inducit, nova virtute adauertam.

XV. Sic existit, decimo quinto, Itbpebel אַת פְּבָלְבָל Eth

Ethpebel: quae & *Itb-pebil*; *Ethpebil*: itemque per *patach* sub finem *Itb-pebal*, *Eth-pebal* proferuntur.

XVI. *Decimo sexto* nascitur *Itb-pab-bal*, **אֲחַפָּעַל**; cum *Etb-pab-bal*; more *Syriaco* geminatione literae non expressa; quin ne indicata quidem in scribendo, sed per *Analogiam intellecta*,

אֲחַפָּעַל.

XVII. Extitisse etiam, *decimo septimo*, auctius *Itb-pyb-bal* & *Itb-puu-bal* apud *Chaldaeos*; apud *Syros* *Etb-piu-bal*; suadet *Analogia*; & vestigia nonnulla persuadent.

XVIII. Certissimi, *decimo octavo*, *juris*, *Itb-po-bal*, more *Chaldaico*; *Syriaco* enunciatum *Etb-pau-bal*.

XIX. *Analogum* est, *decimo nono*, sed non aequo exemplis suffultum, *Itb-puu-bal*, vel *Etb-puu-bal*.

XX. *Ithpaibal*, & *Ethpaibal*, habent quoque, *vicesimo*, liquidam auctoritatem in **אֲסְתִּיבָר** **אֲשִׁיחֵזֶב** **אֲשִׁיחֵזֶב** sustentatus est: **אֲסְתִּיבָר** liberatus est.

XXI. De ejus *Itb-puu-bal*, *vicesimo primo*, idem intellectum velim quod ad *septimam speciem* insinuatum.

XXII. Ab omnibus agnita, *vicesimo secundo*, species *It-taph-bal* subnascitur ex *Aph-bal*. Inde per *praeformationem* **אֲתִ** primo conflatur **אֲתָאָפָעַל** *Itb-aph-bal*; mox, absorpto *Aleph*, & duplicato ad compensationem *Taw*, *It-taph-bal*. **אֲתָפָעַל**.

XXIII. Hujus quoque sororem *It-topb-bal*, **אֲתָפָעַל**, *vicesimo tertio*, extitisse olim, nec *Analogia* dubitare sinit; & exemplis infra corroborabitur.

XXIV. Succedit, *vicesimo quarto*, species *Itb-pab-lal* **אֲתָפָעַל**: unde apud *Syros* **אֲתָפָעַל** valde piger evasit. &c. &c.

XXV. Eidem fororum *Itb-pyb-lal*, *vicesimo quinto*, adhaesisse, non est cur ambigatur.

XXVI. Ex *Schapb-lal* eadem, *vicesimo sexto*, lege *Itb-schapb-bal*, & transpositione ob *sibilantem* inducta, *Iscb-taph-bal* & *Esh-taph-bal*. Est species, qua *Aramaea Dialectus*

F lu-

luxuriavisse. videtur: nam ejusdem vel in tenuissimis reliquiis ingens copia. Apud Arabes totis ea horreis constipata.

XXVII. Ejus agnatum *Ish-topb-bal* vel sine exemplis, *vicesimo septimo*, sedem & *Analogiam* satis tueri posset.

XXVIII. Longum agmen claudat tandem, *vicesimo octavo*, eadem *praeformatione* תְּנִינָה insignitum *Pehal-bal*; unde *Itb-pehal-bal*, quoque adscitum fuisse videtur. Ad hanc legem conformatum תְּנִינָה *vehementer implicari: implicisci*. Extat *Judaic* v. 8. & exercitos habet harum literarum cultores. Thema est *implicuit: unde שְׁרָגָן, & אַשְׁתְּרָגָן germinarunt.*

Omnis has *species*, docendi causa, ordinarias appellare mihi liceat: quatenus pro genio *Linguae* ad omnem *Radicem* adhiberi potuisse videntur, cum illo *Significationis modo*, ac *gradu*, quem usus publicus cuique *speciei* assignarat.

De illis *modis*, *gradibusque* suo loco distinctius.

Sunt adhuc aliae *species* quarum non tam liquidum jus; saltem non tam *ordinaria* ab omni *radice propagatio*: quantum quidem ex *Analogia* colligere datur.

I. Primum locum sibi vindicat *species* per *praeformationem* literae *Taw*; ut fiat, *Taph-bal*, *תְּפָבֵל*, quae & *Tiph-bal* *תְּפִבֵּל*

Chaldaice; ad normam *Hebraeam*. Inde pro fundo *Hebraeo* produxi *Hos. II. 3. pedissequum* egit, a רְגִלְעָד pedes incessit. quamvis de potestate ista non omnino liqueat. תְּחִרָה *concertavit*; a תְּחִרָה *arbitratus*. Vide *Institut. Hebr.* p. 313. 314.

Tale apud *Aramaeos* תְּלִמְדֵי נָכָר, תְּלִמְדֵי נָכָר docuit; vel potius *discipulum* fecit: תְּלִמְדֵי נָכָר enim & תְּלִמְדֵי נָכָר est *discipulus*.

Ejus *passivum* תְּלִמְדֵי נָכָר & תְּלִמְדֵי נָכָר: unde habemus נָכָר doctrine i Tim. 3. 6. & alibi.

Euidem frequentativum, cum usu *reciproco*, est אהֲתָלִמְדֵי נָכָר.

discipulus factus est, aut semet dedit, ut Matt. 27. 57.

Inde quoque אהֲתָלִמְדֵי נָכָר conformari potuisse,

plus-

plusquam verisimile. Hoc valere debuit, *discipulum se dare coactus fuit*, vel ab alio, vel & a semet.

Quatuor formationes sub unum reduxi numerum, ut naturale vinculum, quo inter se connexae sunt, statim eluceret.

II. Alteram *speciem quadrilateram* reperio sub *praeformatione literae mem;* ut existat מִפְעָל maph-bel. Hinc fundus Aramaeus

nobis offert מַפְעָה מִסְכֵּן ad paupertatem redigit; cum suo

אֶתְמָסֵךְ מַפְעָה לְמַפְעָה ad paupertatem redactus est. Hinc quoque

Muscan, cum Ethmuscan dici potuisse, *Analogia* sancit.

III. Mira, & extraordinaria, plene species, tertio, שְׁמִפְעָל schebaph-bel, cum suo Ith-schemaph-bel, emolliendum in Ischtemaph-bel.

Tale est verbum Chaldaicum אֲשֻׁתְמֹזֵעַ agnitus, cognitus fuit. Item agnatus, cognatus fuit. Etiam active in Lexicis exponitur cognovit; sed tunc valet, cognitum sibi met habuit, vel fecit. Ejus Radix est יְגַנֵּב cognovit: unde in part. Apb-bel מִזְרָעַ. &c. &c.

IV. Quartam speciem apud Syros satis crebram efficit adformatio פְּרָסִים; ut fiat pab-li. Tale, פְּרָסִים diffamavit: a פְּרָסִים pandit, expandit: cum פְּרָסִים אֲתַחְפָּרָסִים diffamatus fuit.

Extat & חַמְסָה infamia: quod arguit פְּרָסִים quaque extitisse. Hoc sponte secum trahit.

Eiusdem formationis sunt בְּלָדָה conterruit, consternavit; a Hebr. בְּלָה terror. Et בְּלָדָה stu- por attonitus: cum בְּלָדָה attonitus stupuit: quod nec בְּלָדָה suo caruisse, credibile.

V. Quintam speciem format fini additum nun; unde פְּעַלְן pab-len subnascitur. Ita propagatum מְלֹא duravit, toleravit; cum suo לְמַלְאָה patientia: itemque מְלֹא;

unde nova productione per aliud nun servile mansit
לִבְנַתָּן וְלֹא valde tolerabilis. &c. &c. Radix est קַחַם
עֲמָקָם, vim & vehementiam adferens, ex origine פָּאֵס crus-
di, asperi, praeduri.

VI. Sexta indicanda species פָעֵל pab-el quae & pab-wel; ac פָעֵיל pab-jel; per insertionem alicujus אֹו אַ, cum motu; indulta tamen etiam quiete ex illo motu; si formae rati pateretur.

Arabum Dialectus, pro reliqua sua opulentia, multa talia ab interitu vindicavit.

In Hebraeo fonte sic natum **שָׁמַאל** *sinistra*; ex **in-**
volvit, & quidem *diligentius*: a simplici **שְׁמַל** *involvit*. Eadem Chald.

טְלִין תְּלִין שְׁמַאלָא pro שְׁמַאלָא & Syris

شَمَالٌ pro شَمَالٍ : ut *Arabibus* لِلشَّمَاءلِ pro شَمَالٍ : ut *Arabibus*

VII. Emirabitur quis; quod nec in superiore illo agmine; nec in postremo hocce, comparuerit illud *Hebraeis* ac *Arabis*; solemnissimum *Niph-bal*, vel *Hin-pa-bal*; *Hip-pa-bal*; *Hip-pa-bal*.

Hanc speciem plane exulaesse ex Dialecto Aramaea nullo pacto credibile.

Sunt etiam derivata, quae per hunc canalem fluxisse videantur.

Certe *Esr.* 6 5. strues, sub **רְבָד** ordinari folet. In Targumim sat crebrum quoque vocabulum.

ברש *lucerna; Dan. 5: 5. praefit Radicem* quam-

vis in *Lexicis* sub Litera *Nun* collocetur. Sunt alia, alias sub examen mittenda. Nunc verbulo dixisse satis habebo, dubitari non posse, quin *species haecce* in *Veteri Lingua* obtinuerit; eam tamen in *Dialecto Aramaea* oppressam quodammodo creberrimo usu *Itb pebel*, penitus dimisam, tandem, oblivionique datam fuisse.

XVI. Ut ampliata Linguae pomoeria non onerent,
sed levent, ac juvent; longam illam seriem *specierum*,
quas *ordinarias* vocabam; sic digero, atque dispono.

I.	<i>Pehal simplex A-</i>	<i>Ith-pehel. frequent.</i>	<i>cum potestate Media.</i>
II.	<i>Pah-hel. Act. in-</i>	<i>Ith-pah-hal. freq.</i>	<i>Me-</i>
	<i>tensior.</i>	<i>dia.</i>	
III.	<i>Pyb-hal, puu-hal.</i>	<i>Ith-pub-hal. freq.</i>	<i>passi-</i>
	<i>pass. ejusdem.</i>	<i>va.</i>	
IV.	<i>Po-hel. Activa coo-</i>	<i>Ith-po-hel,</i>	<i>Media freq.</i>
	<i>perans.</i>		
V.	<i>Po-hal, & pou-hal.</i>	<i>Ith-pou-hal. pass. freq.</i>	
	<i>pass. ejusdem.</i>		
VI.	<i>Pai-hel, pee-hel.</i>	<i>Ith-pai-hel.</i>	<i>Media freq.</i>
	<i>Act. coop.</i>		
VII.	<i>Poi-hal. pou-hal.</i>	<i>Ith-pou-hal. pass. freq.</i>	
	<i>pass.</i>		
VIII.	<i>Aph-hel. Activa</i>	<i>It-taph-hal.</i>	<i>Med. freq.</i>
	<i>transiens in alium.</i>		
IX.	<i>Oph-hal. pass. re-</i>	<i>It-toph-hal.</i>	<i>eiusdem freq.</i>
	<i>spondens.</i>		
X.	<i>Pah-lal. intransi-</i>	<i>Ith-pah-lal.</i>	<i>eiusdem Med.</i>
	<i>tiva gravior.</i>	<i>freq.</i>	
XI.	<i>Pyb-lal. pass. re-</i>	<i>Ith-pyb-lal.</i>	<i>eiusdem freq.</i>
	<i>spondens.</i>	<i>pass.</i>	
XII.	<i>Schapb-hel. Act.</i>	<i>Isch-taph-hal.</i>	<i>freq. me-</i>
	<i>asseverans.</i>		<i>dia.</i>
XIII.	<i>Schopb-hal. respon-</i>	<i>Isch-toph-hal.</i>	<i>respondens</i>
	<i>dens. pass. simpl.</i>	<i>pass. freq.</i>	
XIV.	<i>Pehal-hal. intran-</i>	<i>Ith-pehal-hal.</i>	<i>eiusdem</i>
	<i>sitiva austifissima.</i>	<i>media frequentat.</i>	

Licet etiam hunc ipsum *Catalogum* coarctare, & numero *septenario* complecti: si non ad exactissimam veritatem, saltem ad comprehensionis facilitatem. Conjungantur itaque *numeri* II., III. in unum: nec non IV., V. cum VI., VII. unam constituant *speciem*. Consimiliter VIII., & IX. socientur. Jungantur X., XI. Conflentur XII., XIII. Ita cum I. & XIV. seorsim stantibus *septem* solummodo existent *classes*; quarum *prima* & *ultima*, *bis*; quinque intermediae *quater* semet varient.

N. Quae hic subiectere animus erat de cujusque *speciei*, *actiuae*, *passiuaeque* interiore vi, ac significandi potentia, sentio incipientem gravatura; nisi *paradigmatum* firmitate, ac robore, ante suffulciatur.

Itaque enucleationem hancce deductis paradigmatisbus demum aggrediar.

D. Illuc quoque rejicio, quae de cujusque *speciei* charactere, & vocali terminante, dicenda supersunt, ut sic a levibus pede. tentim ad graviora procedatur.

XVIII. De *Verborum modis*, *temporibus*, *nume-*
ris, *generibus*, cum *praeformatione* & *afformatione*
generatim spectata, ut agamus, nemo hic a nobis
expectat: quum ex *Institutione Hebraica* omnia haec
jam satis sint cognita iis, qui ad *Dialectos* accedunt.

Requiritur tantum, ut si quid *Aramaei* in hisce ab
Hebreis habeant diversum, id distinctius sub con-
spectu ponatur.

Id, pro nostris nunc rationibus, commodissime
fieri poterit super fundamento *paradigmatum*; in
qui-

A R A M A E A E.

quibus numerum receptum non excedam, quod qui sex illas *species* bene comprehensas habeat, omnes habeat; quippe quae simili lege decurrant.

Infinitivis principem locum vindicari par erat ob ea quae superius discussimus pag. 33. &c. Earum multo plures *formae* dantur; quam in prima hac acie visuntur. Has deinceps recensebo. Reliqui nostri ordinis ratio ultro se oculis ingerit.

Paradigma Verborum Perfectorum.

P R I M A C O N J U G A T I O.

Activum PEHAL.

Infinitivus.

	m.		m.
פְּקָרָא	פְּקָר	פְּקָרָא	פְּקָרָא
f.			
פְּקָרוֹת	פְּקָרָא	פְּקָרָא	פְּקָרָא
m.			
מְפָקָרָא	מְפָקָר	מְפָקָר	מְפָקָר
f.			
מְפָקָרוֹת	מְפָקָרָא	מְפָקָרָא	מְפָקָרָא

Prae-

Præteritum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
פְּקָרָת	פְּקָר	3. פְּקָרָתִי	3. פְּקָרָתִי
Com.	פְּקָרָת	2. פְּקָרָתִךְ	2. פְּקָרָתִךְ
Com.	פְּקָרָת	1. Com.	לְפָקָרָתִי
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
פְּקָרָתִין	פְּקָרָתִין	3. פְּקָרָתִים	3. פְּקָרָתִים
פְּקָרָתִין	פְּקָרָתִין	2. פְּקָרָתִים	פְּקָרָתִים
Com.	פְּקָרָתִין	Com.	לְפָקָרָתִים vel פְּקָרָתִים

Futurum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
תְּפָקֵר	יְפָקֵר	3. יְפָקֵרִי	3. יְפָקֵרִי
תְּפָקֵרִין	תְּפָקֵרִין	2. יְפָקֵרִיךְ	2. יְפָקֵרִיךְ
Com.	אֲפָקֵר	1. Com.	לְפָקֵרִי
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
יְפָקֵרִין	יְפָקֵרִין	3. יְפָקֵרִים	3. יְפָקֵרִים
תְּפָקֵרִין	תְּפָקֵרִין	2. יְפָקֵרִים	תְּפָקֵרִים
Com.	נְפָקֵר	Com.	לְפָקֵרִים

Imper.

Imperativus.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
פְּקָרְךִּי	פְּקָרְךִּי	פְּקָרְךִּי	פְּקָרְךִּי
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
פְּקָרְנָא	פְּקָרְנָא	פְּקָרְנָא	פְּקָרְנָא

Benoni.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
פְּקָרְאָה	פְּקָרְאָה	פְּקָרְאָה	פְּקָרְאָה
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן

Pebil.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
פְּקָרְדָּא	פְּקָרְדָּא	פְּקָרְדָּא	פְּקָרְדָּא
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן	פְּקָרְנוֹן

Passivum ITHPEHEL.

Infinitivus.

אתפְּקָרָה אֶתפְּקָרוֹת

אַתְּפָקָרָה

מִתְּפָקָרוֹת

מִתְּפָקָרָה

מִתְּפָקָרָךְ

מִתְּפָקָרָךְ

G Prae-

50 INSTITUTIONES

Praeteritum.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
Com.	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת
Com.	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת
Com.	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת	אָתְפִּקְדָּת

	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
Com.	אָתְפִּקְדָּתָו	אָתְפִּקְדָּתָו	אָתְפִּקְדָּתָו	אָתְפִּקְדָּתָו
Com.	אָתְפִּקְרָתוֹן	אָתְפִּקְרָתוֹן	אָתְפִּקְרָתוֹן	אָתְפִּקְרָתוֹן
Com.	אָתְפִּקְרָנוֹנָא	אָתְפִּקְרָנוֹנָא	אָתְפִּקְרָנוֹנָא	אָתְפִּקְרָנוֹנָא

Futurum.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
Com.	תַּחֲפָקֵד	תַּחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד
Com.	תַּחֲפָקֵדוֹן	תַּחֲפָקֵדוֹן	יַחֲפָקֵדוֹן	יַחֲפָקֵדוֹן
Com.	תַּחֲפָקֵד	תַּחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד

	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
Com.	יַחֲפָקֵדוֹן	יַחֲפָקֵדוֹן	תַּחֲפָקֵדוֹן	תַּחֲפָקֵדוֹן
Com.	תַּחֲפָקֵדוֹן	תַּחֲפָקֵדוֹן	יַחֲפָקֵדוֹן	יַחֲפָקֵדוֹן
Com.	תַּחֲפָקֵד	תַּחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד	יַחֲפָקֵד

Impe.

A R A M A E A E.

15

Imperativus.

f. Sing. m. f. Sing. m.

אַתְפִּקְרֵי יְתַפְּקֵר אַתְפִּקְרָה יְתַפְּקֵרָה

f. Plur. m. f. Plur. m.

אַתְפִּקְרָנוּ יְתַפְּקֵרָנוּ אַתְפִּקְרָהוּ יְתַפְּקֵרָהוּ

Participium.

f. Sing. m. f. Sing. m.

מִתְפִּקְרָא מִתְפִּקְרָה מִתְפִּקְרָהוּ מִתְפִּקְרָהוּ

f. Plur. m. f. Plur. m.

מִתְפִּקְרָנוּ מִתְפִּקְרָהוּ מִתְפִּקְרָהוּ מִתְפִּקְרָהוּ

S E C U N D A C O N J U G A T I O.

A ctivum PAHEL.

Infinitivus.

פִּקְרָא

לֹא

פִּקְרָה

לֹא

מִפִּקְרָות

לֹא

מִפִּקְרָה

לֹא

G 2

Prae-

52 INSTITUTIONES

Praeteritum.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
	פְּקָרָת	פְּקָרָד	פְּקָרָתִי	פְּקָרָדִי
Com.			3.	3.
	פְּקָרָת	פְּקָרָתִי	פְּקָרָתִי	פְּקָרָדִי
Com.			2.	2.
	פְּקָרָת	פְּקָרָתִי	פְּקָרָתִי	פְּקָרָדִי
Com.			1.	1.
	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
	פְּקָרָא	פְּקָרָוִי	פְּקָרָאִים	פְּקָרָדוֹת
	פְּקָרָא	פְּקָרָוִי	פְּקָרָאִים	פְּקָרָדוֹת
	פְּקָרָתָנוּ	פְּקָרָתָנוּ	פְּקָרָתָנוּ	פְּקָרָתָנוּ
Com.				
	פְּקָרָנוֹתָא	פְּקָרָנוֹתָא	פְּקָרָנוֹתָא	פְּקָרָנוֹתָא
Com.				
	1.		1.	

Futurum.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
	תְּפָקָר		יְפָקָר	
			3.	3.
	תְּפָקָרִין		תְּפָקָרִין	
			2.	2.
Com.	אַפְּקָר		1. Com.	
	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
	יְפָקָרוֹן	יְפָקָרוֹן	נְפָקָרִין	נְפָקָרִין
	תְּפָקָרוֹן	תְּפָקָרוֹן	תְּפָקָרוֹן	תְּפָקָרוֹן
Com.	נְפָקָר		Com.	
	1.		1.	

Impe-

Imperativus.

f. Sing. m.

פָּקָרִי

פָּקָר

f. Sing. m.

פָּקָרְךָ

f. Plur. m.

פָּקָרְנוּ

פָּקָרְוּ

f. Plur. m.

פָּקָרְךָנָּו

Benoni.

f. Sing. m.

מִפְקָרָא

מִפְקָרָךְ

f. Sing. m.

מִפְקָרְךָ

f. Plur. m.

מִפְקָרָנוּ

מִפְקָרְנוּן

f. Plur. m.

מִפְקָרְךָנָּו

Pebil.

f. Sing. m.

מִפְקָרָא

מִפְקָרָךְ

f. Sing. m.

מִפְקָרְךָ

f. Plur. m.

מִפְקָרָנוּ

מִפְקָרְנוּן

f. Plur. m.

מִפְקָרְךָנָּו

Passivum ETHPAHAL.

Infinitivus.

אֶתפְקָרָא וְתִ

מִתְפָּקָרָה וְתִ

לֹא יַפְקָרֵךְ

מִתְפָּקָרְךָ

Praeteritum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
אָתְּפִקְנַת	אָתְּפִקְנַת	לְבָבֵבִי	לְבָבֵבִי
Com.	2.	לְבָבֵבִי	לְבָבֵבִי
Com.	4.	לְבָבֵבִי	I.

f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
אָתְּפִקְרֹו	אָתְּפִקְרֹו	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
אָתְּפִקְרֹוֹן	אָתְּפִקְרֹוֹן	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
Com.	6.	לְבָבְבִּים	I.

Futurum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
תְּהִפְקֵד	יְהִפְקֵד	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
תְּהִפְקֵדִין	תְּהִפְקֵדִין	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
Com.	8.	אָתְּפִקְרֹר	I.

f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
יְהִפְקֵדוֹן	יְהִפְקֵדוֹן	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
תְּהִפְקֵדוֹן	תְּהִפְקֵדוֹן	לְבָבְבִּים	לְבָבְבִּים
Com.	10.	נְהִפְקֵד	I.

Impe-

Imperativus.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
אַתְפָּקֶרִי	אַתְפָּקֶרִ	אַתְפָּקֶרִי	אַתְפָּקֶרִ
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
אַתְפָּקְרוֹ	אַתְפָּקְרוֹ	אַתְפָּקְרוֹ	אַתְפָּקְרוֹ

Participium.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
מִתְפָּקֵרָא	מִתְפָּקֵרָא	מִתְפָּקֵרָא	מִתְפָּקֵרָא
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
מִתְפָּקְרוֹן	מִתְפָּקְרוֹן	מִתְפָּקְרוֹן	מִתְפָּקְרוֹן

SPECIES OCTAVA.

Activum APH-HEL.

Infinitivus.

אַפְּקָדָה	אַפְּקָדָה
מִפְּקָדוֹת	מִפְּקָדוֹת

Praeteritum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
אַפְּקָדָה	אַפְּקָדָה	אַפְּקָדָה	אַפְּקָדָה
Com.	3.	2.	3.
Com.	2.	1.	2.
Com.	1.	I.	
		f. Plur.	

f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
אַפְקָרִוָּה	אַפְקָרָה	אַפְקָרִוָּה	אַפְקָרָה
אַפְקָרְתָּוּן	אַפְקָרְתָּהּ	אַפְקָרְתָּוּן	אַפְקָרְתָּהּ
Com.	אַפְקָרְנָא	Com.	אַפְקָרְנָא

Futurum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
תְּפִקָּרֶת	יְפִקָּרֶךְ	תְּפִקָּרֶת	יְפִקָּרֶךְ
תְּפִקָּהֵין	תְּפִקָּרֶד	תְּפִקָּהֵין	תְּפִקָּרֶד
Com.	אַפִּקָּרֶךְ	Com.	אַפִּקָּרֶךְ
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
יְפִקָּרוֹן	יְפִקָּרוֹן	יְפִקָּרוֹן	יְפִקָּרוֹן
תְּפִקָּרוֹן	תְּפִקָּרוֹן	תְּפִקָּרוֹן	תְּפִקָּרוֹן
Com.	נְפִקָּרֶךְ	Com.	נְפִקָּרֶךְ

Imperativus.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
אָפְקַרְיָה	אָפְקַרְתָּ	אָפְקַרְתִּי	אָפְקַרְתָּם
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
אָפְקַרְנָא	אָפְקַרְנוּ	אָפְקַרְתִּיּוֹת	אָפְקַרְתִּיּוֹתָם

Be-1

A R A M A E A E . 2

Benoni.

f. Sing. m.	מִפְקָרָא	f. Sing. m.	מִפְקָרָא
f. Plur. m.	מִפְקָרִין	f. Plur. m.	מִפְקָרִין

Pebil.

f. Sing. m.	מִפְקָרָא	f. Sing. m.	מִפְקָרָא
f. Plur. m.	מִפְקָרִין	f. Plur. m.	מִפְקָרִין

Reciprocum vel Medium E T - T A P H - H A L.

Infinitivus.

אַתְּפִקְרָא	לֹא-פִקְרָא
מִתְּפִקְרוֹת	לֹא-פִקְרָה

Praeteritum.

f. Sing. m.	אַתְּפִקְרָת	f. Sing. m.	אַתְּפִקְרָת
Com.	אַתְּפִקְרָת	3. f. Sing. m.	אַתְּפִקְרָת
Com.	אַתְּפִקְרָת	2. f. Sing. m.	אַתְּפִקְרָת
		Com.	אַתְּפִקְרָת
		H	
			f. Plur.

f. Plur.	m. Imperf.	f. Plur.	m.
אַתְּפִקְרָא	אַתְּפִקְרֹו	אַתְּפִקְרָהָו	אַתְּפִקְרָהָו
אַתְּפִקְרָתָו	אַתְּפִקְרָתָו	אַתְּפִקְרָתָהָו	אַתְּפִקְרָתָהָו
Com.	אַתְּפִקְרָנוּ	אַתְּפִקְרָנוּ	אַתְּפִקְרָנוּ

Futurum.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
תַּפְקֵד	תַּפְקִיד	3. יַתְפִּיקָּד	גַּדְעָנָה כְּפֹרֶת
תַּפְקֵרִין	תַּפְקֵד	2. תַּפְקֵד	כְּפֹרֶת
Com.	אתפְקֵד	1. Com.	כְּפֹרֶת

f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
יְתַפְּקָרוֹן	יְתַפְּקָרֹן	נְאָגָדָהִים	גְּאָגָדָהִים 3.
תְּתַפְּקָרוֹן	תְּתַפְּקָרֹן	לְאָגָדָהִים	לְגָדָהִים 2.
Com.	נתְפָרֵד	Com.	נְאָגָדָהִים I.

Imperativus.

f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
אַתְפָּקֵר	אַתְפָּקֵר	אַתְפָּקֵר	אַתְפָּקֵר
f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
אַתְפָּקְרָנָא	אַתְפָּקְרָנוֹ	אַתְפָּקְרָנוֹ	אַתְפָּקְרָנוֹ

A R A M A E A E. 59

Participium.

f. Sing. m. f. Sing. m.

מִתְפָּקֵר אַתָּה בְּשָׁפָךְ מִתְפָּקֵר אַתָּה בְּשָׁפָךְ

f. Plur. m. f. Plur. m.

מִתְפָּקֵר אֶתְכֶם בְּשָׁפָךְ מִתְפָּקֵר אֶתְכֶם בְּשָׁפָךְ

Activum SCHAPH-HEL.

Infinitivus.

שָׁפָךְ	שָׁפָךְ
שָׁפָקוֹת	שָׁפָקוֹת
מִשְׁבָּקוֹת	מִשְׁבָּקוֹת

Praeteritum.

f. Sing. m. f. Sing. m.

שָׁפָקוֹת 3. שָׁפָךְ 3.

Com. 2. שָׁפָקוֹת 2.

Com. I. שָׁפָךְ I.

f. Plur. m. f. Plur. m.

שָׁפָקוֹת אֶתְכֶם 3.

שָׁפָקוֹת אֶתְכֶם 2.

Com. I. שָׁפָךְ vel Com. I.

60 INSTITUTIONES

Futurum.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
3. תְּשַׁפֵּךְ תְּשַׁפֵּךְ 1. שַׁפָּקֶר תְּשַׁפָּקֶר	
2. תְּשַׁפְּקֶר תְּשַׁפְּקֶר 2. תְּשַׁפְּקֶרְיָן תְּשַׁפְּקֶרְיָן	
Com. אֲשַׁפְּקֶר I. Com. אֲשַׁפְּקֶר	I. אֲשַׁפְּקֶר
f. Plur. m.	f. Plur. m.
3. תְּשַׁפְּקָהִים תְּשַׁפְּקָהִים 1. שַׁפָּקָהִים יְשַׁפְּקָהִים	
2. תְּשַׁפְּקָהִים תְּשַׁפְּקָהִים 2. תְּשַׁפְּקָהִים תְּשַׁפְּקָהִים	
Com. נְשַׁפְּקָהִים Com. נְשַׁפְּקָהִים	I. נְשַׁפְּקָהִים

Imperativus.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
שַׁפָּקֶר שַׁפָּקֶרְיָן	תְּשַׁפְּקֶרְיָן תְּשַׁפְּקֶרְיָן
f. Plur. m.	f. Plur. m.
שַׁפָּקָהִים שַׁפָּקָהִים	תְּשַׁפְּקָהִים תְּשַׁפְּקָהִים

Bendoni.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מְשַׁפָּקֶר מְשַׁבְּקָהִיא	טְמַפְּחִי טְמַפְּחִי
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מְשַׁפָּקָהִים מְשַׁפָּקָהִים	טְמַפְּחִים טְמַפְּחִים

P.

Pebil.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מִשְׁבָּקֶר אָ	מִשְׁבָּקֶר אָ
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מִשְׁבָּקֶרְוּן	מִשְׁבָּקֶרְוּן

Passivum SCHOPH-HAL vel SCHUPH-HAL.

Infinitivus:

שְׁפָקֵר	לְשַׁפְּקֵר
שְׁפָקְרוֹת	לְשַׁפְּקְרוֹת

Præteritum:

f. Sing. m.	f. Sing. m.
שְׁפָקְרָה	שְׁפָקָרָה
Com.	3. Com. שְׁפָקָרָה
Com.	2. Com. שְׁפָקְרָה
Com.	1. Com. שְׁפָקְרָה
f. Plur. m.	f. Plur. m.
שְׁפָקְרָא	שְׁפָקְרָא
שְׁפָקְרָתוֹן	שְׁפָקְרָתוֹן
Com.	1. Com. שְׁפָקְרָא

Futurum.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
תְּשַׁפְּקֵד יְשַׁפְּקֵד	לְעָמֹד תְּעָמֹד
תְּשַׁפְּקֵר יְשַׁפְּקֵר	לְעָמֹד תְּעָמֹד
אֲשַׁפְּקֵד אֲשַׁפְּקֵד	לְעָמֹד תְּעָמֹד

f. Plur. m.	f. Plur. m.
יְשַׁפְּקֵרוֹן יְשַׁפְּקֵרוֹן	לְעָמֹד תְּעָמֹד
תְּשַׁפְּקֵרוֹן תְּשַׁפְּקֵרוֹן	לְעָמֹד תְּעָמֹד
גְּשַׁפְּקֵד גְּשַׁפְּקֵד	לְעָמֹד תְּעָמֹד

Imperativus.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
שַׁפְּקֵר שַׁפְּקֵר	לְעָמֹד לְעָמֹד
f. Plur. m.	f. Plur. m.
שַׁפְּקֵרוֹן שַׁפְּקֵרוֹן	לְעָמֹד לְעָמֹד

Participium.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מְשַׁפְּקֵד מְשַׁפְּקֵד	לְעָמֹד לְעָמֹד
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מְשַׁפְּקֵרוֹן מְשַׁפְּקֵרוֹן	לְעָמֹד לְעָמֹד

Me.

Medium ESCH-TAPH-HAL.

Infinitivus.

אֲשַׁתְּפָקֵד

אֲשַׁתְּפָקֵד

מִשְׁתְּפָקְרוֹת

מִשְׁתְּפָקְרוֹת

Praeteritum.

f. Sing. m.

אֲשַׁתְּפָקֵד אֲשַׁתְּפָקְרָה

f. Sing. m.

אֲשַׁתְּפָקְרָה אֲשַׁתְּפָקְרָה 3.

Com. אֲשַׁתְּפָקְרָת אֲשַׁתְּפָקְרָת

אֲשַׁתְּפָקְרָת אֲשַׁתְּפָקְרָת 2.

Com. אֲשַׁתְּפָקְרָת אֲשַׁתְּפָקְרָת

אֲשַׁתְּפָקְרָת אֲשַׁתְּפָקְרָת I.

f. Plur. m.

אֲשַׁתְּפָקְרוֹ אֲשַׁתְּפָקְרָא

f. Plur. m.

אֲשַׁתְּפָקְרוֹ אֲשַׁתְּפָקְרָא 3.

אֲשַׁתְּפָקְרָתוֹן אֲשַׁתְּפָקְרָתוֹן

אֲשַׁתְּפָקְרָתוֹן אֲשַׁתְּפָקְרָתוֹן 2.

Com. אֲשַׁתְּפָקְדָנָא אֲשַׁתְּפָקְדָנָא

אֲשַׁתְּפָקְדָנָא אֲשַׁתְּפָקְדָנָא I.

Futurum.

f. Sing. m.

הַשְׁתְּפָקֵד הַשְׁתְּפָקֵד 3.

f. Sing. m.

הַשְׁתְּפָקֵד הַשְׁתְּפָקֵד 3.

הַשְׁתְּפָקֵד הַשְׁתְּפָקֵד 2.

הַשְׁתְּפָקֵד הַשְׁתְּפָקֵד 2.

Com. אֲשַׁתְּפָקֵד אֲשַׁתְּפָקֵד

אֲשַׁתְּפָקֵד אֲשַׁתְּפָקֵד I.

f. Plur.

64 INSTITUTIONES

f. Plur. m.	f. Plur. m.
שְׁתַּפְקָרְוֹ יִשְׁתַּפְקָרְוּ	גַּבְעָלָה תְּפִלְתָּה גַּבְעָלָה
תְּשַׁתְּפָקְרוֹן יִשְׁתְּפָקְרָה	לְמַעַן תְּפִלְתָּה לְמַעַן גַּבְעָלָה
Com. נִשְׁתַּפְקָר	I. גַּבְעָלָה תְּפִלְתָּה

Imperativus.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
אֲשַׁתְּפָקֵר אֲשַׁתְּפָקֵר	אַמְּלָא אַמְּלָא
f. Plur. m.	f. Plur. m.
אֲשַׁתְּפָקְרוֹ אֲשַׁתְּפָקְרָה	אַמְּלָא אַמְּלָא

Participium.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מְשַׁתְּפָקָר מְשַׁתְּפָקָה	לְמַעַן תְּפִלְתָּה לְמַעַן גַּבְעָלָה
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מְשַׁתְּפָקָרִין מְשַׁתְּפָקָה	לְמַעַן תְּפִלְתָּה לְמַעַן גַּבְעָלָה

Species *Pub-bal*, & *Uph-bal*, ex ordine paradigmatum omis-
si: quod unum pro omnibus sufficeret *Schupb-bal*.

XIX. Exhibito paradigmatum conspectu, redor-
dienda nobis duplex tela. Altera quae *species* ul-
terius pertextas det: Altera, quae *praeformationem* &
adformationem verborum in quaque *specie* exequatur.

X X. Species a nobis propositas alias *ordinarias*

ap-

appellavi, alias *extraordinarias*: de qualibet classe distincte; indicata simul potestate quam quaeque *species* exeruisse videtur.

N. Inter ordinarias *species*

I. *Activa*, *kal*, *levis* dicitur, ob *levem* tum formam tum significacionem. Ea significatio vel *transitiva*; vel *intransitiva*.

i. Utramque vim recipit forma *pebel*:

/i. *Transitivam* ut **חַבֵּט** **רָכֶד** **דָּבֵר** *duxit*. **מְבֻנָּה** **חַבֵּט** *ligavit*.

quaffit. **מְבֻנָּה** **חַבֵּט** *ligavit*.

//i. *Intransitivam*, ut **כִּפְרֹעַ** **בְּטַל** *cessavit*. **כִּפְרֹעַ** **בְּסָם** *suavis fuit &c. &c.*

2. Utramque similiter admittit forma *pebel*:

/i. *Transitivam*: ut **לִבְשָׁה** **לִבְשָׁה** *vestivit*. Rarius.

//i. *Intransitivam* crebrius: ut **יְתַבֵּה** **יְתַבּוּה** *sedit*. **כְּפָנָן** *esurivit*. **כְּפָנָן** **שְׁעִירָן** *pinguis fuit &c.*

3. Utriusque item potestatis particeps forma *pebil*.

/i. *Transitivae*: ut **קְרַבְתִּיל** **שְׁאֵיל** *postulavit*. **אֲכִיכְבִּיבָּה** *accipit*.

//i. *Intransitivae*: ut **יְכַל** & **יְכַל** *sedit*. **יְתַבּוּה** & **יְתַבּוּה** *potuit*. **יְרִיתָה** *haeres fuit*. **דְּחִיל** *metuit &c.*

Hocce chirek ex Tzeri ortum cepisse videtur; nam pro **דְּחִיל** *metuit*, pinguior *scriptio* & *pronunciatio* dabat **דְּחִיל** *metuit*. Fer. 26: 19. Pro quo mox **דְּחִיל**. Par ratio reliquorum.

Syris haec *scriptio* minus usitata; occurrit tamen **וְצַבְתָּה** *erectus fuit*. & alia nonnulla.

4. Forma *pehol* unice *intransitiva*; aequo ac apud *Hebreos* & *Arabes*. Talia sunt חַרְזֵב *vastus fuit*: שָׁדֹךְ *quiavit*: נָגָב: *siccatus fuit*. דָמָךְ *dormivit*: &c.

Syris hocce punctum terminans minus placuit: ejus saltem nulla nunc exempla reliqua.

5. Rara quoque forma *pehol*; ad quam enunciatum רָמוֹךְ *dormivit Gen. 41: 5.* in Editione *Veneta*: nec non כְּפָרָה *borruit: Ps. 119: vi. 120.*

Et haec non nisi *intransitive* venisse videtur.

II. Species *pab-bal*, *pab-bel*, *pab-hil*, tribus punctis terminantibus variari amat, cum *intensione* potestatis, per *dagesch*, *mediae* inditum: quamvis *Syri* illud mollius enuncient.

1. *Pabbal*, obtinet plerumque cum *Gutturalibus* & *Resch*: ut شְׁבָח *infregit; fractavit.* قְּבָחַ *permulsi; dilaudavit.*

Etiam cum aliis ut בְּסָם *suavem censuit: עֲתָחֶר* *praeparavit. רְחִיק* *elongavit. &c.*

2. *Pabbel*, *pertzeri*, usitatius: ut קְבָלַ *חַלֵק* *אָכַל* *itavit.* קְבָלַ *חַלֵק* *acceptavit. &c.*

Chaldaica scriptio hic etiam permittit קְבִיל' *Jer. 36: 25. & חַלֵק &c.*

3. Inde ansa data מְפַבֵּל'; קְבִיל' *Jer. 2: 29, 30. & חַלֵק* *Jer. 32: 23.* Talia sunt פְּקִיד' *praefecit. Jer. 36: 20. צְפִין* *praparavit. Jer. 46: 17. חַבִים* *solide novit; noscavit. Job. 11: 11. רְחִיק* *elongavit. Jer. 33: 24. aliaque infinita.*

Apud *Syros* sic exit כְּבָעַ pro تَبَعَ *benedixit:*

Matt.

Marc. 10: 16. & **אַתָּה** anteceſſit. Addubitat de hisce Cl. de Dieu pag. 220. Gratis. Nam ubi *Analogia* respondet, vel unum exemplum rem conficit; atque plurimorum locum ac pondus implet.

III. Jura *passiva* respondentis, *pybbal*, quae *Arameae Dialecto* vindico, superius jam adstruxi. Ingens derivatorum copia hinc emanavit. Sic **לְבִזֵּעַ** conturbatio. **לְבִזֵּעַ** annuntiatio. **לְבִזֵּעַ** confirmatio, sustentatio. **רִקְמָה** &c. &c.

E forma quadrilitera **עַוְנָלָא** volutatio: a **עַרְגֵּל** volutavit. **סְלִיעָם** absorptus; a **סְלִיעָם** absorpsit;

Jes. 9: 16.

IV. Species *paubel*, nec non *paubil*; & *paubal*; primitus forma-ta fuit inserto *waw* mobili; quod lapsum in *quietem* de-dit, *pobel*, *pobil*, *pobal*. Forma per *Vaw* mobile *Dialec-to Syriacae* magis placuit: altera per *Vaw* quiescens ma-gis *Chaldaice*. Potestas cooperativa fere. Sic **כְּוֹסֶךְ** eripuit, liberavit. **כְּלֹא** communicavit. hoc Chaldaeis **שְׁוִתָּה** &c. &c.

V. *Paffiva* huic respondens, *pouwhal*, per *waw* mobile; mox quiete inita *paubal*: ut pag. 39. declaratum. Sic **לְבִזֵּעַ** pro **לְכִזֵּעַ** liberaio. **בְּזִזְבָּחַ** & **בְּזִזְבָּחַ** adulatio, *ad blanditio*. &c.

VI. Species *pajbel*, succinit *r̄h* *pouwbel*; ejusque ut *formationi*, ita *significationi* est affinis. Nempe & **מְנוֹתָה** enunciatum: ut *Chaldaice* **שְׂיִירָב** ac **שְׂיִירָבָה**, quin & **זְבַבָּשׂ** ex **שְׂיִירָבָה**, idem quod **שְׂיִירָב** liberavit.

VII. *Paffiva* hujus satis adstructa, & illustrata pag. 39.

VIII. Ad Speciem *Aph-bel*. *Aph-bil*, & *Aph-bal* paucis defungi
I 2 licet;

licet; quod & *forma*, & *potestas*, per omnia, concinuant cum *Hebraeo Hipb·bil*, cuius *infinitum*. item *Haph·bel* exit. Ad eam ratione & *Aramaic* fuisse *Haph·bel*, cum *He*, pro *Aleph*; infra submonebitur; ubi de *praeformantibus* dicendum erit.

IX. Ab ejus *paffiva*, *oph·bal*, *Hoph·bal*, *upb·bal*, *oupb·bal* superius asserta, descendit תּוֹרַעֲמָה & תּוֹרַעֲמָה *murmuratio*.

תּוֹשְׁבָחָא *oblatio*. תּוֹקְרָבָא *dilaudatio*. occasio.

תּוֹסְקָפָא *illusio*. &c. &c. in *Targumim*: quae

& *Syris* nota fuisse, ambigere fas non est

X. Species *pab·bel* valde foecunda & dives in Linguis Orientalibus, vim quandam graviorem infert, quae *qualitatem*, *quantitatem*, *habitus* & *similia* exprimat. Ita רָעֵן *valde pendulus* & *patulus*: a themate laxius propendere: a-pud *Danielem*. נִזְבָּן, כִּדְבָּן *monoceras inolita*, a בְּרַכְבָּן *men-*
dax fuit. putredo inveterata, a רְקַבְּנָה *putredo* putruit.

שְׁמַנֵּין *prae pinguis* a שְׁמַנֵּין &c. &c.

כְּלָגָן *scintillatio*, a כְּלָגָן *micuit*:
כְּלָגָן *valde brutalis*, efferatus &c. &c.

XI. Ab ejus *paffive* *pyb·lal* habemus מְפֻתְּבָה *Turtur*:
quae *Chaldaic* ex *Pabel* שְׁפָנִין &c. &c.

XII. Fertilissima quoque species *Schapb·bel*: per *praeformantem* *Schin* inducens aliquid vehemens, partim *transitive*, partim *intransitive*.

I. *Transitive* sane servire fecit; עַבְדָּה, a עַבְדָּה;

servivit. שְׁלַחַב *inflammavit vehementius*;

שְׁלַחַב *flammat*; שְׁבַלְלָה *consummat perfecte*, לְהַבָּה;

שְׁבַלְלָה *a completus fuit*. Scribitur etiam *Chaldaice* כְּלָל;

שְׁבַלְלָה *quin*; שְׁבַלְלָה.

II. In-

II. Intransitive : שְׁבַחֲרָה & שְׁבַחֲרָה gloriſicari, praeſulgere,

שְׁבַחֲרָה fulſit. &c. &c.

Pro ſchin in Dialecto Arabum perpetuum hic ſin;
ad quam normam per ſamech conformatum סְרִיחָב.

מְבָבֶל ſteſtinavit valde, a דְּרָחָב. Et ſteſtinavit valde occurſavit, a כְּבָל occurrit: obvius fuit.

XIII. Hujus paſſiva Schoph-bal & Schuph-bal liquidissima ha-
bet jura. Sic מְבָבֶל ſubjectio in ſervitutem. מְבָבֶל
inflammatio. מְבָבֶל consummatio. מְבָבֶל
glorificatio. מְבָבֶל festinatio. &c. &c. &c.

XIV. Per reduplicationem poſtremarum radicalium, potestatem
conduplicat atque majorem in modum adauget species
pebal-bal: unde ſupra produxi מְבָבֶל vehemens hor-
ror, Chaldaeis aurora. Sic שְׁפֵרְכָּרָא צְמֻרְמֹרָת עֲרָבְרִכִּין
colluviones. עֲקָלְקָלָא contortuplicatus. מְבָבֶל
ſcintilla volitans &c. &c.

XV. Decima quinta species Itb-pebel, vel Etbpebel, crebro
apud Chaldaeos effertur pinguiore ſonandi ſcribendique
modo: ut אַתְּלִיד natuſ procubuit. אַתְּלִיד est. Inde porro exortum. Fer. 20: 15. &
48: 1. אַתְּלִיד revulſus est. Job. 8: 12. Seges talium
colligi potest.

Retinetur etiam terminale patach: cum Gutturalibus
quidem & Resch ſolemniter: cum non gutturalibus ſat
crebro quoque. Sic אַתְּפָתָח apertus fuit.

אַתְּפָשָׁט אַתְּכָמָר aduftus fuit; contristatus fuit.

graſſatus est. Job. 1: 17.

70 INSTITUTIONES

XVI. Decima sexta *Itb-pah-bal*, & *Etb-pa-bal*, etiam in *Itb-pa-bal* terminantur: ut *Jer.* 3: 19, 20. **אַבְטִיל** *abolitus est*: ex qua scriptione processit quoque **אַתְכָטִיל** ut *Job.* 6: 20. **אַתְכָסִיף** *expalluit*: &

1 Sam. 4: 2. **אַתְרָתִישׁ** *allitus est*. Ergo neutiquam *Etb-pa-bal* a Syriaco alienum; quamvis formam illam improbarit Cl. de Dieu Gramm. p. 226, 227.

XVII. Ad decimam septimam *Itb-pe-bal*, *Etb-pouhal*, nos dicit **אַתְבָּהֶל** *circumdati*, *circundate vosmet*, *cingite*: *Ps.*

48: 13. Analogia eam vel sine exemplis satis vindicat.

XVIII. Decima octava *Itb-po-bal*, & *Etb-paubal* ore Syriaco, agmine exemplorum sese defendere valet. Sic **אַחֲמֹרָק**

detersus est. **וַיְאַבְּרַפֵּס** *abreptus est*. **וַיְאַנְּגַלֵּס** *communicatus est*; *adjunxit sese*. *Matt.* 11: 18. **אַשְׁתָּוֹתָה** Chald.

in *Targum Est.* 3: 14.

XIX. Decima nona, *Itb*-vel *Etb-puuhal* per *Analogiam* sese satis tuetur: nec exempla forte anquirenti deerunt.

XXI. Prima & vicesima *Itb-puu-bal* sola sese *Analogia* adhuc sustinet.

XXII. Secunda & vicesima *It-tapb-bal* & Syriaco more *Et-tapb-bal*, a *Masio*, *Wasero*, *Buxtorfio* quidem in dubium adducta fuit; sed ejus iura tam liquido astierunt Cl. de Dieu, ut consensio nem omnium impetrarit. Ita **אַתְשָׁלָם** tradit-

tus est; ab **אַתְשָׁלָם** *tradidit*. Ex defect. pri-

ma *Nun* **אַתְפָּק** *eductus est*; vel *eduxit sese*, ab

אַפְק *eduxit*; quod a **נַפְקָה** *exiit*. Tale in *Hebraeo* fonte

תַּתְפָּל *luctatorem*, vel *stratorem te praebes* *2 Sam.* 22: ab

אַפְל *cadere fecit*, *stravit adversarium*: a **נַפְלָה** *cecidit*. Hoc

pul-

תְּהִתְפַּתֵּל pulcherrime recinit & respondet *Psl. 18*: ubi תְּהִתְפַּתֵּל intorques temet dederat *Psaltes*; quod postmodum novo hocce lumine, & pondere, adauictum voluit. Alia suis venient locis.

XXIII. Ne tertia quidem & vicesima, *It-topb-bal* omittenda, si *Analogiae* litare volumus. Hinc certe conformatum אֲתוֹקָר combustus est, *Jer. 38: 23*. a קָרְבָּן arsit: unde in *Aph-bel* אֲזָקָר accedit: cujus *Uph-bal* fit אֲזָקָר. Hinc nostrum אֲתוֹקָר citra ullam *Anomaliam* processit. Gemina germana ratio in אֲתוֹבָל cum pompa deductus est: *Jos. 58: 12*. *Jer. 11: 19*. & *27: 22*. Radix אֲתוֹבָל, אֲתוֹגָל, אֲזָקָר, יְבָל, unde אֲתוֹבָל, אֲתוֹגָל, אֲזָקָר, יְבָל.

XXIV. Quarta & vicesima *Ith-pab-lal* e fundo *Syriaco* superius jam producta pag. 41. Ex *Chaldaico* nunc habeas אֲשֶׁר דָּבָב diffusus, dissipatus fuit. Radix שְׂרָב fluxit. Inde in *pabbel* extat شَرَبَب *Jer. 38: 6*. pro شَلْح demisit deorsum. Hinc *Ith-scharbeb*, & *Iscbarbeb* propagatum. Ex *Syriaco* teneas quoque difficius illud, شَرَبَبْ تَنْتَسْ invitantum.

XXV. In quinta & vicesima *Ith-pyh-lal* jam sola *Analogia* contentis nobis esse, fas erit.

XXVI. Sexta & vicesima *Ith-schapb-bal*, & propter sibilantem, *Ish-tapb-bal*; vel *Syriace*, *Esh-tapb-bal*, toto sese agmine tutatur. אֲשֶׁתְבָּהָר splendidum sese jactavit: Gloriatus est. Thema בְּהָר luxit, splenduit: unde in *schapb-bal* exortum בְּהָר praefulgit, perillustris fuit. Item שְׁבָהָר indicavit a יְדָע cognovit: unde שְׁבָהָר agnovit; quasi

quasi indicatum babuit sibi. Haec quisque cumulare poterit.

XXVII. Hujus *passivum* merum, quae est *septima* & *vicefima* species *Ich-toph-bal*, *Ech-toph-bal*, ulro nunc fese insinuat: nec dubitandum quin qui frequentarint **שְׁבָרָה** *splendorem*, *gloriam*, *gloriationem*; ex *passiva* specie *Schuph-bal*, iidem quoque aetiorum hancce usurparint.

XXVIII. Octavae & vicefimae speciei *Itb*- vel *Etb-pehalbal* illud jam praesidii, & roboris, additum, tum universa serie, quam detexuimus, tum illustri specimine, quod supra positum; ut nemo ei temere controversiam sit moturus.

¶. Stringamus quoque *species*, quas distinctionis ergo extraordinarias appellaximus.

Has novis exemplis instruere, atque confirmare, supervacuum duco. Quae superius pag. 42, 43, 44, posita, rem satis conficiunt.

Aliquid tantum subtexam, circa rationem qua propagatae, & potestate, qua insignitae fuisse videntur.

I. Primam ergo **תִּפְעָל** derivarem ex *specie Aph-bel*, ejusque

futuro: ut **תַּלְמִיד** docuit, propriè sit fecit *discipulum*.

תְּרִיל fecit ardentem; certavit ardens ardentis: concertavit.

peditem se fecit; *pedissequum* egit.

Eius *passivum* **תִּפְעָל** *Tuph-bal*; cum gemina frequen-

tatione, media & mera *passiva*, per se clarescunt, ex iis quae p. 42. dicta.

II. Secunda species **מִפְעָל** *Maph-bel* vel *Infinitivo*, vel

Participio ejusdem formae *Aph-bel* debetur: ut ex **מִסְכֵּן**

pauperem fecit ulro intelligere est. Nempe non *Participia* tantum, sed & *Infinitiva* per *Mem* conformata fure. Tria reliqua ratio *Analogica* suggerit, ut p. 43. submonui.

III. Tertia species **שְׁמַפְעָל** *Schemaph-bel* ex *Aph-bel*, & *Schapbel*

confata, de utriusque potestate participare debuit.

Defe-

Defectus exemplorum rem ad liquidum perducere nec dum sinit.

IV. Quarta species פָּעַל pab·li in Origine fuit פָּעַל pablia,

vel pablei, cum Jod mobili. Arabes talia multa assertarunt: quae Analogiae & Harmoniae Dialectorum nostrorum rotundandae studiosi multo cum fructu conquirent. Incrementum illud finale haud dubie vim significandi adauxit. Suspicor undique, quaquaversum, vel tale quid, ea accessione indicatum. Ita פרְקִים effet expandit qua-

quaversum: diffamavit. בְּלִהְיָה consternavit undique &c.

&c. &c.

Reliquis speciebus, quae huic cohaerent, non est cur insistamus.

V. Quinta species פָּעַל pab·len per Nun paragogicum gra-
viorem induit notionem, quae per sane, valde, vel simile quid se exerat. Ita חֲמַת toleravit, duravit, in durus

fuit sane, resloveretur.

VI. Ad speciem sextam, פָּעַל, pab·el; itemque פָּעֹל
pab·wel; nec non פָּעֵיל pab·jel quod attinet, insertio
illa אָוֹ aliiquid diligens, exactum, accuratum, intu-
lisse videtur. Ita שְׁמָאֵל דָּרִישׁ tri-

vit, inquisivit diligentius; quod a temeritate censoris vi-
tio nati vindicatum in Inst. Hebr. pag. 448. Hujus quo-
que passivum simplex: ut & geminum frequentativum per
att olim extitisse dubitari nequit.

VII. Septima species נְפָעֵל ex Dialecto Hebraea satis notescit.

Cur ex Dialecto Aramaea ferme intercidere potuerit,
supra insinuatum.

XX. Ad conjugandi promptitudinem, & firmitatem, tenenda ratio praeformantium & adformantium;
quatenus vel cum Hebraicis convenient, vel exigua
inde flexiuncula discidunt. Interferam ad comple-
tiorem Analogiam & informantes, five notas chara-
K K de-

Eteristicas, quae in medio collocatae novam efficiunt formam, speciemve.

XXI. Praeformantes commodissime in *quatuor classes* digeri & heic possunt, *specierum, Modorum, Temporis futuri, in eodemque Futuro Personarum, generum ac numerorum.*

I. Prima classis *specierum vel ordinarias signat, vel extraordinarias.*

¶ In *ordinariis speciebus*

1. Notetur primo נ pro אָפָעַל apb-hel, & אָפָעַל אָפָעַל oph-bal, vel אָפָעַל upb-bal.

Loco נ Chaldae etiam ה more Hebraeo admirerunt ut eduxit Dan. 5: 3. חֲנִיקָה damnum facies, Efr. 4:

13. מְהֻעֶדֶת mutans, Dan. 2: 21. &, transmovens; ibid. &c. &c. Quae ex Haphb-hel. Consimiliter in Hoph-bal, חָרֵב vagatus est. הַוּבָד perditus est; ab אַבָּר. Rarior haec forma apud Syros. Retinuere tamen & illi הַיִמֵּן וְתַכְתֵּב credidit ab אַמָּן, cuius infin.

תַּכְתֵּב credere: & fut. תַּכְתֵּב credet: cum fod mobili. At Chaldae maluere per quietem הַיִמֵּן &c. &c.

2. Secundo Schin in שָׁפָעַל Schaph-hel, & שָׁפָעַל Schuph-bal vel Schopb-bal.

Pro eo & Samech nonnunquam adhibitum, monui supra pag. 69.

3. Tertio תַּאֲתֵּן vel אֲתֵּן, pro *speciebus frequentativis*. Et hoc more Hebraeo nonnunquam תַּאֲתֵּן apud Chaldaeos. Apud Syros constans תַּאֲתֵּן.

Valet & heic triplex Canon, in *Instit. Hebr.* p. 273. tra-

traditus. Is Chaldaeis & Syris ex aequo observatus.

a. Sibilantes nempe literae amant transpositionem ; ut pro
אַתְּקָתָר abconditus , deletus est , fiat אַתְּקָתָר &c.

& חַשְׁתְּכָח inventus est

Luc. 9: 36.

b. Prima & praeterea transmutationem exigit ק in ר :

צְדָקָה justificatus est , a צְדָקָה pro צְדָקָה

justus fuit. צְנַחֲנָה commonitus fuit ; cavit sibi :

אַזְדָּחָה luxit : pro אַזְדָּחָה a אַזְדָּחָה &c. &c.

At prima צ pro ר requirit ט : ut צְלָבָה crucifixus est : a צְלָבָה durus fuit. &c.

c. Crebra quoque elisio , & insertio ; praesertim cum דתָה ; itemque נ : ut אַרְבָּה ducus est obser-

vatus est &c.

Etiam cum reliquis : ut יִתְבְּטֵיל pro יִבְּטֵיל abole-

lebitur. Jer. 33: 20. pro אַנְגָּלִיא revelata est

אַנְגָּלִיא scriptus est ; pro eo & אַנְגָּלִיא אַנְגָּלִיא

nonnunquam exaratum.

d. Notandum insuper , literas א ו ה saepe absorberi ab

hocce Thaw : ut pro אַתְּאָמָר dictus est , existat אַתְּמָר.

sed de eo infra ad classes verborum quiescentium op-
portunius agetur.

II. Altera classis praeformantium ad modos vulgo dictos se pre-
abet.

a. Apud Syros quidem Mem omnibus Infinitivis amat praemittit : ut in paradigmatis videri potest.

Chaldaeis extra kal non venire creditur : multa tamen e-
tiam aliis especiebus copia exemplorum. מַעֲכָבָא impedire ;

76 INSTITUTIONES

Job. 4: 2. מִתְדַּמֵּרָן itare *Cant.* 1: 7. מִרְלָכָא obstupescere *Prov.* 6: 30. &c. &c.

b. *Participiis quoque conformandis idem Mem* subservit; *Aleph* in *speciebus Apb - bel*, *Oph - bal*, *Iib - pebal* & reliquis, plerumque absorpta: quamvis etiam ex veteri more sonandi, & scribendi, queat retineri: sic *Syriace* scribitur לְמַתָּמָתָה; & לְמַתָּמָתָה, vivificans; מִתְחַיָּא pro מִתְחַיָּא, מִתְחַיָּה vixit.

Scriptio *Chaldaica* permittit quoque מִתְחַיָּא & מִתְחַיָּה; מִתְחַרְבָּה offerens: *Esr.* 6: 10. מִתְחַצֵּפה urgens: *Dan.*

2: 15. &c. &c.

c. Rarum, nec tamen silentio praetereundum, quod in *Imperativo kal* nonnunquam praeformetur *Aleph*. Id *Arabis* bus solempne. *Chaldaicus* fundus fert אֲרָבָר recordare *Jer.*

31: 21. pro דְּבָרִי itemque אֲשֶׁתָּה *bibe*, pro שְׁתַתָּה *bibe*, *Prov.*

5: 14. & 9: 5. Pariliter *Syri* frequentant לְאַמְלֵי *bibe*, לְאַמְלֵי *bibite*.

Haec vulgo *Anomala* censentur. Grammatica scilicet *Veteris Linguae*, nimis angustis cancellis inclusa, hic saepe compellit, ut non nisi sub clypeo *Anomaliae* evadi queat.

III. *Tertia classis futuris omnibus signandis dicata, complectitur literas אַתָּן*. Has *Chaldaeis* eodem plane modo applicare, quo *Hebraei*. *Syris* 3. mascul. *jod* minus placuit. In locum ejus adscitum *Nun*; ut ex *paradigmatibus* percipere est.

Idem *Nun Chaldaeis* quoque non displicuit. Ita נְדָגָל mentietur, *Prov.* 16: 10. נְסָחוֹת verret, *Prov.* 10: 3. נְהֻרוֹת erit. saturabuntur: *Deut.* 14: 29.

IV. Eadem literae אַתָּן, vel אַתָּן quartam quoque classem efficiunt praeformantium; atque personis, generibus, numerisque

risque indicandis inserviunt. *Institutiones Hebraeae* hic sa-
tis praeluent. Teneatur tantum de *Nun*, pro *Jod* substi-
tuta ad tertias masculinas, quod modo insinuatum. Quo-
modo *Nun* 1. plur. comm. discernatur a *Nun* 3. *maſcul.*
singul. reperies pag. 28. num. 5. Addatur & alia substi-
tutio *F Nun*, pro *Thaw*, in tertii foemininis pluralibus:
apud *Syros* solemniter; apud *Chaldaeos* rariuscule. Speci-
men nunc habeatur in נוֹן luceant, vibrant, videant *Prov.*

4: 24. &c. &c.

Pro eodem *Taw* 3. foemin. plur. a *Chaldaeis* frequenta-
tur *Jod*. Ad hanc legem יְפָרַנָּה habuisse *Hebraeos*, ta-
ctum in *Instit. Hebr.* p. 276. adductis exemplis יְעִמְדָנָה sta-
bunt: וַיְתַחֲמֹנָה cum *Vaw* conversivo futuri, pro וַיְתַחֲמֹנָה
incaluerent. Ea probae atque adeo vetustissimae esse mo-
netae, ibidem commonui. Bona sua non norunt, qui haec
Anomala pronunciant. Insubidi, qui in mendo talia cu-
bare pertendunt:

ג. Extraordinarias *species* efficiunt *praeformantes* מ in
Maph-bel; & מ in *Taph-bel*: nec non מ in *Niph-bal*;
quibus immorari non necesse. Redeatur ad p. 42-44.

XXII. *Informantes*, vel potius *introformantes*,
docendi causa appello *literas Characteristicas*, quae
in medio veniunt, ad novam *speciem* constituendam.
Has in *Radicales* & *serviles* dispesco.

¶. Conformationem *novaee speciei* sua sibi virtute & ope praefat
Radix ipsa, quum unam, alteramve e *Radicalibus* con-
duplicat.

a. Ita natum primo *pab-bel*, cum suo *pyb-bal*; &c. in qui-
bus etiam si *Dagech* forte ob gutturales & *Resch* supprimatur
apud *Chaldaeos*; apud *Syros* in universum remolliatur;
ex *Analogia* tamen medium semper se se geminasse intel-
ligendum: quod inde *intensiva* vis dependeat.

b. Ita quoque ortum *pab-bel*, cum suo *pyblal*, in quibus ter-
tia *radicalis* semet conduplicans, significationem praebet
habitus cuiusdam innati, insitive.

K 3

c. Re-

c. Reduplicata secunda, & tertia, radicali extitit pebalbal: ad legem & pebal decurrentis: cum superlativa quadam potentia.

ג. Novae quoque species informatae insertione literarum אַיִל, & quidem gemina via, ac ratione.

a. Post primam radicalem immissiae, effecere species פָעֵל,

פְּעֵל, פָעַל, פָעַל, פָעַל, cum suis passivis pu^g-bal, puw-bal, puj-bal. Natura in his mobiles dabant literas אַיִל, ad actionem alteri admotam consignandam. Syri istum motum fere retinuerunt. Apud Chaldaeos & Hebraeos in quietem plerumque consedit. Indredibile dictu est, quantum ex hoc principio lucis redundet in universam Dialectorum Analogiam, & Harmoniam: quae absque eo nunquam potest amissitate reddi.

b. Post secundam radicalem insertae eadem אַיִל dedere species פָעֵל, פָעַל, פָעַל, פָעַל: cum potestate accurationis, & industriae cuiusdam hoc agentis.

Ex hoc fundamento bene multa in Hebraea, in reliquis Dialectis, & expeditivimus jam, & ulterius poterunt expediti.

XXIII. Adformantes vocantur literae quaedam serviles, quae radici a fine accedunt. Hae iterum vel speciei formandae, vel modis, temporibus, & personis, generibus, & numeris in omni specie distinguendis, subserviunt.

I. Speciebus gratae variegandis se ad finem quoque praebuisse existimem:

א. Non tantum Jod, in forma פָעֵל, de qua p. 43. num. IV. sed & Waw, & Aleph; ut olim quoque פָעַל אַיִל, & פָעַל אַיִל extiterint.

Seminis obiter sparsi fructus suo tempore prodibit.

ג. Nun

ב. Nun in specie פָעַל conspicuum. Ea p. 43. num: V. ex-
posita.

II. Altera classis afformantium pro clariore conceptu recte dige-
ritur in syllabicas, & a syllabas.

Ratio appellationis ex Hebraicis Institutionibus satis nota.
Omnium conspectus hic esto.

ג. In praeteritis

3. pers. sing. foem.	תְּ	לְ illa.
3. plur. masc.	וּ	וֹ illi.
3. plur. foem.	אֲוֹתָהּ	illae.
2. masc. sing.	תְּ	לְ Tu vir.
2. foem. sing.	תִּ	לִ Tu foem.
2. masc. plur.	תָּוּ	וָלְ vos viri.
2. foem. plur.	וָוָהּ	וָלְ vos foem.
I. sing. comm.	הֵי	לְ ego.
I. plur. comm.	אַנְ	וּ & כָּ nos.

ד. In futuris:

3. foem. sing.	וּ	וְ illa.
3. plur. masc.	וּוּ	וֹlli.
3. plur. foem.	וּוָהּ	illae.

2. foem.

2.	{ 2. foem. sing. 2. masc. plur. 2. foem. plur.	תְּבִרְכָּךְ tu. f. וְיַדְכָּךְ vos. v. וְיַדְכָּךְ vos. f.
----	--	---

2. In imperativis.

2.	{ 2. foem. sing. 2. masc. plur. 2. foem. plur.	תְּבִרְכָּךְ tu f. וְיַדְכָּךְ vos. v. וְיַדְכָּךְ vos. f.
----	--	--

7. Quae infinitivis accrescant formae נֶתֶן, וְתִתְּבִרְכֵּךְ, distin-
ctius in Doctrina de Nominibus exponentur. Nunc tantum
teneatur aliud esse נֶטֶן Empbaticum; aliud נֶטֶן foemininum. Aliud
ergo פְּקֻדָּא masculinum, empbaticum: aliud פְּקֻדָּא foemineum,
absolutum.

Reperio etiam foemininam terminationem תְּנִתְּנָה apud Chal-
daeos adhibitam more Hebraeo; ut fiat פְּקֻדָּת & פְּקֻדָּה. Sy-
rorum Dialectus hujus postremae incapacior, לֹא adscivit; un-
de per truncationem ḥ exortum in absolutis ferme; ut in constru-
ctis, & adfixo auctis, prior tantum admittitur. Apud Chaldaeos
וְתִתְּבִרְכֵּךְ & י eadem lege tenentur.

III. Paulo distinctius adhuc insistendum in classes, quas
strinximus, adformantium: & varietas indicanda, quam libe-
rior Linguae cursus admisit.

8. Ad adformantes praeteritorum habeatur

/. In 3. masc. sing. plenius olim enunciatum פְּקֻדָּה הוּא vel

גְּדֹר infpicere ille i. e. infpexit. Ob crebrum usum, & quod
reliquae personae suamet afformante satis distinctiae essent,
accessio illa minus necessaria facta.

II. 3.

//. 3. *Foem. sing. Hebr. in ח etiam Aramaeis נ, vivente Lingua, suppeditasse videtur.*

Magis tamen placuit altera terminatio ח: & quidem vel terminali puncto abjecto, unde paradigmaticum פְּקֻרָת exortum: vel eodem retento.

Inde cum terminali patach פְּקֻרָת; non solum quum ultima gutturalis, vel Resch; sed universim. Sic נִכְתָּה maestavit. Prov. 9: 2. מִזְגָּת miscuit: ibid. עֲבֹרָת fecit Jes. 66: 2. נִשְׁבָּת flavit: Eaj. 40: 7.

Terminale Tzeri retentum in חַמְרָת desideravit Jesaj. 26: 8.

נסִיבָת accepit: Efr. 4: 24. Ad eandem rationem נִסְיָבָת exarari potuit: & sic אֶתְלִילָת genita est.

Forma per Cholem בְּקֻזָּה etiam satis frequens. Sic חַרְזָבָת vastata est. &c. &c.

Pro gemino patach etiam geminum reperio segol, ut existat פְּקֻרָת, non in kal tantum, sed & in reliquis speciebus.

Ita habemus גַּמְרָת consummatus est. גַּמְרָת consummavit.

אֶתְבְּרָה dispersit se. &c. &c.

Pro patach etiam ad secundam radicalem permittitur kamets; ut fiat פְּקֻרָת: quae forma in affixione apud Hebraeos regnavit.

Denique pro quoque פְּקֻרָת elatum per kamets, in pausa & extra pausam, peraeque.
 // 2. *masc. sing. apud Chaldaeos non in ת solum exit, sed & plenius in ת more Hebraeo: quin & ת exaratur, ad imitationem Hebraei ת. Ita מנעָת cobibusti: Jer. 2: 19. שְׁמָעָת audivisti. Eaj. 45: ז. יְרֻחָת cognovisti Eaj. 40:*

28. **חַשְׁבָתָא** *Tekhebat* *Dan.* 5: 27. **חַשְׁבָתָה** *cogitasti*, ut in textu *Hebraeo* ibi **חַשְׁבָתָה** reperietur.

Syri hanc *Orthographiam* non admisere.
 ///. 2. *Foem. sing.* **תִּ**, vel **תֵּ**, antiquitus erat **תִּ**, plane ut apud *Hebraeos*. Res manifesta ex adfixione, tum *Syriaca* **פְּקָרְתִּיָּהִ**, **לְקָרְתִּיָּהִ**, tum *Chaldaica* *lustrasti eum* tu. *foem.*

Orthographia Chaldaica more *Hebraeo* etiam *patach* *futivo* utitur, si ultima *radicalis* sit aliqua *gutturalium* **חַחָע**, ut **נֹסְתִּי**; **דָּעַת** *לְקָרְתִּת* *cepiſti* &c. &c.

Syri scriptio non usi; re tamen ipsa, & gratia pronunciationis commodioris non caruisse censendi.

///. 1. *Sing. comm.* apud *Chaldaeos* non solum in **פְּקָרָת** exit; sed etiam servata vocali mediae radicalis, **פְּקָרָת**, **פְּקָרָת**, **נָטְרָת** *tradidi*. Ita **מְסֻרָת** *servavi*. **יְחִיבָת** *dedi*. &c. &c.

Pro **תִּ** etiam pinguiore *Orthographia* **יְתִ** adscitum: unde **רְחִילִית** *accepi*. *Gen.* 40: 11. **נְסִימִית** *timui*: *Gen.* 3: 10. **סְרִבִּית** *refractorius fui*. *Ezaj.* 50: 5. **פְּסִיקִית** *succidi*; **תְּבִרִית** *confregi*: utrumque *Zer.* 2: 20.

Etiam a *Chaldaeis* afformans **תִּ** hac in sede admissum; praesertim cum *quiescentibus* tertia **אוֹתִי** ut **גְּלִיִּתִי** *reve-* *lavi* &c. &c. &c.

///. 3. *Majc. plur.* ⚡ apud *Syros waw otiosum* possidere dicitur, & **וְפָקָד** *pekad* resonare jubent insignes *Grammatici*. Cl. de *Dieu* pag. 192. cum his stat: addens vocalem tantum addi, quum *Nun paragogicum* accessit: ut in **בְּ** *praeceperunt*. Nimia subtilitas. Omnino scribendum,

fo-

sonandumque פְּקָדָע pekádu, sub ea monitiuncula,
quod accentus in penultima remanens, ultimum illud u
quodammodo resorbeat, nec longo modulo efferri patia-
tur.

///. 3. *Foem. plur. Chald.* נ etiam per ה exaratum. Pro eo ⁊ ex-
tat aliquoties in *Daniele*: ut cap. 5: 5. נַפְרָנָו אֲצֹבָעַן exie-
runt digiti: & cap. 7: 20. נַפְלָו ceciderunt. Ibidem quo-
que vſ. 8. אַתְעָרָרוּ eradicateae sunt. In his omnibus
Masorethae substituerunt pro ⁊ in margine ה, tanquam
pro נ. Clar. de Dieu p. 193. negat formam istam
Chaldaicam esse: quasi vero *Orthographia* haecce non pa-
sim נ & ה commutaret. Minus adhuc probare possum,
quod haec in mendo jacere velit; ex *Hebraismo* emen-
danda in ⁊. Omnino ⁊ cum waw mobili retinendum;
idque antiquissimum autumo, ac primigenium; in cuius
locum successerint נ, & ה, postquam quies pro motu
adscita ad molliorem enunciationem.

Apud Syros hic ḡod otiosum afformari volant doctissimi
Grammatici. Ego פְּקָדָע pekáde sonandum existimo;
cum accentu in penultima, qui effecerit, ut ultima voca-
lis minus potuerit exaudiri. Res ob plenius פְּקָדָע dubio exempta.

Hocce יְנֵי etiam *Chaldaeis* vindicat Cl. de Dieu, p. 194.
pro adorarunt illae, & יְלִידֵין pepererunt; simili-
busque; legere jubens סְגִידֵין Gen. 33: 7. & Exod.
1: 19. Mihi ⁊, cum *Analogia* pulchre videtur consiste-
re, sive *Nun* hocce paragogicum facere placeat; sive ut
in masc. נְנֵי, sic in foemin. נְנֵי & נְנֵי primigenia auctoritate
donetur.

///. 2. *Masc. plur.* nihil variat, nisi quod **תְּנִי** etiam **תְּנִי** exaretur. Pro 2. *foem. plur.* **תְּנִי** saepiuscule **תְּנִי** offendas.

/// 1. *Plur. comm.* apud Syros etiam per nudum **Nun** effetur; **תְּבָדֵל** *pekadn* pro *pekadon*; & *pekadnan*.

Apud Chaldaeos eandem *aphaeresin* obtainere potuisse, analogia sancit.

2. De *Futuri afformantibus* habeatur

///. 3. *Foem. sing.* a plerisque credi *otiosum*, & *paragogicum*.

Ego vocalem addere sustinui, quia primigenium fuit **תְּסִילָה**. Inde istud decerptum haud dubie. Quia tamen tonus in penultima fuit fixus, vocalis ultima non tam supprimi, quam comprimi, coepit, in ista quidem scribendi ratione. In multis *Jod* penitus suppressum. Sic **תְּבָדֵל desolabitur** **תְּבָדֵל incurvabitur**. a rad. **תְּבָדֵל**.

&c. &c. Vide *de Dieu* p. 204.

///. 2. *Foem. sing.* **וְ**, plenius **וְ** efferti amat, sive **וְ** illud *paragogicum* sit, sive *primitivum*. Reperio etiam auctiore adhuc forma **חַפְקָרִין**: ut **תְּבָדֵל** *ingrediaris*

Marc. 2: 25. Vocari solet *paragogicum*. Mihi est *pleonasticum*, cum *affixi* virtute; ut sit, *ingrediaris mihi*. Sic **תְּבָדֵל** servabis mihi: *1 Cor. 7: 16.*

///. In 3. & 2. *Masc. plur.* **וְ** & **וְ** iterum ambigi potest, sitne **Nun** *paragogicum*, an *primitivum*. Mihi posterius arridet.

///. 3. & 2. **וְ** etiam per **וְ** enunciata, ad legem *imperativam*.

Ita **תְּבָדֵל** *exornabis vosmet*; *1 Pet. 3: 3.* Id frustra a *Cl. de Dieu* sollicitatum, p. 231.

Ad *Imperativi adformantes* paucula etiam.

///. 2. *Foem. sing.* **וְ** apud Syros sine *vocali* efferenda sancitur;

ut

ut **פְּקוּד** *pekoud* excat. Mihi *pekudi* praepacet, cum accentu in *penultima*; unde ultima minus distincte expressa.

///. 2. *Majc. plur.* item *Syris* absque vocali venire dicitur. Non persuadeor Ratio *accentus* toties jam incalcosa, nodum resolvit. Etiam **נִ** apud *Syros* ac *Chaldaeos* juxta invenitur.

///. 2. *Foem. plur. Chald.* **נִ** & **נַ**, etiam in **יְ** cecidit; prout **יְמֻשָּׁ** audite f. pro **נְמֻשָּׁ** exaratum in *Targum Gen.*

4: 23. Eadem forma in contextu *Hebraeo extat.*
Contractio dedit quoque **נִ**, ut **נְמֻשָּׁ** audite; *Jer.*

9: 20. **אֲצִירָתָן**. auscultate *Gen. 4: 23:*

Ne formis quidem **יְ** & **יַ** *Chaldaeos* hic abstinuisse credibile.

Syriacum **קְרַבָּ** in **קְ** truncari potuisse certum. *Jud.*
illud vocali privant *Grammatici*. Mihi **קְרַבָּ** *pekide*,
cum tono ad *penultimam*, rem iterum conficit. Vide *de Dieu p. 202.*

XXIV. Ad *conjugandi* normam, & formam omnem pernoscendam, lineae quaedam ducendae restant, quae ad *terminale punctum*, sive *vocalem Characteristicam* cum *specierum*, tum *modorum* in iis ac *temporum* praeluceant: indicata quoque lege mutationis, cui *vocales* illae subjacent.

I. Prima acies esto *stantium*, id est *vocalium* earum, quae secundae radicali, in plurimis *speciebus*: in *specie pah-lel* ejusque cognatis etiam *tertiae* geminatae adscribi solent.

נִ. Ad *praeterita* omnia, per omnes *species*, quod attinet;
defunctum me arbitror delineatiunculis illis quas pag. 65.
66. & sequentibus strinxii. Illuc ergo redeatur: & quae ibi

ibi desunt, ex *Analogia* compleantur: neque enim omnia cum pulviseulo corraderne necesse arbitror.

ב. Ad *Futurorum*, per *species* praecipuas, legem, teneatur.

a. // Fut. in *kal* praeter *kibbutz* etiam admittere *schurek* apud *Chaldaeos*. Sic terminantur נְדוּל mentietur: *Prov.* 16:

10. נְסָחוֹת averret: *Prov.* 10: 3. יְרַחּוֹת curret *Job.* 17: 14.

12. אֲשֶׁרְכָּב decumbam: *Job.* 7: 21. אֲשֶׁרְתָּוֹק filebo: *Job.* 19:

20. Idem de *Syriaco* intellectum velim.

// Pro *schurek* etiam *Chaldaeis* crebrum *ebolem*. Sic eunt racebo: *Job.* 6: 24. יְחִתּוֹף rapiet: *Job.* 9: 11. אֲשֶׁרְתָּוֹק colligam *Jer.* 29: 14. יְפֻסּוֹק cessabit *Jer.* 49: 5.

&c. &c.
Syrorum *Dialecto* haec terminatio non aequa opportuna.

// *Chaldaeis* ac *Syris* protritum quoque *Tzeri*. Ita נְצָבֵב faciet. נְלָכָב induet &c. &c. קְטִיל interficiet: *Jer.* 43: 11. תְּקִטִּיל interficies: *Jer.* 46: 10 &c. &c.

// Hinc ansa data ad אֲרָחִים mijerebor, cum chirek longo, *Ezech.* 7: 9.
Posterius hocce *Syriae* non aequa congruit.

// Utraque in *Dialecto* frequentissimum quoque *patach*. נְמַעַן timebit. יְלַבֵּש vestiet.

Pro eo & *kamets* in pausa venire amat apud *Chaldaeos*, more *Hebraeo*: ut תְּטַעַן portabis &c. &c.

b. // Fut. in *Ith-pebel* suum *tzeri* plerumque obtinet; etiam *Chaldaice* pinguius scriptum נְתַפֵּסִיק deficit *Prov.* 14: 9. &c.
// Hoc in *chirek longum* quoque delabi potest. תְּהִרְחֵץ con-fides: *Job.* 20: 18. Apud *Dan.* 2: 44. habemus תְּשִׁתְכָּק relinquetur.

// Cum

11. Cum gutturalibus, & Rescb, potius adhibendum esse patach, sancivere Grammatici; nec injuria: nisi quod latior ditio, omnes literas amplectens.
 c. 11. Fut. in pab-hel ita sibi vindicat tzeri ut etiam patach receptet, quae tandem cumque fuerit ultima radicalis. Ita ridebis Prov. 13: 19. עֲשֵׂה parabit Prov. 15: 25.

Cum Gutturalibus & Rescb solemine: ut **בְּרִית** annun-
 ciabo Luc. 1: 19. **בְּרִית** permulcebo laudibus Ps. 104:
 33.

11. Plenior scriptio cum tzeri tulit **יְפָקֵד**, unde & **יְפָקֵד**:
 cum chirek longo exortum.

Pyb-bal ex Analogia patach potissimum tenuisse, intel-
 ligitur.

- d. Fut. in Ith-pab-bal praeter patach admisit quoque.

11. Tzeri: ut **תִּתְחַזֵּק** procul absistis: elongas temet Ps. 22: 12.

11. Pro eo etiam **תִּתְחַזֵּק** permittitur, quin &c.
 &c. &c.

e. Fut. in Aph-bal tribus vocalibus fere insignitur, Tzeri,
 Chirek, & patach. Scriptio **יְפָקֵד** hic multo creberima.

f. Consimilis ratio in speciebus reliquis pobel, paibel, pablel,
 schaph-hel.

g. Horum passivae; nec non frequentativae, in patach termi-
 nari solent.

11. Imperativi per omnes species sequuntur ferme legem futuri sui.
 a. 11. Sic in kal cum **שְׁבֻרֶךָ** exit **אָכֹל** comedere Esaj. 37: 30.

שְׁבֻרֶךָ effunde Jer. 31: 21. **סְבֻלָּוִי** portate Job, 21: 2.

11. Cum **שְׁבֻרֶךָ** effunde Jer. 10: 25. &c. &c.

11. Cum Tzeri **עַבְדֵּךְ** & **עַבְדֵּךְ** fac: Jer. 39: 12. &c.

Pariliter **וְפִתְחֵנָה** **קְרַבְתָּה** facite: **וְפִתְחֵנָה** emite &c.

11. Cum chirek quoque reperio **עַבְדָּוִי** facite Hab. 2: 4. &c.

עַבְדָּוִי fac. Gen. 16: 6. **אַזְיָלוּ** vadite Exod. 3: 4. &c. &c.

11. Si

//. Si ultima gutturalis, vel Resch, solemne patach. ﻂـ،

עـשׁ, audi: דָּבָר יְכַסֵּעַ duc, cape: &c. &c.

Latior tamen ditio: ut כְּבֶשׂ לְבֶשׂ indue: ־נְעָזָב

רְחִמָּה פְּסַלְתָּה רְגַנְּזָר irafscere. פְּסַלְתָּה diligite. &c. &c.

b. Imper. Itbpebel apud Chaldaeos terminatur in patach; quamvis nec tzeri penitus exclusum: illud patach apud Syros transilit ad primam radicalem, ac propterea media accipit subscriptam virgulam. Videatur de Dieu p. 214. 215.

c. In Imperat. pabbel idem per omnia obtinet quod in futuro: nam & קְבִיל & קְבִיל accipe, exaratur.

d. De Imperativis specierum Aph-bel, Pobel &c. &c. eadem valeat submonitio.

¶. De Participiis aliquid adhuc subserendum.

¶. In kal quidem:

//. Part. praef. crebro exit in patach: solemniter cum Guttur, & Resch: ut נְמֹר חֲלֵמָן perficiens. cum aliis quoque rariuscule:

Pro tzeri plenius exarari solet ut: פְּקִיד permit-tens cogens: נְפִיק exiens. אֲנִים reputans.

Exit etiam in chirek, ex opimiore illa, quam saepe vidi mus, scritione: ut עַבְדָּר pro עַבְדָּר faciens Exod. 30: 6.

Consimiliter צְלָמָן calefaciens se. Marc. 14: 67.

Scriptionem istam suspestat Cl. de Dieu p. 196.

//. Part. praet. nonnunquam apud Chalda. more Hebraeo quoque פְּקוּד & פְּקוּד enunciatum.

Apud Syros invenitur forma פְּקִיד per patach ad pri-

mmam radicalem. Sic צְלָמָן stupefactus. בְּכִינָה adbae-

fus. Vide de Dieu p. 198. 199. Alia ratio in אַלְמָן coa-

coactus: quod ibi patach pro scheva veniat, ex lege Orthographiae Syriacae pag. 21. ut pro בְּ eadem lex poscit

כָּסֵף datus.

- I. In reliquis participiis formae activae plerumque habent tzeri; vel chirec; ut passivae magis patach adamant. Pro tzeri iterum patach solemne cum gutturali. & Resch: ut מִבְשֶׁר explicans; Dan. 5: 12. מַשְׁבֵּח permulcens laudibus; Dan. 4: 34. Latius quoque funditur. Sic מְתֻבָּל perdens; Jer. 2: 30. מְרַחֵק removers: Prov. 11: 20. &c. &c.

- II. Alteram lustrem aciem, quam cadentium appello punctorum; quum vocales characteristicae inter conjugandum pertinent, succedente schevate, cum nova syllabae constitutione. ¶ In praeteritis vocalis terminans abire solet ad 3. sing. ubi

¶. In פְּקָרָת pro פְּקָרָה & פְּקָרָת & פְּקָרָת

Similis ratio ad 1. sing. ubi placuit פְּקָרָה & פְּקָרָת pro פְּקָרָת &c. &c.

Eadem conditio in reliquis speciebus: ut פְּקָרָת & פְּקָרָת &c. &c.

Ad reliquas personas vocalis illa retinetur, in affixione tamen similem mutationem subire possunt nonnullae. De his suo loco.

- ¶. In futuris excidit.

¶. Ad 2. foem. sing. ut מְפָקָדִין חֲפָקָדִין תְּחֲפָקָדִין &c.

&c.

¶. Ad 2. & 3. plur. masc. & foem. peraeque.

- ¶. In imperativis Chaldaicis se sustinet vocalis illa: etiam in mediis frequentativis per אָתָא. A Syris ibi virgula subducitur vocalis absentiam signans. Non adducor tamen, ut in Et-taph-bal admittam scriptiōnem עֲטַבְּלָה Et-ta-phahbl, quippe quod speciem deltruere videatur. Credide-

M

derim eos *Et-táphl* resonuisse, pro *Et-táph-bak*: accen-
tu in penultima vocalem ultimam supprimente quodam-
modo.

¶. In participio *praef. pehal*, pro פְּקָרָא invenitur etiam:

ut חֲכַמִּין scientes. פְּרַסִּין dividentes. &c.

Ista declinatio requirit formam פְּקָר, pro פְּקָרָא: &

sic Syriace מְטֻבָּה dormiens extat, cum plur. מְטֻבָּה dor-
mientes חֲסֵדָה esuriens; cum plur. חֲסֵדָה esu-
rientes &c.

SECTIO TERTIA.

De Verbis Imperfectis.

X XV. *Imperfecta* minus commode appellata a Grammaticis ea verba, quae normae *perfectorum* non ad amissim respondent, quod vel *auctior iis forma*, vel per *elisionem*, aut *quietem imminuta*.

Hinc *tres ordines* existunt talium verborum, quae vel numerum *trium radicalium* excedunt, vel eundem non implere videntur: *plurilitera*; *defectiva*; & *quiescentia*.

De his omnibus id teneatur admonitionis, quod in *Instit. Hebr.* jam insinuatum; *Linguis Orientalibus* hinc cum *copiam*, tum *suavitatem* insignem accessisse: atque adeo nihil de *Analogia* detraxisse hoc genus innovationum, ut eam potius compleasse, ac cumulasse, censi debeat.

¶. Inter *Graecae Linguae* praecipua decora, atque ornamenta, mirifica illa *facilitas* & *copia verba* componendi, itemque

vel

vel per *elisionem*, vel per *quietem* contrahendi in formam suaviorem.

Nemini unquam in mentem venit, ut *imperfecta* ea *verba* vocaret: nedum ut *Anomalorum* labem iis adispergeret. Sedulo ergo curandum, ne, si appellatio ipsa longa possessio-ne expelli nequeat, capitales errores faltem depellantur, qui hinc surrepserent.

¶ Horum aliquos enotasse non inutile fuerit.

1. Primus est; *Linguis Orientales* perpetuis gravari *Anomaliis*. Atqui nihil iis ordinatus, ad omnemque *Analogiam* conformatus; atque rotundius.
2. Alter; dari verba quae vel *defectum*, vel *quietem* inde ab *origine* possideant; quibusque ista *adfectio* a *natura* ipsa ad-dita sit, ac velut inseminata.
3. *Anomalum* ergo censendum, si quae Natura fecerat *defi-cientia*, integrum formam; itemque quae *quiescentia*, mo-tum ad illas suas radicales adsciscant.

Haec, & alia his annexa, quantum damni dederunt per pomoeria *Ling. Orientalium*, quantumque turbelae ac frustrationis plurimorum oculis & potuerint & debue-rint offundere, res ipsa & experientia testantur.

SECTIUNCULA I.

De Verbis Pluriliteris.

XXVI. Primus ordo pluriliterorum strictius loquen-do, ea tantum *verba* amplectitur, quae *quatuor* aut *quinque* diversis radicalibus constant, atque ex *duo-bus* fere *thematisbus* coaluerunt; cum gemina virtute significandi.

Haec *quadrata* appellari solent, quod *quatuor* ple-rumque literis absolvantur: quamvis & ad *quintam* procedatur.

His accensentur quoque, quae a *simplece radice* ex-traordinaria quadam ratione in *quadraturam* missa fuerunt.

M 2

De

De singulis distincte.

¶ Proprie dicta plurilitera, & quadrata, ea tantum censenda, quae per compositionem efformata sunt: ut apud Hebreos שְׁמָדֵד madide turst; a רַבְבָּשׁ maduit, & פִּשְׁׁשׁ turst. &c.

Talia apud Syros sunt וְנִגְזַּח torquendo implicavit. גְּנִזְחָה celeriter volutavit. Apud Chaldaeos עֲרָקָל fugiendo levis fuit; praefestinavit. עֲרָבָל miscendo confudit &c. &c.

His conjugandis ea addita lex, quam species perfectiae in quadratis formis ministrabant; quales sunt pab-hel, pab-llel, aliaeque: ac proinde ambigi nequit, quin quater potuerint variari.

Sic Chaldaice habemus סְלִיעָם absumit סְלִיעָם absumtus est. הסְתִּילָעָם semet absumit: ad quam rationem & exiisse, Analogia dicit.

Syriacus fundus reliquit a גְּנִזְחָה volutavit, in passivo נִגְזַּח volutari; voluntatio. Inde etiam frequentativam geminam cum אֶתְּנָא conformatam, non est cur dubitetur.

Rari characteris est quadratum freq. אֶתְּנָא Homo factus est; vel fecit se hominem; tractum ex נִגְזַּח Elias hominis.

Mirum genus quadrati praebet כְּלָבָן solitarium fecit; cuius frequentativum כְּלָבָן solitarius factus est. Est concinnatum ex חַד pro אחד unus; unde בְּלָחָר & לְחַד seorsim. Inde verbum hoc arreptum.

E Graeco fonte manavit quinqueliterum כְּלָבָן gubernavit; cum suo כְּלָבָן gubernatus est.

Ex

Ex stricturis hisce universum genus abunde dilucet. Conjugandi ratio ultro etiam patescit.

b. Quadratis vulgo quoque accensentur *species*, quae a verbis deficientibus, itemque a quiescentibus media, sese propagant geminata una, aut duabus radicalibus.

a. Unam, & quidem primam, geminant verba deficientia media: ut a קָלְלָה non קָלְלָה solum, sed & קָלְלָה ut leve agitavit, productum. Et hoc suum קָלְלָה traxit: nec non אַתְקָלְקָל cum אַתְקָלְקָל leviter conquassatus fuit.

Tale est מִתְרָמְמֹתָא ejectamentum, quod in Lex. Thalm. Buxt. invita Analogia ordinatur sub רַמָּא jecit: nam venit a רַמָּם ۲۷ putruit.

Seges talium utroque in agro Aramaeo. E Syriaco habeatur nunc tantum כְּפָר magnificavit; cum cognatis: itemque כְּלָנָא volutavit, & גָּלָל. Inde Golgotha extitit, pro Golgotha, Calvaria: extrita ultima; quamvis & Gogolta כְּלָנָא manducata prima resonuerint. Ita Chaldaice pro שְׁוֵישִׁלְתָּא caena, quae & שְׁלִשִּׁלְתָּא, utraque species socias operas jun gente.

רַזְבָּכְרַזְבָּכְ enunciatum quoque רַמְבָּכְרַזְבָּכְ & רַבְבָּכְ: unde אַתְרַבָּכְ magnificavit sese Esaj. 27: 1. & 37: 22. Ejus passivum, רַזְבָּכְ, vel potius רַזְבָּכְ, pro רַזְבָּכְ & רַזְבָּכְ magnificatus est.

Non Aramaeeae solum Analogiae, sed & Hebraeeae, restituenda conducet haec observatio; nam sic כּוֹכֶב stella a כּוֹכֶב glomeravit, propagata.

Non omittendum quoque ex קְלָקְלָה contrahi potest
tuisse: atque ita גִּנְגַּלְיָן Dan. 9: 7. esse rotas, pro גִּנְגַּלְיָן a קְלָקְלָתָא sterquilinum; pro גִּלְלָה a vilipendio; pro שְׁלֵשֶׁלֶתָא catena. &c. &c. &c.
¶. *Duas*, & quidem primam ac tertiam, media per quietem suppressa, congreginant verba quiescent. med. *waw* & *jod*. Ita a רָם *altus fuit succrevit*, *sublimavit*; רָמָר *ROM* sublimatus est. unde i Macc. 10: 24. invenias אֲתַרְמָרָם אֲתַרְמָרָם *magnificentiam*. Hoc & suum אֲתַרְמָרָם legitimus progressus. *bis reliquit*; unde ad אֲתַרְמָרָם legitimus progressus.

A quiescentibus media habemus דָּשֶׁשׁ & רֹנֶשׁ concub-
cavit Esaj. 14: 25. & 63: 18. מְרוּמִים extollens. Dan. 4: 34.
commoti. Ps. 46. 3. מְתֻמּוֹתָן

Ultra-

Utraque forma apud Syros per *waw mobile*, pro eorum *Dialecto*, debuit redi. Inde de ansa, & origine earum, verum judicium cuivis constabit.

SECTIUNCULA II.

De Verbis Defectivis.

XXVII. Secundum ordinem constituunt verba defectiva. Ea sic dicta, quod *suavioris pronuntiationis* ergo *elisione* alicujus *radicalis* quasi deficiant, atque minuantur.

Defectus ille ad *primam ac secundam sedem* plerumque admissus; ad *tertiam* rarius.

Hinc tres oriuntur classes.

I. Eorum, quae inchoantur a *Nun*: ut נָבַת *נָבָת* *גָּדְלָה* *גָּדֵל* existit.

וְנָתַת *וְנָתַת* descendit.

II. Eorum, quae secundam & tertiam similes habent, & utramque simul mobilem: ut קָרַק *קָרַק* contudit. בָּזָבֶן *בָּזָבֶן* & בָּקָר *בָּקָר* in curvavit, בָּבָבֶן.

III. Eorum, quae exeunt in *Nun* & *Taw*, per merum scribendi compendium tamen potius, quam per verum defectum: ut שְׁמֹן *שְׁמֹן* שְׁבָת *שְׁבָת* quievit.

¶. Diligenter & hic tenendum, quod in *Instit. Hebr.* p. 315. insinuatum: omnia haec verba in origine sua, & primigenia positione, esse perfecta: atque perfectam propterea conjugandi normam, ut olim exeruere, ita nunc quoque in *Libris* saepe offerre.

Nempe omnis ista mutatio per *Euphoniam* introducta, quae sibi elegantiorem quandam, & Linguae, auribusque blandiorem pronunciandi rationem paravit.

Ergo

Ergo insigne decus, cum grata varietate conjunctum, omnis haecce *defectio*, atque *eliso*, nostris hisce *Dialectis* adjicit; simulque copiam sermonis admirabiliter adauxit.

Defectus nihil aliud designat in arte nostra, quam literae incommodioris suppressionem; quae tamen continuo per duplicationem proximae, si poscit, compensetur, ac resarciantur. Sic ἐκεῖπται pro σύλλαπτω pronunciatum, exaratumque: nec non colligo pro conligo. Item καρπίων pro καταρπίω; conniveo. κάτινω pro κατατίνω, figendo conjuo. κάθισαλε pro κατέσαλε, dejicit; κάπτεσεν pro κατέπτεσεν decedit &c. &c.

XXVIII. Ad primam classem, quorum prima radicalis est *Nun*, eaedem plane valent leges, quae in *Dialecto Hebraea* obtinent. Eas delineavimus *Institut.* p. 316. 317. ad quas remitto. Habeatur inde, elisionem tum existere, quum prima radicalis syllabam claudit, ob accessum *praiformantis*.

In *imperat.* *pehal* obtinuit omissione ejusdem primae ad legem *fut.* Idem nonnunquam factum in *infinit.* *sine mem.*

מִנְבָּךְ Apparet ex lineolis hisce, sedem mutationis hujus esse
I. In specie pebal, ad infin. per מ conformatum; qui pro

reddit מפק. Consimiliter מפקות & מפקה exire.

In ejusdem fut. ubi פָּקֵד פָּקַד יְפָקֵד יְפָקַד

pro ינפק exhibit &c. &c.

In *imperat.* ubi existit פָּקָד, פָּקָד, פָּקָד, פָּקָד
exi. &c. &c.

II. In speciebus *Apb-hel*, & *upb-bal* totis: ubi *Ap-pek* pro *An-pek* universim: *Up-pak*, pro *Un-pak*.

III. Consimiliter in horum frequentativis, ubi *It-tap-pak*, pro *It-tampak*, & *It-top-pak*, pro *It-ton-pak*. &c. &c. &c.

Syria

Syri in hisce dagesch forte nec scribunt, nec sonant. Ex Analogia tamen illud adesse intelligitur.

Reliqua omnia per omnes species, modes, tempora, nihil novationis subire possunt.

De specie schap-hel aliquid scrupuli objicitur; num pro ḥet etiam שְׁנִפֵּל enunciatum fuerit? id mihi quidem dubio vacuum: etiamsi exemplis deseramur forte: quod Analogia illuc palam feratur.

Paradigma in compendia missum, hocce nunc esto.

P E H A L

Infinitivus.

מְפַקֵּה

מְפַקֵּה

מְפֻקּוֹת

מְפֻקּוֹת

Futurum.

f. Sing.

m.

f. Sing.

m.

תְּפִקָּה

יְפִקָּה

יְפִקָּה

3.

תְּפִקָּוֹן

יְפִקָּוֹן

יְפִקָּוֹן

2.

Com.

אֲפִקָּה

אֲפִקָּה

I.

f. Plur.

m.

f. Plur.

m.

יְפִקָּוֹן

יְפִקָּוֹן

יְפִקָּוֹן

3.

תְּפִקָּה

תְּפִקָּוֹן

תְּפִקָּוֹן

2.

Com.

נְפִקָּה

נְפִקָּה

I.

N

Impe-

Imperativus.

f. Sing.

פְּקָנֵי

m.

פְּקָן

f. Sing. m.

פְּקָנֵת

f. Plur.

פְּקָנָא

m.

פְּקָנוֹ

f. Plur. m.

פְּקָנָתִים

A P H E L.

Infinitivus.

אֲפָקָרָא

מְפֻקּוֹת

אַפְּקָה

אַפְּקָה

Praeteritum.

&c. אֲפָקָה

אֲפָקָה

אַפְּקָה

Futurum.

&c. תְּפָקָה

יְפָקָה

אֲפָקָה

Imperativus.

&c. אֲפָקָה

אֲפָקָה

אֲפָקָה

Benoni.

&c. מְפֻקָּה

מְפֻקָּה

מְפֻקָּה

P₆

Pebil.

&c. מְפָקָא

מְפָקָה

&c. מְפָקָה מְפָקָה

ETTAPHAL.

Infinitivus.

אַתְּפָקָא

אַתְּפָקָה

מְתֻפְקָוֹת

מְתֻפְקָוֹת

Praeteritum.

&c. אַתְּפָקָת

אַתְּפָקָה

&c. אַתְּפָקָה אַתְּפָקָה

Futurum.

&c. תְּפָקָה

יְתָפָקָה

&c. יְתָפָקָה יְתָפָקָה

Imperativus.

&c. אַתְּפָקָה

אַתְּפָקָה

&c. אַתְּפָקָה אַתְּפָקָה

Participium.

&c. מְתֻפְקָא

מְתֻפְקָה

&c. מְתֻפְקָה מְתֻפְקָה מְתֻפְקָה

ב. Ut vetus Linguae facies relucescat, subseram paucula, quae perfectam normam exerunt.

I. Pebal.

///. Infinit. מִנְחָה Exod. 21: 7. מִנְצָב. plantare: Jer. 2:

21.

N 2

///. Fut.

100 INSTITUTIONES

///. *Fut.* תְּנִפְתָּר *dabis*: *Efr.* 7: 20. תְּנִפְתָּר *defluet*. *cu-*
*stodie*s. *descendes*. *pro ejus contracto* תְּחִת etiam.
 תְּיִחְוֹת & תְּחִת exaratur. Extat quoque תְּחִת.
 Nempe *terminalis* puncti jura eadem, quae supra deli-
 neavi.

Sic Syriace נַטְלָסֵו luceat. & נַטְלָסֵו lucere.

II. *Ex Aphi - bel.*

///. *Infin.* אֲוֹפָקָא *educere* *Exod.* 8: 18.

///. *Praet.* תְּנִפְקָה exportaverunt *Dan.* 5: 3. ubi ה pro נ
 more *Hebraeo*. נַטְלָסֵו *lucere* fecit *Luc.* 2: 9.

///. *Fut.* תְּנִפְקָה *educes*. *Job.* 15: 13. ubi etiam ה in me-
 dio remansit. Sic נַטְלָסֵו, & נַטְלָסֵו laedes..

III. *Part.* מְהֻרְתָּן deducti; descendere facti, *Efr.* 6: 1. a.
 נְהָת descendit.

1. *Cl.* Buxt. etiam in specie *Ith - pebel* elisam autumat primam: ut descendere factus est, pro אֲתִחָת : אֲתִחָת *Jes.* 14: 11.

Sed vel Radix ibi statuenda תְּחִת inferior fuit: vel אֲתִחָת rescribendum, ex *It - taph - hal*: Confer *de Dieu* p. 245.

4. *Defectum* primae *Nun* imitantur nonnunquam inchoata ab אֲתִי; quae quamvis in quietem magis inclinent, elisionem tam-
 men cum compensatione non plane refugerunt. De his in-
 fra, ad singulas classes quiescentium prima.

5. *Pro* ex אֲתִחָת *deduxit*, etiam reperio אֲתִחָת *Job.* 5:

13. compensatione per quietem facta. Sed a veteri themate תְּחִת istud verbi descendere autumem.

XXIX. Secundam classem defectivorum constituant,
 quibus secunda & tercia similis, atque utraque mobilis.

Haec:

Haec *Euphoniae* causae in quibusdam *speciebus* excludunt *mediam*. Eam in *tertia* mox compensant, si nulla adsit *praeformans*. Ad *accessum* *praeformantis* compensatio per *Dagesch* forte *prima* potius addita. Si *tertia* habeat *scheva* *quiescens*, *Hebraei* praeterea *vocalem* *Epeniteticam* adiuvare. Ea *Aramaeis* haud placita. Ergo *Dagesch*, ut ex *schevata*, excidit.

Participium Benoni in *Pehal* loco *mediae* assumit *Aleph*, quod inter *declinandum* vel *movetur*, in *Jod* *mobile* etiam *transfiliens*, vel *quiescit*, cum *praesens*, & *expressum*, tum *absens*, & *supprellum*.

P E H A L.

Infinitivus.

מְרַקֵּם

מְרַקֵּם

מְרַקּוֹת

מְרַקּוֹת

Praeteritum.

f. Sing. m.

f. Sing. m.

דָּקְתָּה 3. Δָּקְתָּה 3.

דָּקְתִּי 2. Δָּקְתִּי 2.

Com.

דָּקְתָּה 1.

Com.

Δָּקְתָּה 1.

N. 3.

f. Plur.

102 INSTITUTIONES

	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
	רְקָא	רְקָא	רְקָא	רְקָא
	רְקָתוֹן	רְקָתוֹן	רְקָתוֹן	רְקָתוֹן
Com.	רְקָנָא	רְקָנָא	רְקָנָא	רְקָנָא

Futurum.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
	תְּרָק	תְּרָק	תְּרָק	תְּרָק
	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן
Com.	אֲרָק	אֲרָק	אֲרָק	אֲרָק
	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
	יְדָכוֹ	יְדָכוֹ	יְדָכוֹ	יְדָכוֹ
	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן
Com.	נְדָק	נְדָק	נְדָק	נְדָק

Imperativus.

	f. Sing.	m.	f. Sing.	m.
	דְּקִי	דְּקִי	דְּקִי	דְּקִי
	תְּרָק	תְּרָק	תְּרָק	תְּרָק
	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן	תְּרָקוֹן
	f. Plur.	m.	f. Plur.	m.
	רְקָנָא	רְקָנָא	רְקָנָא	רְקָנָא

Benz-

Benoni.

f. Sing. m.

דָּאָקָא

דָּאָק

f. Sing. m.

? אַפְּ

f. Plur. m.

דִּיקְ�וֹן

דִּיקְ�וֹן

f. Plur. m.

? אַפְּ

Pebil.

f. Sing. m.

דָּקְקָא

דָּקְקָא

f. Sing. m.

? אַפְּ

f. Plur. m.

דִּיקְ�וֹן

דִּיקְ�וֹן

f. Plur. m.

? אַפְּ

I T H - P E H E L.

Infinitivus.

אַתְּרָקָא

יְלַבֵּשׁ

מִתְּרָקוֹת

טֶבֶל

Praeteritum.

&c. אַתְּרָקָת

אַתְּרָק

יְלַבֵּשָׁה

&c. תְּרָקָת

תְּרָקָת

יְלַבֵּשָׁה

Futurum.

&c. תְּרָקָת

תְּרָקָת

יְלַבֵּשָׁה

Imp.

Imperativus.

&c. אַתָּךְיִלְבֹּשׁ אַתָּךְ בְּלֵבֶשׁ

Participium.

&c. מַתְרָקָא מַתְרָק מַתְרָק

A P H E L.

Infinitivus.

אַדְקָא יִלְבֹּשׁ

מַדְקוֹת יִלְבֹּשׁ

Praeteritum.

f. Sing. m. f. Sing. m.

אַדְקָת יִלְבֹּשָׁה 3. אַדְקָת יִלְבֹּשָׁה 3.

אַדְקָתִי אַדְקָתִי אַדְקָתִי אַדְקָתִי 2.

Com. אַדְקָת אַדְקָת Com. אַדְקָת אַדְקָת I.

f. Plur. m. f. Plur. m.

אַדְקָנוֹ אַדְקָנוֹ אַדְקָנוֹ אַדְקָנוֹ 3.

אַדְקָתוֹן אַדְקָתוֹן אַדְקָתוֹן אַדְקָתוֹן 2.

Com. אַדְקָנוֹן אַדְקָנוֹן Com. אַדְקָנוֹן אַדְקָנוֹן I.

Futu-

Futurum.

	f. Sing. m.	f. Sing. m.
	תְּרַק	יְדַק 3.
	פְּרַקְוֹן	פְּרַק 2.
Com.	אֲרָק	I. Com.
	f. Plur. m.	f. Plur. m.
	יְהָרְקוֹן	יְדָרְקוֹן 3.
	פְּרַקְוֹנוֹן	פְּרַקְוֹנוֹן 2.
Com.	נְהָק	Com. I.

Imperativus.

	f. Sing. m.	f. Sing. m.
	אֲרָק	אֲרָק יְגַבֵּעַ
	f. Plur. m.	f. Plur. m.
	אֲרַקְנוֹן	אֲרַקְנוֹן תְּמִימָה יְגַבְּתָה

Benoni.

	f. Sing. m.	f. Sing. m.
	מְרַקָּא	מְרַקָּא תְּמִימָה
	f. Plur. m.	f. Plur. m.
	מְרַקְוֹן	מְרַקְוֹן תְּמִימָה

Pebis.

Pebil.

f. Sing. m.

מְרָקָא

f. Sing. m.

מְרָקָת

f. Plur. m.

מְרָקָין

f. Plur. m.

מְרָקָתִים

ETTAPHAL.

Infinitivus.

אַתְּדָקָא

מְרָקָתִים

מְתֻדְקֹות

מְרָקָתִים

Præteritum.

&c. אַתְּדָקָת אַתְּדָקָה &c. מְרָקָת אַתְּדָקָה

Futurum.

&c. תַּתְּדָקָת יַתְּדָקָה &c. מְרָקָת יַתְּדָקָה

Imperativus.

&c. אַתְּדָקָי אַתְּדָקָה &c. מְרָקָת יַתְּדָקָה

Participium.

&c. מְתֻדְקָא מְתֻדְקָה &c. מְרָקָת מְרָקָת

א. Se.

¶. Sedes elisionis

I. In specie pehal

III. Ejus infin. simplex quoque dat mast. דָקַם; cum emphatico דָקָא comminutio. Itemque foeminina דָקָה
דָקָות דָקָה.

Pro admittitur & מִידָק, indeque מִידָק, quin
Talia sunt מִיעֵל intrare, Gen. 15: 12. Jer. 44: 12.
מִיחָג festum agere, Ps. 42: 5. &c. &c. &c.

Ad gutturales primas retineri potest chirek cum implicito Dagesch: ut מְנֻחָה misereri Dan. 4: 24.

Cl. Buxt. in Lex. Thalm. p. 161. irregulariter cum
fod paragogico positum censet מַעֲלֵי שְׁמִישָׁא occasus
solis. Fallitur. Est forma pluralis, δυσμαῖ; quam infinitiva ad normam nominum receperit.

III. In praet. occurrit דָקָן Dan. 2: 35. Nulla est Anomalia; & reponendum Thema דָק, unde & 2 Sam.
22: 43. in Hebraeo fundo אֶדְקָם: idem quod אֶדְקָה. contudi eos: idem, inquam, potestate; non forma.
Arabibus دَقَقَ aequa jura possidet cum دَكَّ. Qui hinc pomoeria Hebraeae Dialecii extendi
nolunt, non optimae solum causae, sed & sibimet
adversantur.

Rarioris est scriptio لَلَّاتِ intravit; Dan. 5: 10.

Masora eliminat posterius Lamed. Schola Critica
pulverem hinc commovet. Est illustre specimen
veteris Orthographiae, quod integratatem sacri Codicis fancit; nedum ut eam delibet.

Simile mox recurret ad participium.

In prima sing. reperio קָלִית levis fui; Gen. 16: 5.
pro קָלָה. Ortum ex pinguiore illo קָלִית, ut supra

ad perfectas formas visum.

In 3. foem. plur. עָלָן intrarunt, occurrit pro אַלְעָן.

Permittitur & **לְלַעֲנָה**. Supra satis declaratum, in perfectis.

///. In futuro; conformatum quoque יְדוֹק, יְדוֹק, יְדוֹק,
quin יְדוֹק &c.

Sic eunt diripies : Deut. 20: 14. תְּרוֹג concupisces, Prov. 6: 26. תִּתְיַנֵּן invidebis, Prov. 24: 19. יָעַל intrabit, Jer. 42: 15. quod & יָעַל Jer. 8: 14. יָעַיל Jer. 27: 22. יָעַל Jes. 26: 2.

Sic ~~Vō~~^o intrabit. ~~z~~^z copies. Etiam cum
zekopho ~~z~~^z patiar *Luc.* 22: 15.

///. In Imperat. pariliter **שְׁאֵל**, **עַזְלָה**, **עַזְלָה**, **עַזְלָה** *intrah:* unde **עַזְלָה**, **עַזְלָה**
intrate, Fer. 50: 26. Sic **קִנְגָּד** Zelate i Cor. 14:
1. **קִנְגָּד**.

III. *Participium Benoni*, mire scriptum, *Dan.* 4: 4. & 5:
7. עַלְיוֹן Masorethae ultimum *Lamed* delent, עַלְיוֹן re-
ponentes. Cl. de Dieu עַלְיוֹן legendum censet.

Utrumque ansam relinquit cavillationi *Criticae*, mendas venanti. Est *Orthographiae* vetustae venerandum vestigium, quae indicabat pro *Ha-lelin* sonandum esse *Hal-lin*. In *Arabum Dialecto* id perpetuum:

عَالِيَّوْنَ، exarat, pro عَالِيٌّ & عَالِيَّوْنَ، pro عَالِيٌّ &c. &c.

Osten.

Ostendit simul scriptio haec , quomodo a דָקְרַת processerit רָאֵק . Nempe ut media elisa compensa-
retur, longius tracta syllaba dedit Da - ek pro Dukek,
quadrifariam scriptum enunciatumque: רָאֵק רָאֵק דָקְרַת . In movendo magna quoque libertas:
permittitur enim pro דָקְרַת דָקְרַת דָקְרַת דָקְרַת .

Exempla Syriaca sint, cum Olaph. intrans: Hebr. 9: 7. in foem. Job. 19: 42. plur.

Matt. 23: 14. Matt. 12: 45.

Sine Olaph טָנִין שְׁבַת prudentes : fac. 4: 2.
 patientes. חַשֵּׁין מְשֻׁבְתִּים concupiscentes,
 רְגִינִין ; רְאִגִּין, רְגִיִּין, רְאֶגִּין ; pro quo & quin
 Chaldaica recipit scriptura: ut Prev. 11: 2. in-
 trans עַלְאָי intrantes. Zach. 8: 10. & Gen.

23: 10, more *Arabico.*

III. *Participium* pebil nonnunquam se imminui passum: quia confusionem peperisset. Cl. de Dieu p. 251. censet in *activa* nonnunquam *significatione* venire: ut

concupisco, concupiscens ego, Phil. i: 23.

Nubeculam offudit latens *Origo*, [quae est *vibravit*. Inde aequo jure dictum *vibrans*, & *vibratus*, ad *affectum* huncce consignandum. Consimilis aliorum quoque ratio, & *calculus*.

2. Speciei *Ith-pebel* defectam formam derogat Cl. de Dieu p. 255. Frustra: vel *Analogia* eam sola constabilit, etiam si exempla deessent. Nec tamen desunt plane. Cl. Buxt.

110 INSTITUTIONES

in Lex. Thalm. pag. 1615. adfert אַתְּעֵל illatus, introductus est; Lev. 16: 27. אַתְּעֵל introductory sunt: Gen. 43: 18. & alia. Haec ad It-taph-bal reducit Cl. de Dieu; puncta quoque resingens, ut legatur אַתְּעֵל, & אַתְּעֵל. Non repugno: quod potentia significandi istam speciem exigat. Scilicet אַתְּעֵל valet intratus est; ut אַתְּעֵל intrare factus est a se, vel ab alio.

Certius habes in אַתְּבָע festinavit a בע, apud Bux. pag. 334. אַתְּבָע direptus est p. 280. Dageſch forte Characteristicae Thau inseritur ob Euphoniam: ut quum אַתְּקָם effertur pro אַתְּקָם quiesc. ined. Excidit tamen iterum illud Dageſch, quum fini aliquid accrescit; ut מְחֻבָּזִין direpti: יְתַבּוֹן diripientur, Amos. 3: 11 אַתְּחַל profanus est; Ezech. 36: 23. & יְתַחַל profanabitur: Ezech. 20: 9.

3. Ad speciem Apb-hel & Upb-hal omnia liquida.

Observandum tantum aliquid, quod magis Orthographiam veterem spectat, quam Conjugandi normam.

///. Teneatur ergo pro אַדְקָה exarari אַדְקָה Dan. 2: 34. & 6: 25. Ejus part. מְהֻדָּק comminuens

Dan. 2: 40. Pariliter נְגַנְּנָה Act. 2: 26. obumbrabit, quod usitatus נְגַנְּנָה &c. passive הַעַל introductory est Dan. 5: 13. & הַעַל introductory sunt vs. 15.

///. Pro אַגְּנָה legitur אַגְּנָה Fer. 36: 26. protexit. quin אַגְּנָה Fer. 38: 6. sic אַעֲלָה introduxit, pro אַעֲלָה: & אַחַל profanavit pro אַחַל.

///. Da-

///. Dagesch forte ad primam, etiam in *Nun* resolvi posse traditur: ut *Dan.* 2: 25. **הַנּוּל לְרִנֵּיָאֵל** *introduxit Danielem:* & 4: 3. **לְהַנּוּלָה** *ad introducendum.* Mihi Radix pro hisce **עַלְל נְעַל** cum eadem tenens Originem, sitam in **תְּמִימָה**, **בְּמִימָה**.

4. Ad *It-tapb-bal*, ex defectivis prima formatum stratem te praebes; 2 *Sam.* 22: 26 ab **אֲנִיפָל** stravit; pro **תְּחִפְתָּל** *Luctatorem agis;* quod *Psl.* 18. primam *Carminis* illius editionem occuparat. Eadem mutatione pro **תְּחִבָּר** *purgatus es,* ex *Hith-pab-bel*, substitutum ut signantius adhuc, **תְּחִבָּר purum efficis temet, exhibesque.** Nempe a **בָּר purus fuit**, apud *Hebraeos* in *Hiph-bil* exsistit;
Inde plena forma **הַתְּחִבָּר**, mox **הַתְּחִבָּר**.

Ad hanc rationem & *Cbaldae* pro **אַתְּדָק** [nonnunquam] *communitus fuit*, vel *semet communitum contusunque fecit*, efferre potuerunt.

Ob gutturalem primam id solempne fere ut **אַתְּחָל** effetus est profanus. **אַתְּעַל factus est introire:** *introductus, oblatus est.* Cave tamen vitiosa censeas **אַתְּעַל** & **אַתְּחָל** &c. &c. &c.

5. Quae hinc ad *speciem paubel*, & *pobel*, procedunt, per se jam ut *perfecta* reluent: nec est cur *quadriliteris imperfectis* haec accenseas, nisi etiam *species* **בְּקָר**, & **אַגְּדָך** iisdem aggregare velis.

6. *Quadriliterum* non tam vices **דְּקָרָךְ** non *pabbel* quam **תְּמִימָה** *pabbel* excepisse videri posset. Nil tamen contendeo. Hinc **דְּרִיךְ** prognatum, cum **דְּרִיךְ**, & **לְרִיךְ**. Redi ad

pag.

pag. 93. & 94. ubi reperies quoque דִּין.

7. Pro *specie* etiam שְׁדָקָה, שְׁדָקָה אֲשֶׁר efformari potuisse, *Analogia* dictat.
- בָּ. Perfecta forma in omnibus hisce jus suum retinuit, & frequentavit.
1. Ex *pebal* pro specimine habeas, חַטִּיטָה consuerunt, sarcinarunt. *Gen. 3: 7.* *tondens* i *Sam. 25: 4.* &c.
  2. Ex *Ith-pebel*; אֲחָבְרֵי *puri sunt*: *Job. 25: 5.*
  3. Ex *Apb-bel*, אֲמִירֵי, אֲמִירֵי &, אֲמִירֵי aceravit. *Ruth. 1: 20.* *Job. 27: 2.*
  4. Hinc reliqua per se quisque sibi praestabit quam facilime.

XXX. *Tertia defectivorum classis*, merum scribendi adsert compendium, *tertiam Nun* inferens iis adformantibus quae *Nun*; & *tertiam Thau* iis, quae *Thauw* possident. Ita נָנָא, pro דָּנָן, & נָנָן, pro דָּנָן, indicavimus nos. Consimiliter מִתְ & מִתְ, pro מִתְ וּ מִתְ, mortuus fuisti. Inde universum genus satis dignoscetur.

- גָ. Orthographia accurior etiam hic tenuit אָוֹרְבָּנָנָא ut דָּנָן ut Venditi sumus; *Esth. 7: 4.* נְחַתְּ descendisti: i *Sam. 17: 28.* Ad eam rationem אֲחִיתָהוּן & אֲחִיתָהוּן descendere fecistis, exaratum; a נְחַת descendit.
- בָּ. Veram elisionem tertiae *Nun* praebet Dialectus Hebraea in אָמָנָת pro אָמָנָת נְחַת dedisti: תָּנָת pro תָּנָת dare, אָמָנָת pro אָמָנָת נְחַת veritas.

Affinia

Affinia hisce, quibus *Dialectus Syriaca* virgulam occultantem subscriptibit: **לְאַלְמָן** civitas: **לְאַלְמָן** navis: **לְאַלְמָן** emta: de quibus supra. p. 30.

In **לְאַלְמָן** *ficus*, pro **לְאַלְמָן אֲלָמָן**, *Nun* plane extitum, & suppressum. Est tamen secunda potius, quam teria: quia Radix est **נָנָן** *praematurus* fuit.

De his in *Nominum* doctrina, & *Analogia*, enucleatius. Nunc faculam talibus accendisse, sufficerit.

2. *Defectum* tertiae *Lomad* in ore Syriaco paßlum verbum **וְיִ** invit, quotiescumque inter conjugandum Zain scheva recipere deberet, sive *quiescens*; ut **וְיִזְעַל** *E-zat* pro *Ez-lat*: sive *mobile*, ut **וְיִזְעַל** *A-zin*; pro *A-zlin*, *euntes*. Euphoniae datum: & blanda quaedam blaesitas rationem sibi cedere coëgit.

SECTIUNCULA III.

De Verbis Quiescentibus.

XXXI. Deventum ad tertium ordinem, *Quiescentium*, quae vocantur, *verborum*. Haec pulcherriam, &c, ut sic dicam, delicatissimam, *Linguae* partem constituunt. Ea ex natura trium יְיָ effloruit. Tria videlicet haecce elementa ex *motu radicali* præclivia in quietem, pepererunt *tres classes quiescentium*, quarum *singulae trifariam* iterum divisæ.

I. Prima classis complectitur eas *radices*, quae ad primam sedem aliquam ex יְיָ obtinent.

P

I. A-

1. *Aleph*; אַלְפָה אֶמְרָה dixit. אִם cepit,
tenuit: אַבְלָה comedit.

2. *Waw*; וָה וָתָר residuum fuit. וָה condixit.

3. *Jod*: יְהָדָה sedet: יְלָדָה peperit.

II. Altera classis eas radices amplectitur, quae ad medium sedem quandam ex אֵי recipiunt.

1. *Aleph*; ut שָׁאַל, שָׁאַל rogavit. בְּאַשְׁר, בְּאַשְׁר acefcere.

2. *Waw*: ut רָוֹן spiravit. רָוֹן exultavit. סָמָךְ stetit.

3. *Jod*: ut בְּין distincte intellexit: נִיחָן requievit.

III. Tertia classis comprehendit desinentia in aliquam τῶν Αἰ.

1. *Aleph*: ut קָרָא vocavit.

2. *Waw*: ut שָׁלוֹן defoecate liquidus, tranquillus, securus fuit.

3. *Jod*: ut שָׁלֵי, idem. שָׁלֵי revelavit.

Quae in *Waw* vel *Jod* exeunt, quum in quietem dan-

dantur, ad 3. *praet. pehal*, quia biga haec literarum in *patach* *quiescere* nequit, sibi fere substituunt *Aleph*, ut fiat אַלְפָא Chaldaica Orthographia etiam admittit *He*, הֵלָה Syri & Arabes solum *Aleph* ibi permisere.

In *Instit. Hebr.* p. 338. 340. jam ostendere coepi, quantum damni dederint per pomoeria Linguarum Orientalium quatuor capitales errores, qui ad hunc Analogiae lucidissimum radium, velut totidem nubes, dissipantur.

Primus erat, non dari verba inchoata a *waw*: ac proinde duas tantum species *quiescentium* prima existere, *Aleph* & *Jod*. Secundus, non dari quoque *quiescentia media* *Aleph*, & *Jod*: atque mediis *waw* solummodo ibi quietem competitivisse.

Tertius, non dari verba in *waw* & *jod* desinentia; nedum ut ea *quiescentibus* aggregentur.

Quartus, dari contra ingentem copiam verborum, quorum *tertia* *He* ex motu radicali in quietem concesserit, *waw* & *jod* partim *quiescentibus*, partim *mobilibus*, ad vicariam operam adscitis, ut *conjugandi*, *declinandi*, *derivandi*, munia rite compleri possent.

Errores hosce hic iterum nudasse, ac redarguisse, juvabit.

¶ Inchoatis a *waw* plena Dialectus Arabum: Chaldaica habemus

الـ وـ لـ proles. وـ لـ *aequum*, *conveniens*, وـ لـ *decens*.

confuetudo. وـ عـ *condicxit*: unde يـ عـ عـ *condicentur*. Prov.

IO: 30. وـ دـ *arteria*, وـ دـ *Oesophagus*.

وـ نـ *nervus*; *vena*: Job. 40: 12. quae *Arabibus* est وـ نـ

وـ نـ *vel* يـ تـ *perennis* fuit, unde &

Hebraicum أـ يـ تـ descendit.

Syriaca ex Lexico MS. Isae Bar Ali haec promo.

أـ وـ طـ *Alveus*, *fluvius*. وـ نـ حـ طـ *anas*; *anfer*.

P 2 جـ نـ بـ فـ

يَنْبَغِي يَجْبَبْ
quod decet, & convenit **אַלְמָדָה**
عَلَى الْعَبْدِ فَرَطْ بِالْوَاجْبِ
سَرْفُسْ, &
الْعَرْقُ الْمُوَعَدْ **וְעַدְ** locus condictus.

2. Quietem mediae Aleph, & Jod, infinita arguant derivata. De his suo loco.
 III. Ex verbis, quibus media Aleph, pro specimine nunc tantum teneatur **בְּאֵשׁ**, **כְּפָא**, pro **כְּפָא** coacuit,
 acecuit. **לִשְׁאָל** **לִשְׁאָל** pro **לִשְׁאָל** rogavit.

III. Quibus media Jod; **בֵּית** pernoctavit. **אַלְמָדָה** mortuus est.

4. Sylvam extitisse verborum in waw & jod desinentium non Analogia tantum Radicallis, & Thematum conformatio per omnes Literas ab Aleph ad Thau procedens, indicat; verum etiam totus conjugandi, declinandi, derivandique cursus, in iis quae vulgo vocantur quiescentia tertia He, id ita demonstrat, ut nullus calculus rotundius, firmiusque, quicquam praestare queat.

5. Summa liquidissima concludit, ut *He radicale* nec ad primam, nec ad secundam sedem unquam in quietem datum, ita nec ad tertiam id permisum, ac proinde *Quiescentia terria He*, nihil plane juris possidere, ulla in *Dialecto*. Certe fundamenta ipsa Analogiae convelleret, qui **גֶּבֶה** altus, elatus fuit, ita conjugaret, ut in 3. foem. resonaret **גֶּבֶת** vel **גֶּבֶת**, atque ita porro: & vicissim omnia susque deque miseret, qui **גֶּבֶי** & **גֶּבֶן** **גֶּבֶה** vel **גֶּבֶת**. collegit; pro **גֶּבֶי** & **גֶּבֶן** sic moveret, ut in 3. foem. existeret; **גֶּבֶתָת**; &c. &c. &c.

XXXII. In prima classe quiescentium principe loco
con-

consideranda, quorum *prima* est *Aleph*. Haec ob *Euphoniam* in quietem concedunt fere, quum *Aleph* *scheva* *quiescens* recipere, id est syllabam claudere cogitur. Quum ante se habet *scheva*, etiam absorberi se patitur. Quin & absorptum compensatur nonnunquam.

Haec *paradigmata* breviter delineato distinctius exponam.

Paradigma Verbi Quiescentis Prima Aleph.

P E H A L.

Infinitivus.

מִאָכֵל	מִאָכֵל	טַבְּרָנָה
מִאָכְלֹת		טַבְּרָנָה

Præteritum.

אָכְלָת	אָכֵל	אָכֵל
		בָּרְאָנָה

Futurum.

תִּבְּלָה	יִאָכֵל	יִאָכֵל
		בָּרְאָנָה

Imperativus.

אָכְלָה	אָכֵל	אָכֵל
		בָּרְאָנָה

118 INSTITUTIONES

Benoni.

&c. אָכְלָא אָכְלָל &c. אָכְלָנִי אָכְלָנִי

Pebil.

&c. אָכְלָא אָכְלָל &c. אָכְלָנִי אָכְלָנִי

I T H - P E H E L.

Infinitivus.

אֲתָאֵלָא אֲתָאֵלָה
מַתְכּוֹלֶת מַתְכּוֹלֶת

Praeteritum.

&c. אָתָאֵל אָתָאֵל אָתָאֵל &c. אָתָאֵל אָתָאֵל

Futurum.

תָהָאֵל תָהָאֵל יְהָאֵל יְהָאֵל

Imperativus.

&c. אָתָאֵל אָתָאֵל אָתָאֵל &c. אָתָאֵל אָתָאֵל

Participium.

מַתְאֵלָא מַתְאֵלָה מַתְאֵלָה &c. מַתְאֵלָנִי מַתְאֵלָנִי

P A

P A H E L.

Infinitivus.

אָכַלְאָ

אָכַלְתִּי

מְכֻלֹּות

אָכַלְתִּים

Praeteritum.

&c. אָכַלְתָּה

אָכַלְלָה

&c. אָכַלְתָּם

Futurum.

&c. חָאכֵל

יָאכֵל

&c. יָאכֵל

Imperativus.

&c. אָכַלְיָה

אָכַלְלָה

&c. אָכַלְתָּם

Benoni.

&c. מְאַכְלָא

מְאַכְלָלָה

&c. מְאַכְלָתָם

Pebil.

&c. מְאַכְלָא

מְאַכְלָלָה

&c. מְאַכְלָתָם

E T.

120 INSTITUTIONES
ET TAPHAL.

Infinitivus.

אתאכְלָא
מִתְקְלֹות

אֶתְכְּלָה
טַבְּבָה

Praeteritum.

אתאכְלָת &c. אֶתְכְּלָת &c.

תְּהַאֲכֵל &c. יְהַאֲכֵל &c.

Imperativus.

אתאכְלָו אֶתְכְּלָו &c.

Participium.

מתאכְלָא &c. מִתְאַכְּלָן &c.

A P H E L.

Infinitivus.

אוֹכְלָא & אוֹכְלָות
מוֹכְלָות

אֶתְכְּלָה
טַבְּבָה

Prae-

A R A M A E A E.

121

Praeteritum.

&c. אָזְכַלְתָה אָזְכֵל &c. אָזְכַלְתָה אָזְכֵל

Futurum.

&c. תֹזֶב יִזֶב &c. יִזֶב תֹזֶב

Imperativus.

&c. אָזְכֵל אָזְכֵל &c. אָזְכֵל אָזְכֵל

Benoni.

&c. מָזְכֵלְאָ מָזְכֵל אָזְכֵל &c. מָזְכֵל אָזְכֵל

Pebil.

&c. מָזְכֵלְאָ מָזְכֵל מָזְכֵל &c. מָזְכֵל &c. מָזְכֵל

E T T A P H H A L.

Infinitivus.

אֲתֹזְכֵלְאָ
מִתּוֹכְלוֹת

אֲתֹזְכֵלְאָ
אֲתֹזְכֵלְאָ

Praeteritum.

&c. אֲתֹזְכֵלְתָה אֲתֹזְכֵל אֲתֹזְכֵל &c. אֲתֹזְכֵל אֲתֹזְכֵל

Futurum.

Q

222 INSTITUTIONES

Futurum.

&c. יְהוּנָל מִתְוָנָל &c. בְּנֵי כָּלָב בְּנֵי כָּלָב

Imperativus.

&c. אַתָּוָנָל מִתְוָנָל &c. בְּנֵי כָּלָב בְּנֵי כָּלָב

Participium.

&c. מִתְוָנָל מִתְוָנָל &c. מִתְוָנָל מִתְוָנָל

Ut natura, & ratio, mutationum, quas elegantia *Analogia*, non *Anomala* negligentia, in hanc verborum classem invexit, penitus inspiciatur, observari velim, consonam *Aleph*, lenissimi spiritus indicem, 1. minus commode syllabam claudere: 2. incommode quoque eandem inchoare, si vocali caret, & per *scheva mobile* efferenda veniat: quin 3. & *scheva mobile* ante se, in pronunciatione saltem, ut plurimum absorbere. Tribus hisce principiis, velut rotulis, omnia volvi, ac versari, sequentes numeri declarabunt.

I. *Aleph* minus commode syllabam claudere, ex *Institut. Hebr.* p. 340. & seq. abunde notum. Vixum quoque ibi, quam viam sibi *Dialectus Hebraea* paraverit, ad motum & *Aleph* retinendum, adhibito *schevate* composito. Eadem omnia apud *Chaldaeos* quoque obtinuere. Ne de *Syris* quidem dubitandum; quamvis illorum *Dialectus* in quietem multo, hic quidem, proclivius descendat.

¶. Hinc in *pebat*, pro מִכְל ortum מִאָכָל; in *מִכְל*, מִיכָל, מִאָכָל; in *מִאָכָל*, מִכְל, מִיכָל edere, in formis infinitivis.

Consimiliter in *futuro*, יְכָל, יְאָכָל, יְכָל, יְאָכָל; itemque terminali puncto etiam variante, ut comedet: *Dan.* 4:30. & *Lev.* 17:9; יְכָל, יְאָכָל

capiet. Job. 18: 9. תִּיחֹזֶק claudes. Deut. 25: 4. &c.

Ita וְכָלַב, & וְכָלַב; itemque וְכָלַב & וְכָלַב, Aleph saepiuscule etiam suppressando, prae-
fertim in 1. sing. ut וְיַלְלֵי ibo; וְלַלְלֵי dicam. Per-
mittitur tamen & וְכָלַב disset: ?וְכָלַב capiet.

Anxia regula, qua semet constrinxere Grammatici,
quum Aleph semper in chebotso quiescere debere san-
ciunt, quoties terminale punctum est ozozo: ac vicissim
semper in Rebotzo, quoties terminatio est petocho.

Spinosa praeceptio; exceptionibus perpetuis mox se-
met compungere coacta.

- ב. In Aph-bal universo pro Aleph substitutum warw mobile
apud Syros; apud Chaldaeos quiescens in cholem. Ut na-
turam in hisce operatam agnoscas, resona אָכָל, i. e.
ita, ut consonam Aleph ad alterius aurem perferre co-
neris, & te ad אָכָל delapsim senties. Haec ergo an-
tiquissima pronunciatio, quam Syri constanter retinue-
re. Chaldaeis etiam non ignota forma. Sic מְתֻרִין
morantes, Prov. 23: 30. quod usitatus.

In Upb-bal a Syris aeque ac Chaldaeis quietem admis-
sam crediderim; ut in אָוָבָד perditus fuit cernere est,
pro אָוָבָד ex אָוָבָד &c. &c. &c.

De Ittaph-bal & Itteph-bal eadem intellecta velim.
Schaph-bal cum propaginibus sibi suis ad eandem Ana-
logiam expedire, cuivis promtum erit.

- II. Aleph minus commode quoque syllabam inchoans, si pro-
pria vocali destituantur, efficit.

ג. In pebal; ut pro אָכָל Syri exararunt וְאָכָל comedit.

וְאָכָל comedere וְאָכָל comesus.

Q 2

Item

Item **אַלְמָן** dic. **וְיֵלֶל** abi. Non est vera vocalis, sed tantum vicaria illa, chateph-patach, & chateph-segov, qua Chaldaeи hic promiscue utuntur. Extat quoque **אִיחֹוד** pro **אַיּוֹל**.

4. Aleph habet praeformans, ad rationem Dialecti Arabicae, de qua supra.

ג. In *Ith-pebel* hinc pro **אַתְכָל** creberrime **אַתְכָל** exortum. Sic **אַתְחָד** *captus est*. **אַתְשָׁד** *effusus est* &c. Exempla apud Buxtorf. in Lex. Thalm. sub **אַחֲר**, **אַשְׁד**, copiosissima.

Syriaca scriptio hic amat duo *Thaw*: ut pro **תְּבַקֵּחַ** fiat **תְּבַקְּחַ**. Talia sunt **תְּבַקְּחַ** *clausus est*. **תְּבַקְּנַ** *dictus est*; quod alias **תְּבַקְּנַ** Matt. 2: 15.

Apparet istud *Rebotzo* nil aliud esse quam sonum fictitium, sive *scheva compositum*: ac proinde in 3. foem. enunciatum **תְּבַקְּנַ** vel **תְּבַקְּנַ**.

Posset haec ejectio **Aleph**, ejusdemque compensatio per *duplicatum Thaw*, species quaedam *defectivorum* prima *Aleph* censi: ut supra submonui.

Notetur quoque, *Aleph* in formis **תְּבַקְּנַ**, & **תְּבַקְּנַ** &c. non tam *quiescere*, quam *otari*: ac propterea vel cum hac *Orthographia* pronunciationem eandem obtinuisse, quae in **תְּבַקְּנַ**, & **תְּבַקְּנַ** exauditur.

III. Ne *mobile* quidem *scheva* ante se ferens *Aleph*, saltem in pronunciatione incitatiore in *pabel* pro **תְּבַקְּנַ** dedit **תְּבַקְּנַ**, *esitare*. & pro **תְּבַקְּנַ** *esitabit*, **תְּבַקְּנַ**, & suppresso *Aleph*, **תְּבַקְּנַ**.

Vc.

Vetustissima est pronunciatio, ad quam conformatum
Doctor pro מַלְךָ Job. 35: 11. & alia, in Sacro Co-
dice; de quibus Instit. Hebr. p. 346. 467. Sic Chald.
מִלְפֵנָה Deut. 4: 1. docens. & מִלְפֵנָה docentes Hos. 2: 5.
תַּלְפֵנָה docebis eos: Deut. 5: 31. יְסִי curabit, pro יְאָמֵן,
ab נָסָה. Plura dabit Buxit. Lex. Th. in Radice ista,
aliisque.

Syris ita תַּלְפֵנָה docens: תַּלְפֵנָה doctus: תַּלְפֵנָה
docere תַּלְפֵנָה docebit. תַּלְפֵנָה sanans &c. &c. &c.

In Ith-pah-bal ad legem & Ith-pebel pro אֶחָדָבָל so-
nuere אֶתְתַּבְלָל. Utrumque Thauw retinet Orthographia.

Syriaca: ut תַּלְפֵנָה occlusus fuit; pro תַּלְפֵנָה: &
תַּלְפֵנָה sanatus fuit; pro תַּלְפֵנָה. Chaldaei compendio-
utuntur, per Dagesch forte, ut fiat תַּלְפֵנָה, אֶתְתַּבְלָל &c. &c.

Cl. de Dieu p. 273. hanc contractionem non admittit;
atque תַּלְפֵנָה negotiatus est: תַּלְפֵנָה congestus, redu-
cit ad radices תַּלְ, & תַּבְלָ. Vineta tamen sua mox
caedit p. 279. atque radices ab Aleph inchoatas in hisce
agnoscit.

IV. Valde rarum, & forte solitarium, מַאֲסִיה sanans; pro
מַזְקִיה; in partic. Aleph-bel; retento Aleph quiescente in ka-
metz. Apud Hebraeos talia sat multa; nec ambigendum a-
Chaldaeis idem factitatum olim.

V. Pro Aleph in Aleph-bel etiam substitutum יְהֹד mobile. Iea-
לְבָנָה cibavit Deut. 32: 13. & יְהֹד נָא cibabit nos: Num.
אִירָל 18. in Venetis. מַבְרָא perdens: Prov. 12: 4. ad-

duxit: quod & Syris אָמַר. *Apud Dan. aliquoties exaratum: ut Cap. 5: 3. 13. & 6: 17. Ita Syri frequentant* מְבֹרֶךְ credidit, cum infinit. בְּמִתְבָּרֶךְ; *fut.* מְבֹרֶךְ &c. frequent. מְבֹרֶךְ confirmationis est.

Haec qui non ad *Aph-bel* pertinere, sed ad *Pabel*, ditant, bona sua non norunt; atque *Analogiae veteris* facem obscurant. *Chaldaeum* cum *jod* quiescente dant אֵימִן, & *Dan. 6: 24. fut.* יְהִימִן, יְהִימִין. Vide *Lex. Polygl. Castell. col. 143.*

VI. Ab *Analogia* procul remotum, quod *Dan. 3: 13. הַיְתָנוּ* adducti fuere: & 6: 18. הַיְתָה adducta est, revocetur ad *Hoph-bal*, a Cl. *Buxst. Lex. Thalm. p. 247.* cui Cocc. aliisque subscriptis.

Ab הַאֲתָה in הַוְתָה per quietem descenditur. At הַיְתָה est *Aph-bel*. Ea species locis istis accommodari posset, dando, stiterunt se, & stitit se. Si quis tamen passivam vim urgeat, sic formam digeras licet, ut ab eliso *Taw* fiat הַאֲתָה, הַאֲתָה, & mox הַתְּאֲתָה, הַתְּאֲתָה in *Ith-pebel*.

Idem hocce verbum אָתָה in *It-taph-bal* triplici forma occurrit: prima est אָתָותִי adductus est. Altera אָתָתִי. Tertia אָתָתִי. Adisis *Buxst. L. Tb. 247.* & *de Dieu. 276.*

VII. Duo verba וַיַּלְּ ixit, & וַיַּלְּ venit, in *Imperativo pebal* primam *Aleph* abjecere amant, celeranda pronuntiationi. Effertur ergo וַיַּלְּ vade; & וַיַּלְּ veni foem. וַיַּלְּ plur.

plur. m. ○ל: plur. f. וְלָלִי venite. Sic Chald. אַתָּה,
 veni Prov. 7: 15. וְתַיִלְוָה venite, Prov. 9: 5. Alia dabit
 Buxt. Lex. Thalm. p. 246.

XXXIII. In *prima classe quiescentium* sequuntur *verba*, quarum *prima radicalis* est *waw*. Haec cum *inchoatis* a *jod* ut *origine*, ita *significatione*, consonant, ac nonnisi *Dialecto paululum* discrepere. Fundamenta hujus *Analogiae* jacta, & emunita in *Instit. Hebr. Par. CXXIX*. Horum quieti ad *primam adsciscendae Euphonia* iterum ansam dedit; eadem ferme, quae in *precedenti classe* obtinuit.

Structurae *paradigmatum* haec sunt.

Paradigma Verbi Quiescentis Prima Waw, vel Jod.

P E H A L.

Infinitivus.

מִלְדָּה
מִלְדָּה

מִלְדָּה
מִלְדָּה

Praeteritum.

&c. יָלַדְתָּה

יָלַדְתָּה

Futurum.

&c. יָלַדְתָּה

יָלַדְתָּה

Impe-

Imperativus.

&c. לְךָ לְךָ קַרְבָּן

A P H E L

Infinitivus.

אֹלֵד אֹלֵד
מִזְלָדוֹת אֹלֵד אֹלֵד

Praeteritum.

&c. אֹלֶד אֹלֶד אֹלֶד אֹלֶד

Futurum.

&c. תֹּולֶד יָזֶל יָזֶל יָזֶל

Imperativus.

&c. אֹלֶה אֹלֶה אֹלֶה אֹלֶה

Benoni.

מִזְלָדָה מִזְלָדָה מִזְלָדָה

Pebil.

מִזְלָדָה מִזְלָדָה מִזְלָדָה

I T.

ITTA-PH-HAL.

Infinitivus.

אתולרא

אֶתְולָרָא

מתולרות

מְתֻולָּרוֹת

Praeteritum.

&c. אתולרת

אתולר

אֶתְולָרַת

Futurum.

&c. מתולר

יתולר

יְתֻולָּר

Imperativus.

&c. אתולרי

אתולר

אֶתְולָרֵי

Participium.

&c. מתולרא

מתולך

מְתֻולָּרָךְ

Ut mutationum fundamenta, ac firmamenta, adstruantur, atque *Analogiae lux, gratia, ac dignitas, eniteat: observo iterum, consonas waw & jod, ubi syllabam claudere coguntur, cum plurimis certe vocalibus, aliquid incommodioris afferre pronunciationis. Hinc 1. proclivissime descensum in quietem cum vocali opportuna. 2. Istam quietem vel expressa ac retenta prima, vel eadem suppressa, atque ejeta, obtinuisse. 3. Sic ansam porrectam in quibusdam flexionibus infinitivis, imperativisque, ad apbaeres in illius primae. 4. Non raro quoque elisionem adhibitam, cum compensatione per Dagesch forte.*

I. Waw & Jod ad finem syllabae in diphthongi quandam speciem

R

ciem defluunt, si consonantiam ac motum suum non exuant. Quicquid positionum hinc inter conjugandum existit, ad perfecti verbi cursum ordinarium procedit; atque antiquissima possidet jura. Vetustae consuetudinis servantiores *Syri & Arabes*, quam *Chaldaeis*; omnes prae *Hebraeis*, in quietem maxime propensis: quamvis nec ipsi a *waw* & *jod* mobilibus plane abstinuerint hoc in genere verborum.

N. De quiete in pehal teneatur a מִלְדָה passa, & מִלְדָה parere, sponte deventum ad מִלְדָה, & מִלְדָה. Posteriorius per se planum; in priori notanda trajectio *waw* in *jod*, ad opportuniorem quietem. Utrumque etiam suppressa prima מִלְדָה, & מִלְדָה exaratum. Maxime interim *Aramaeis* placita Orthographia per *Aleph quiescens*, isti *waw* & *jod* substitutum, atque pro perpetuo ferme vicario, addictum; ut fieret מִלְדָה, & מִלְדָה.

Omnia haec per *tzeri* quoque enunciari se passa: resonitumque pinguiscula מִלְדָה, מִלְדָה, &c.

Par res & ratio futuri. Id dat יַלְדָה, & יַלְדָה; item que usitatius יַלְדָה & יַלְדָה, & יַלְדָה, nec non יַלְדָה & יַלְדָה; five *waw* concipiatur prima, five *jod*.

Qui aliquid discriminis inter hasce scriptiones quaerunt, liberrimum Linguae cursum praepedunt, atque infeliciter ad calculum sedent, digitis computando exigua quaedam exempla, tanquam si ad illa omnis potentissimarum *Dialectorum* amplitudo ad amissim examinari, atque exigi, posset.

Ut quae hic teneri debent uno sub conspectu ponam, capiam formas quibus verbum יְחִיב sedit, in *Targumim* auctum. Dat illud יְחִיב & יְחִיב promiscue. Dat quoque Dat denique יְחִיב & יְחִיב, per quietem per elisionem & compensationem. Similiter a *Syris* haec enunciari potuisse, dubium esse nequit. *Orthographia* tamen eorum ma-

magis amat **תְּלִילָה** quam **תְּלִילָה** pariet; unde Luc.

I: 31. **תְּלִילָה** paries. Omissa prima **תְּלִילָה** pa-
riant, I Tim. 5: 14. Et sic perpetuo fere in I. sing.

תְּלִילָה lucrabor, Phil. 3: 8. **תְּלִילָה** possideo: Luc. 18: 18.

תְּלִילָה onerabo: 2 Cor. 11: 9.

Per Reboto efferri solet **וַיַּדְעֵנִי** Matt. 9: 30. **וַיַּדְעֵנִי**
scias Luc. I: 4. **וַיַּדְעֵנִי** sciimus. I Cor. 2: 22. Item

תְּלִילָה sedebit, cum reliquo agmine. Clar. de Dieu
p. 231. in postremis hisce obtinere putat formam defe-
ctivam **עֲדָמָה** & **יְתָבֵב** apud Chaldaeos in hisce per quoque

usitatam. Analogia utrumque sancit, atque iisdem ju-
ribus donat.

In Imperativo, ubi Aphaeresis primae admissa, non **לְ**
solum & **לְ**, sed & **לִיְךָ**, ac **לִיְךָ**, reperitur. Ita

סְדֹתֶה, & alia passim. Syri hi habent **וַיַּדְעֵנִי**. **סְדֹתֶה** dato:

סְדֹתֶה sedeto. Alia fere perfectam formam conservant.

Ante, quam a pehal discedam, notari jubeo scriptio-
nem **תְּלִילָה** cum jod quiescente quasi, pro **לְ**, ad per-

petuam Syrorum Dialectum simul, simul Orthographiam,
superius pag. 21. indicatam. Illud tamen Chebotzo poten-
tatem tantum obtinet Schevatis, ac proinde non per
veram quietem resonandum **וְיֵלֶד**, sed **יֵלֶד** brevissime e-
nunciatum: unde mox quoque ad **תְּלִילָה** redditur;
non aliter ac si scheva mobile sub prima extitisset.

b. In Ith-pebel hac ansa quoque **תְּלִילָה** per quasi quie-
tem **וְיֵלֶד** adscitum: non enim **אֶתְיֵלֶד** efferendum, sed
אֶתְיֵלֶד, media brevi &c. &c.

יְהוּדָה וַיַּחֲנֹן primam waw offert, & exerit, condicentur, Prov. 10: 10. Ad eandem rationem יְהוּדָה ut יִתֵּר residuus erit; וְתֵר aequa ac יִתֵּר residuum fecit.

Syriaca per waw inchoata superius libavimus.

2. In Aþb-*bel* waw ita solemne, ut etiam ea quae jod primam possideant illud in waw commutare ament: quod apud Syros & Arabes mobile mansit; apud Chaldaeos in quietem plerumque concessit. Quies etiam Hebraeis praeplicuit. Motu tamen, ad normam vetustiorum, insignita חַוְשָׁר dirige: Ps. 5: 9. & educito; Gen. 8: 19. in textu Hebraeo; quae sollicitari non debent; nedum vitiosa reputari. Chaldaice quoque sic אָעָז prodire fecit; pro מִיעָן אָעָז; unde proferens Prov.

10: 31. & 19: 5, 9. Pari lege אָלִיד venisse, aequa ac אָלִיד Analogia dictat. Quid, quod ab אָלִיד ad descendens? Ac proinde, quibus talia suspecta, vel Anomala, non attendunt se antiquissima Linguae principia, ac stamina, dirutum ire.

Nihil quoque Anomali, quod apud Syros nonnulla jod mobile tenaciuscule servarint. Tale est لَاتْقَن lactavit.

Luc. 23: 29. in part. لَاتْقَن lactantes: Matt. 24: 19. لَاتْقَن ejulavit; cum partic. لَاتْلَانْت ejulantes: *Marc.* 5: 38. & Imperat. لَاتْلَانْت ejulate.

Jacob. 5: 1. Chaldaei אָנִיק & אָנִיק sonuere, itemque אָנִיק &

אָנִיק, lactavit; quemadmodum Hebraeis eadem amplitudo ditionis alibi vindicata. Sic חַיְבָל adduxit *Esr.*

5: 14. cum Infinitivo foem. חַיְבָלָה adducere *Esr.* 7: 15. &c. &c.

Ejus.

Ejus Upb-bal אַיְלָה, quin & חֹסֶף, pro חִסְפֵּת & מִזְבְּחָת, extat Dan. 3: 34. Notetur & do-
num; Prov. 18: 15. nativitas Ezech. 16: 20.

&c. &c.

7. It-taph-bal, cum suo It-tuph-bal eandem sequitur amissim. Sic ex אַתּוֹתָב jedere factus est, redi-
tus est habitabilis locus Fer. 6: 8. Jesaj. 24: 26. Vide
alia adhuc in Lex. Thalmud. p. 995. אַתּוֹתָב combustus
fuit vel semet combustus. אַתּוֹבָל transportatus fuit, vel
semet transportavit.

Hinc אַתּוֹבָל quoque mansit, speciei It-toph-bal
praesidium ac firmamentum, cuius part. מִתּוֹבָל transportatus,
Fer. 11: 19. & 27: 22. הַתּוֹבָלוֹן cum pompa
deducemini Jesaj. 53: 12.

7. Species Schaph-bal hic exemplis foecunda. A נְדָב je-
cit sic productum נְדָב promisit; cuius Schuph-bal
reliquit לְנְדָב promissio: Act. 2: 33, 39. & passim
alibi: plena scriptio dat לְנְדָב. Consimiliter
לְנְדָב notificatio; symbolum, tessera, omne quo quid
significatur, atque innotescit. Plenior Orthographia dat
לְנְדָב videsis 2 Petr. 1: 2, 3, 4, 8. & 2: 20.

Chaldaeis hic etiam placitum נְשָׁבָשׁ, שְׁבָשׁ, שְׁבָשׁא,
per quietem, prima radicali expressa, & suppressa: pro
נְשָׁבָשׁ, absolvit, perfecit, consummavit; item consumit,
perdidit; quasi dicas, exire fecit, a נְשָׁבָשׁ exiit. Minus-
rite in Lex. Thalm. p. 2507. ordinatur sub נְשָׁבָשׁ: & in
Heptaglotto, Cl. Castelli p. 3819. ac si schin foret radicale.
R 3 Hujus

Hujus frequentativum *Ischtaph-hel* reddit אֲשַׁתִּיאָא, & אֲשַׁתִּי, ex אֲשַׁתִּיאָא consumptus est, vel *semet consumit*: *Psl.* 73: 26. & 102: 4. &c. &c.

Syris frequentissimum hic אֲשַׁתִּיאָא professus est, prae se tulit; proprie sane jačtavit se. Item pollicitatus est; largiter premisit. Iterum, אֲשַׁתִּיאָא agnovit, agnatum sibi fecit, habuitve; quod in N. T. centies occurrit. Analogiae non litant Viri docti, quum illud appellant quadratum *Etb-pabal*; ut טְבָל quadratum *Pabal*. Eodem jure *Aph-hel*, cum suo *Et-taph-bal* appellitaveris quadratum *Pabal*, *Etb-pabal*; quod abnorme utique, atque rationi aduersum.

II. Perlustremus quoque formas ex elisione oriundas; per quam primae *waw* & *yod*, sub defectivorum ditionem cadunt.

¶ Ad hunc calculum pro מִבְּלָה & מִבְּלָה posse, effertur Sic eunt in *Infin. Pehal* מִתְבָּה sedere 2 *Sam.* 19:

33. quod & Syris בְּלָה per *kuschoi*, quasi מִתְבָּה.

In fut. נִתְבֵּה *habitabo*. 2 *Sam.* 16: 18. habitabimus: *Ier.* 42: 13, 14. מִבְּלָה נִכְלָה praevalendo praevalebimus: *Num.* 13: 19. & יְבָל valebit: *Dan.* 3: 29. pro eo *Dan.* 5: 16. הַוְּבָל valebis exaratum, ut appareret propositum. Gravissime ipsimet errant, qui error rem subesse suspicantur. יְוָבָל more *Hebraeo* habes;

Dan. 2: 10. נִתְבֵּה sedebit, cum *kuschoi*, quasi נִתְבָּה.

Matt. 13: 2.

¶ In *Aph-hel*; אֲקָרֶב cinxit, circumdedit; quod & *Hebraeis*

הַקָּרֶב,

תְּקַנֵּת, a תְּקָנָה. Compendiosiori esse licet quod in Institut. Hebr. haec enucleata dederim. Upb-bal, cum frequentativis per Itb ad eandem normam se praebuerunt. Etiam Schaph-bel huic legi nonnunquam paruisse videtur. Certe a יִתְר residuus fuit; in Targumim habemus אֲשֶׁתֶר & אֲשֶׁתֶר residuus factus est: Prov. 2: 21.

Job. 19: 20. & 21: 16. Processus sic se habet שִׁיחַתָּר, שִׁיחַתָּר שִׁיחַתָּר & שִׁיחַתָּר: per quietem alterum, alterum per defectum.

III. Defectus similis in מִדְעָה cognoscendo cognoscet, Gen. 15:

13. resolvi posse docetur in מִדְעָה חַנְדָּע Certe עַנְקָע extat Dan. 2: 9. & מִדְעָה cognitio passim in Targumim.

Mihi tutius, firmiusque, his formis Thema cognatum נִדְעָה, ejusdem originis ac potestatis, assignare. Agmina certe talium in Orientali nostro fundo: ut יַצְבָּה & נַצְבָּה apud

Hebraeos, & Arabes. Eadem fuit Chaldaeorum ac Syrorum possessio; nec audiendus Cl. Buxt. quum in Lex. Thalm. sub יַצְבָּה verum, firmum esse, huc etiam pertinere ait לאֲנַצְבָּה זָקָת ad firmandum stimulum, 1 Sam. 13: 21. ut Nun pro Dagesch sit positum. Radix נַצְבָּה istam sibi sedem, & formam, duplii Analogiae nexu devicit.

IV. Peculiarem adhuc curam depositit insolentius illud חַוְלָה;

ut pomoeria veteris Linguae distinctius internoscantur. Talia carpi solent, & vel in Literis, vel punctis saltem, ut vitiosa vexari. Atquin integerrima ista. Lectio, pronunciationis, & Orthographiae antiquae fida custos simul, simul index. Radix nempe וַיְלָה, quae alias יַכְלָה. Inde يَكْلُل lege primigenia conjugandi, aequae ac يَكْلُل. Gratior

re

re flexu partim יְבָל enunciatum per quietem *Hebraeis* hic familiarissimam, nec *Chaldaeis* ignotam, ut patet ex *Dan.* 2: 10. partim per defectum, sive elisionem primae cum compensatione per *Dagesch*. Sic יְבָל exortum; in quo curatior *Orthographia* retinebat *waw* otiosum; ut *Radix* conspectior foret. Ab ista deinde cura remissum; atque *waw* suppressum.

Inchoatis a *waw* referta *Dialectus Arabum*. In *Clavis Dialectorum*, ditioni *Hebraeae* idem genus abunde vindicatum. Aliquid etiam taetum in *Instit. Hebr. Par. CXXIX.* הַתּוֹךְ confessus est, coarguit aequa *Chaldaeis* trita, quam *Hebraeis*.

וְתַר ut יְתַר residuum facere, extat *Prov.* 10: 2. נָסֵר pro יְעָד Matt. 28: 16. Alia compluscula superius adducta.

XXXIV. Secundam classem quiescentium media constituant, quae in medio aliquam ex literis אֵי possident. Omnibus ex Origine *Radicalis motus* ad illam literam competiit. Absona, & repugnantia, loqueretur, qui quietem radicalem atque a natura ipsa inditam statueret. Elegantia pronunciationis quietem istam traxit, eamque in quibusdam parcus, in aliis effusius, consecutata est. Tria triplicis speciei paradigmata ponere, nimis longum foret, & operosum. Breviter telam pertexere cupiens, paradigmata ordinario mediae *waw* defungar.

Generales regulae hae sunt.

I. Quietem in speciebus *Pehal* cum *Ithpehel*; itemque *Aph-hel* & *Uph-hal*, cum frequentativis suis, potissimum convenire iis, quibus media *waw* & *jod*.

II. Me-

- II. Medianam *waw* & *jod* partim retineri, ac *quiescere* in *vocali* *ipfis* opportuna: partim supprimi.
- III. *Praeformantes* in *Pehal* & *Aph-hel* usitatissime recipere *scheva*, ad celeriorem pronuntiationem; pro quo *Syri* sub 1 adhibeant partim *Rebotzo* in i. *sing. fut. Pehal*, partim *Petocho* in *Aph-hel*. Admitti tamen & *vocalem longam*, a *Chaldaeis*, ad morem *Hebraeum*: & quidem *Tzeri* in *Pehal*: in *Aph-hel* autem *kamets*.
- IV. *Characteristicam Taw* in *It-pehal*, & *It-taph-hal* duplicari; in *Ith-pehel* quidem *Eupboniae* ergo: in *It-taph-hal* vero, ad compensacionem simul & *Aleph* ob suaviorem sonum intercepti.
- V. In *Pah-hel*, ejusque reliqua serie, *perfectam asservari formam*, partim per *waw*, partim per *jod*: sub ea tamen geminam subnatam formationem *quadriliteram*, *quietis* & *ipfam* *participem*, quarum una geminet *tertiam radicalem* cum *quiete expressa secundae*; ut קְוִמָּם; nisi quod ea ex *Pahel* קְוִמָּם orta potius censeri queat: altera duplicet *primam* & *tertiam*, cum *quiete implicita mediae*; ut קְמַקְמָם.

S

Para.

Paradigma Verbi Quiescentis Media Waw.

P E H A L.

Infinitivus.

קְמָא קְמִוִּת

לְלַבְּשׁוּ

מֶקֶם

לְלַבְּשׁוּ

Praeteritum.

f. Sing. m.

קְמָת 3. לְלַבְּשׁוֹ

Com. קְמִתָּה 2. לְלַבְּשׁוֹ

Com. קְמָתָה I. Com. לְלַבְּשׁוֹ

f. Plur. m.

f. Plur. m.

קְמָנוֹ 3. סְפִילְתָּה עֲבֵדָתָה

קְמִתּוֹן 2. סְפִילְתָּה עֲבֵדָתָה

Com. קְמָנוֹ Com. סְפִילְתָּה עֲבֵדָתָה

Futurum.

f. Sing. m.

f. Sing. m.

תְּקוּם 3. לְלַבְּשׁוֹלְעַדְתָּה

תְּקוּמָנוֹ 2. לְלַבְּשׁוֹלְעַדְתָּה

Com. אֲקוּם I. Com. לְלַבְּשׁוֹלְעַדְתָּה

f. Plur.

f. Plur. m.

קְוִמּוֹן
תְּקוּמָן

Com. נְקוּם

f. Plur. m.

נְבָטָה
נְבָטָה
נְבָטָה

Com. נְבָטָה

Imperativus.

f. Sing. m.

קְוִמּוֹי
קְוִמּוֹ

f. Plur. m.

קְוִמּוֹן
קְוִמּוֹ

f. Sing. m.

נְבָטָה
נְבָטָה
נְבָטָה

f. Plur. m.

נְבָטָה
נְבָטָה
נְבָטָה

Benoni.

f. Sing. m.

קְיָמָא
קְיָמָא

f. Plur. m.

קְיָמָז
קְיָמָז

f. Sing. m.

נְיָמָה
נְיָמָה
נְיָמָה

f. Plur. m.

נְיָמָז
נְיָמָז
נְיָמָז

Pebil.

f. Sing. m.

קְיָמָא
קְיָמָא

f. Plur. m.

קְיָמָז
קְיָמָז

f. Sing. m.

נְיָמָה
נְיָמָה
נְיָמָה

f. Plur. m.

נְיָמָז
נְיָמָז
נְיָמָז

S 2

E T H.

140 INSTITUTIONES

ETHPEHEL.

Infinitivus.

אתךמא

יְלַלֵּה

מתקומות

וְלֹא

Praeteritum.

&c. אתךמת אתכלם &c. יְלַלָּה

Futurum.

&c. מתכם יתתכם &c. גְּלַלְלָה

Imperativus.

&c. אתךמי אתכלם &c. יְלַלְּךָ

Participium.

&c. מתרכמא מתכם &c. טְלַלְּבָדְךָ

P A H - H E L.

Infinitivus.

קימא

לְלִלְךָ

מקומות

לְלִלְךָ

Prae-

A R A M A E A E. 11 141

Praeteritum.

&c. קִימָת כְּגַם &c. קִים בְּגַם

Futurum.

&c. תְּלִים בְּגַם &c. יְקִים בְּגַם

Imperativus.

&c. קִימֵי כְּגַם &c. קִים בְּגַם

Benoni.

&c. מְקִימָא מְקִים &c. מְקִימָן מְקִים

Pebil.

&c. מְקִימָא מְקִים &c. מְקִימָן מְקִים

E T H P A H-H A L.

Infinitivus.

אֶת-קִים

בְּגַם

מְתִקִימּוֹת

בְּגַם

Praeteritum.

&c. אֶת-לִים בְּגַם &c. אֶת-לִים בְּגַם

S 3

Futur-

142 INSTITUTIONES

Futurum.

&c. יְתַקֵּם &c. בָּנֶה

Imperativus.

&c. אֲתִקֵּם &c. בָּנֵן

Participium.

&c. מַתְקִים &c. בָּנֶה

A P H - H E L.

Infinitivus.

אֲרָמָא

לְבָנָה

מָקוֹמוֹת

לְבָנָה

Praeteritum.

&c. אֲקִימָת &c. אֲקִים &c. בָּנֶה

Futurum.

&c. תַּקִּים &c. יְרִים &c. בָּנֶה

Imperativus.

&c. אֲקִימֵי &c. אֲקִים &c. בָּנֵה

Bene.

Benoni.

&c. מְקֻמָּא &c. מְקִים טַפְּכָל טַפְּכָן

Pebil.

&c. מְקֻמָּא &c. מְקִם טַפְּכָל טַפְּכָן

I T T A P H - H A L.

Infinitivus.

אַתְקָמָא
מְתֻקְמוֹת

טַפְּכָל
טַפְּכָן

Præteritum.

&c. אַתְקָם &c. טַפְּכָל

Futurum.

&c. יְתַלֵּם &c. טַפְּכָן

Imperativus.

&c. אַתְקָם &c. טַפְּכָן

Participium.

&c. מְתֻקָּם &c. טַפְּכָן

Ad

Ad stamina, quae breviter major regula exposuit, triplex genus verborum quiescentium media distinctius evolvam, atque leges peculiares, secundum quas mediae Aleph, waw, & jod, decurrunt, pertexam.

I. Ordinar a mediis Aleph: quae in *Dialecto Syriaca* delicatiore ad quietem sunt proclivissima. Instar omnium nobis praestabit verbum וְאֶלְעָשֵׂה, *rogavit*, pro לְאַיִל molliusculē enunciatum.

¶. Ejus Pebal ergo

/ In *Infin.* dat וְאֶלְעָשֵׂה pro מִשְׁאָל petere. *Marc.* 15: 8, 18. *Joh.* 15: 7.

//. Praeter וְאֶלְעָשֵׂה petuit; nec non וְאֶלְעָשֵׂה *Luc.* 1: 63. *Matt.* 22: 35. per omnes personas aequo jure.

In plur. וְאֶלְעָשֵׂה, & וְאֶלְעָשֵׂה rogarunt: *Luc.* 23: 25. *Marc.* 4: 16. &c. &c.

///. In *Fut.* וְאֶלְעָשֵׂה, & וְאֶלְעָשֵׂה, petet, *Matt.* 7: 9, 10. & *Jacob.* 1: 6. Utrumque per omnes personas, ac numeros, permisum. Confer *de Dieu*, pag. 206.

////. Imperat. וְאֶלְעָשֵׂה pete; וְאֶלְעָשֵׂה petite. *Tit.* 3: 15. *Matt.* 7: 7. Etiam Rebotzō ad primam admissum.

/////. Part. *praes.* plerumque motum mediae servavit. Certate וְאֶלְעָשֵׂה petens effertur constanter. Inter declinandum tamen quieti etiam locus datus, nam וְאֶלְעָשֵׂה bifariam pronunciari potest, per *Aleph mobile*, ac *quiescens*, juxta.

//////. Part. *paff.* וְאֶלְעָשֵׂה petitus, rogatus, etiam וְאֶלְעָשֵׂה pronunciatum, *Analogia* fancit. Ad hanc legem רְאֵי יְשֻׁן primus, in libro *Jobi* conformatum.

¶ In Eth-pebel eadem regnat quies: & וַיְהִי per omnia enunciatur, pro וַיְהִי petitus est. Subduxit se: excusavit se. Sic Infin. וְאֵלֹהֶיךָ אֱלֹהִים ad excusandum se: Luc. 14: 18. Et fut. וְאֵלֹהֶיךָ אֱלֹהִים subterfugimus: Hebr. 12: 25. Consimiliter reliqua.

Suavior pronunciatio pro וְאֵלֹהֶיךָ peperit וְאֵלֹהֶיךָ malum fuit: dispuicuit: qua ansa & וְאֵלֹהֶיךָ, nec non וְאֵלֹהֶיךָ exarari coeptum: Marc. 14: 4. Matt. 21: 15. Id inter conjugandum reddit וְאֵלֹהֶיךָ male habita fuit: Neb. 2: 10.

¶ In Apb-hel par ratio: ut וְאֵלֹהֶיךָ conmodavit: Luc. 11: 5. Matt. 14: 7. Sic וְאֵלֹהֶיךָ malo adfecit: וְאֵלֹהֶיךָ tae-duit eum. וְאֵלֹהֶיךָ calceavit. &c. &c.

¶ In Eth-tapb-bal hinc ortum וְאֵלֹהֶיךָ calceatus fuit, per quietem utriusque Olaph; pro pleno וְאֵלֹהֶיךָ. Hinc forma & norma Dialeti mollioris satis dilucet.

¶ In Pabel, medianam in quietem dari non patitur Analogia, per quam duplicata ea intelligitur. Ita וְאֵלֹהֶיךָ interrogavit. וְאֵלֹהֶיךָ interrogatus est.

Amat quoque, ad commodiorem pronunciationem in jud transire: ut וְאֵלֹהֶיךָ polluit; a rad. וְאֵלֹהֶיךָ canescere: proprie misceri. In Eth-pa-bal וְאֵלֹהֶיךָ pol-lutus fuit. Tanto prouius huic itum, quod mediae olaph & jud, non solum cognatione, sed etiam Origine fere copulentur. Certe Hebraei hic בֵּין exarant; itemque Arabes بَنْتَشׁ; quin & Aramaei

לִבְכָּהָא קַבְּדָה est canities, a mixtura crinium,
quum albedine spargi incipiunt.

¶. Non mirum ergo, quod pro שָׁאוֹל אֶשְׁאָל Orcus,
שְׂזָוֵל Chald. & וְאַתָּה Syris placuerit; nam Radices
עֲשָׂאֵל & עֲשָׂאֵל unam tenent originem in pendula laxita-
te sitam.

¶. Quies illa media, quam Dialectus Syriaca hoc in ge-
nere Verborum adamavit, Chaldaeis quoque sat fre-
quentis. Infrequentior quidem illa Hebraicis; non pau-
ca tamen sic emollita extare, evictum in Instit. A-
pud Arabes ea multo rarissima; nec tamen penitus spre-
ta. Hoc ad Dialectorum notas, ac proprietates, inter-
noscendas verbulo notatum esto.

II. Quod ad medias waw attinet, ut motus Radicalis omnibus
competivit, ita multa eundem constanter retinent. Sic
רְוֹנֵב albere فَرَوْنَاح spirare: שְׁוֹחֵךְ ger-
miniare. רְוֹנֵב exultare: שְׁוֹרֵךְ salire, infilire.

Motus hicce potissimum obtinet, quum tertia quoque
ex quiescentibus, ut לְבָנָה & לְבָנָה implici-
tus est, adhaesit. שְׁוֹבֵן & שְׁוֹבֵן aequus, dignus
fuit. שְׁוֹבֵן injunxit: praecepit. שְׁוֹבֵן fuit, extitit.

In his tamen quies mediae & tertiae simul aliquando ad-
missa, ut in Catalogo verborum dupliciter imperfectorum
infra ostendetur.

Ratio & modus quiescendi ex Paradigmate sic satis relu-
cet, si fundamenta illa, quae in Instit. Hebraicis jecimus,
fideliter federint; atque huc applicentur.

Differentia Dialecti notabilis, quod Aramaei praeforman-
tibus pro vocali longa addi maluerint scheva: quodque il-
lam Hebraeis adamamat Epenthesis ante afformantes syllabi-
cas, penitus spreuisse videantur:

¶. Ad Pebal interim specialius observetur

1. In

I. In *Infin.* apud *Chaldaeos* crebro quoque *praeformantiz* Mem adjectam vocalem *Tzeri*, ut pro מְקֻומָה exeat מִנְחָה stare *Jer.* 18: 20. מִמְתַת mori *Jer.* 2: 3. מִשְׁבַּת quiescere *Jes.* 57: 20. מִרְדֵן judicare *Jer.* 2: 29. מִיְשָׁט natare, quod & מִיְשָׁט pinguiore calamo *Jes.* 25: 11. ut מִידָּר venari *Gen.* 27: 5. מִידָּר habitare 2 *Reg.* 8: 11. Reperio & מִיתְבוֹ מִלְקָוֶם redire: *Job.* 1: 6. מִיתְבוֹ Ruth. 1: 16. מִישָׁוּם discursare: *Job.* 2: 2.

Apud *Syros* idem factitatum, quamvis exempla desint, dubitari par non est.

II. In *fut.* quoque ex יְקֻומָם plerumque quidem יְקֻומָם non raro tamen יְקֻומָם, quin & יְקֻומָם assumptum.

Ita יְחוּם connivebit *Jer.* 15: 5. quod יְחוּם *Ezech.* 5: 11. יְחוּל & יְחוּל dolebit.

Extat etiam יְחוּל *Jer.* 14: 9. cum quiete mediae in *Cholem*; prout *Hebraeis* יְקֻומָם cum יְקֻומָם aequa possidet jura.

Verbum *חַזְקָה* ivit amat in *fut.* יְדַעַת ad legem *In-* *finitivi.* Talia multa obtinuisse, arbitrarer.

Apud *Syros* primae sing. *fut.* sub *Olapb* constanter additur *Rebotzo*. Idem in reliquis personis metri causa permisum docet *Amira*. Vel extra metri necessitatem id saepiuscule admissum, *Analogia* suggerit.

III. Part. *praef.* pro מְקֻומָה Euphoniae ergo enunciatum מְקֻומָה; quod *Alepb* eadem de causa mox in *Job* transfiluit. Legitima tamen scriptio קָאמְנִיא stantes: *Dan.*

7: 16. תְּמַבֵּן trementes Dan. 5: 19. בָּדָרִים habitantes; neque erat cur דִּירִי rescribendum Masorethae annotarent. Aleph illud ut יְהֹודָה pronunciari solitum, peperit quoque scriptionem יְהֹודָה judicans; בְּנֵי חִימָם connivens; quod & בְּנֵי חִימָם Jer. 21: 12. pinguiore illo, quem saepe vidimus, calamo; sic etiam בְּנֵי חִימָם exultans. Prov. 29: 6. בְּנֵי צִוְּתָה auscultans. Prov. 17. 4. ¶ Part. pass. קְרִים ex בְּנֵי קְרִים molliore flexu ortum, in oculos incurrit.

¶ In Ith-Pebel pro אֶתְקָם adscitum primo אֶתְקָם, & mox Euphonie invitante, duplicato Thaw, אֶתְקָם. אֶתְקָם

Syri, quod Dagesh forti non utantur, utrumque exariant, atque terminale punctum magis amant Chirek longum, ut in Paradigmate visere est. Idem Chaldaeus quoque non infrequens: ut אֶתְקָיד venatus est. אֶתְכִּיל comprehensus fuit: quae אֶתְקָיד & אֶתְקָיד quoque per Tzeri enunciantur. Hinc liberior cursus Linguae satis patescit: atque e salebris Anomaliarum ultro se quisque liberabit.

Reperio etiam קְרָעִין coarctabitur Prov. 4: 11. quod cave in קְרָעִין reformes. Si libris abundaremus, seges talium fese offerret.

¶ Aph-bel pro Chirek etiam ad finem permittit Tzeri apud Chaldaeos. Sic קְרִים erexit Dan. 3: 2. quod & קְרִים vel קְרִם cum Kametz sub praeformante. Inde citra Anomaliam ullam קְרִים Dan. 2: 21. pleniore Orthographia. Talia suspicione aliqua adspergere, est bona sua, & Linguae Veteris amplitudinem simul ac libertatem ignorare. Tzeri quoque praeformantibus additum: ut

ut מְרִים extollens Jer. 9: 16. מְתִיב convertens Jer. 58:

12. pro quo מְתִיב Jer. 30: 18.

In fut. nonnunquam *Kametz* adhibitum: ut אַרְיָם extollam: Jer. 6: 12. אֲעַזֵּק coarctabo Jer. 10: 18.

Aliquid quod unguem offendat, admissum apud *Chaldaeos*, quum in *Aphbel* quoque אָזְקִים extulerunt: ut Ps. 78: 3. & אָזְקִיק sustulit Prov. 17: 19. prospexit Job. 7: 2. אָזְתִּיב restituit &c. &c.

Ad *Analogiam* etiam in hisce praestandam duplex iniri potest via. 1. Ut ex אָקִים factum sit אָזְקִים ob vicinitatem soni, qui inter *Kametz* & *Cholem* intercedit. 2. Ut statuamus extitisse etiam *The-mata cognata* וּרְם, וּקְם, &c. ejusdem cum mediis וּוֹו potestatis: quod vel ex *Hebr.* יְטֻב & טֹוב bonus fuit, itemque רַע & רָע malus fuit; satis fese forte commendabit.

7. *It-tapb-bal* plena forma dabat primitus אָחָלְקִים. Inde per suppressionem & quietem mediae subnatum אָחָלְקָם; & mox *Aleph* quoque absorpto, ac duplicato *Taw*, אָחָלְקָם erexitur fuit, vel erigi factus est: Exod. 40: 17. Syri maluere >אָחָלְקָם< quod ab *Etb-pebel* sola significandi potentia discerni potest. Nempe >אָחָלְקָם< in *Etb-pebel* valet reciproce extulit fese; in *Ettapb-bal* vero, sublatus, elevatus fuit. Ejus infin. Chald. sine *Mem* extat, Ezech. 10: 17. אָחָלְקָמָה extari.

Pro אָחָלְקָם etiam אָחָלְקָם adscitum, ad formam

150 INSTITUTIONES

sub *Aph-bel* modo indicatam. Sic אַתְּהָב & אַתְּתָּב sub *Aph-bel* modo indicatam. Sic אַתְּהָב & אַתְּתָּב responso auctus fuit, a rad. חֹב redit, pro שׁוֹב: unde אַתְּהָב & אַתְּתָּב respondit: Chalda. itemque אַתְּיָב Chalda. itemque אַתְּיָב Hebrais, quibus hanc speciem *Hith-bapb-bal* vindicavi in *Instit.* hinc exiisset; quod more Chaldaeо יְתֹהֵב & אַתְּתָּב. Sic Gen. 41: 16. יְתֹהֵב respondebitur. & יְתֹהֵב Job. 11: 2. אַתְּהָב Job. 19: 5.

ii. In specie *Pabbel* cum *Ethpab-bal*

1. Waw mobile saepe retinetur. ut כָּוֹל copulavit, כָּוֹל copulatus fuit. Sic כָּוֹר turbavit. כָּוֹר polluit. כָּוֹר correxit. כָּוֹר respirare fecit: dilatavit. Sic Chaldaeis quoque כָּוֹר vociferari, aliaque bene multa.

Passivum Pybbal Aramaeae ditionis quoque fuisse, evincunt derivata לִכְוֹן correctio לִכְוֹן contemtio &c. &c.

2. Frequentius transit in *Jud.*: כָּוֹנְךָ exaltavit. כָּוֹנְךָ habitavit. כָּוֹנְךָ conculcavit. Par ratio apud Chaldaeos: ut כָּוֹנְמָה ad stabiliendum *Dan.* 4: 34. &c. &c. Hinc specie *Pubbal* mansere כָּוֹנְמָה substantia. כָּוֹנְמָה praeparatio. promitudo: כָּוֹנְמָה debitum, condemnatio, aliaque non pauca.

3. Pro כָּוֹנְמָה quoque existit per reduplicationem tertiae. כָּוֹנְמָם, quod *Syris*, & mox כָּוֹנְמָם quod Chaldaeis praeplicuit: Sic כָּוֹנְמָם *Dan.* 4: 34. extollens, &c. &c.

Mili tamen haec forma ad speciem *Pabbel* potius revocanda videtur.

4. De-

4. Denique reduplicata *prima* & *tertia* simul, exoritur
 exaltatus est: itemque רְמָם, unde רְמָם
 exaltatio &c. &c.

Pro quoque delicatius רְמָם adscitum, &
 mox Prov. 14: 34. cuius אַתְּרֹרֶם Prog.

III. II.

III. Ad tertiam Classem *quiescentium media ſod* exiguae hae
 ſtructuræ fat lucis ministrabunt. Apud *Hebraeos*, cui hoc
 genus vindicatum in *Institut.* adhibita *epenthesi* ex בֵּין pro
 fiebat בִּינּוֹת: *Aramaei* insertionem iſtam haud amant,
 & recta via procedunt. Paradigma ſit מִת mortuus fuit.

לְמִת	מִית
לְמִיתִי	מִיתִת
לְמִיתָה	מִיתָת
לְמִתָּא	מִתָּא
לְמִתָּהָן	מִתָּהָן
לְמִתָּאָה	מִתָּאָה

Chaldaei pro מִת etiam מִת & מִת enunciant, atque
 exarant; per omnia.

In *Infin.* existit לְמִת mori.

In *Part. Praef.* לְמִת, מִתָּת moriens pro ſod
 redeunte in לְמִתָּא & מִתָּא & reliquis.

In *Part. Praet.* לְמִת mortuus.

In

152 INSTITUTIONES

In *Futuro* ~~אַלְכֹה~~ morietur; pro quo tamen ex scriptorio maluere ~~לְכָה~~.

Quietem mediae *Iud* in *Fut.* & *Imperat.* obtinet ~~וְעַמְקָה~~ posuit: unde ~~וְעַמְקָה~~ ponite *Matt.* 6: 20. ~~וְעַמְקָה~~ penet: *Marc.* 7: 32. &c.

Ejus *Infin.* perfectus est ~~לְכָה~~: unde ~~אַבְדֵבֶת~~ ~~וְעַמְקָה~~ impositio manuum.

In *Ethpebel* pro ~~וְעַמְקָה~~ redit ~~וְעַמְקָה~~ postitus fuit.

In *Aph-hel*, cum suo *Ettapbbal*, eadem omnia obtinent, quae in med. *Waw*.

Pabbel cum *Ethpabbal* motum mediae suo jam jure exercit: ut ~~וְעַמְקָה~~ polluit ~~וְעַמְקָה~~ pollutus fuit. *Act.* 21: 28. *Matt.* 15: 20.

Inde *Pybbal* offert ~~וְעַמְקָה~~ pollutio. *Apoc.* 17: 5.

~~וְעַמְקָה~~ projectio, elongatio &c.

In *Pabbel* Analogia suggestit קִימָם & per quietem נִיחּוֹת ad quam legem *Hebraeus* fundus dat נִיחּוֹת acquiescentia. quod *Obald.* נִיחּוֹת, a rad. נִיחּת quievit. Sie נִצּוֹצָא micatio, scintillatio a נִיחּת micuit. &c. &c.

A rad. שִׁיל laxius pependit, prognatum שִׁיל שִׁיל demisit, & more *Hebraeo* שִׁיל שִׁיל; cuius derivatum שִׁיל שִׁיל catena, extrita litera שִׁיל שִׁיל dedit: ut *Passivum* ejus שִׁיל שִׁיל & שִׁיל שִׁיל propagavit.

Syri activa forma habent ~~וְעַמְקָה~~, & suppresso *Jud* ~~וְעַמְקָה~~ cum pluralibus ~~וְעַמְקָה~~ & ~~וְעַמְקָה~~

ca.

Catenae: Apoc. 12: 6. Marc. 5: 4.

Evidens specimen, *Analogiae lumine ut suavius nihil,*
ita nihil potentius ad omnes tenebras discutiendas.

XXXV. Enodanda porro *tertia Classis quiescentium*, quae cum אֹulti mis efflorescit in jucundissimam simul speciem & copiam Linguae.

Hae omnes partim *perfecte*, partim *imperfecte*, id est mollius ac delicatius, per *quietem*, conjugari solitae, ante omnia requirunt, ut perfecta forma praesentissima oculis mentique obversetur: sic enim fiet, ut, quod intricatissimum videbatur hoc in genere verborum, ultro sese extricet, & ex proclivi decurrat.

Idem studium mollioris pronunciationis effecit, ut sororiae אֹmutuas sibi vices operasque praestarent, communi *origine* illuc invitante.

Quae sigillatim enucleanda sunt, *Paradigmata* subtexemus.

P E H A L.

Infinitivus.

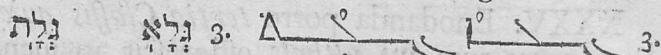
גָּלְאָה	גָּלָא	גָּלוֹן	גָּלוֹן
גָּלוֹתָן	גָּלָא	גָּלוֹתָן	גָּלוֹתָן
גָּלוֹתָן	גָּלָא	גָּלוֹתָן	גָּלוֹתָן
מָנוֹלָא	מָנוֹלָא	מָנוֹלָא	מָנוֹלָא

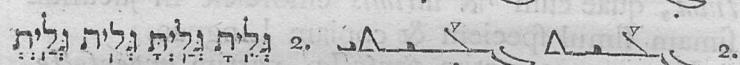
v

Prae-

Praeteritum.

f. Sing. m. f. Sing. m.

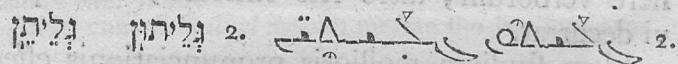
 3. נָלַת 2. נָלַת 1. נָלַת

 3. נָלַת 2. נָלַת 1. נָלַת

Com. 1. נָלִית נָלִית Com. 1. נָלִית נָלִית

f. Plur. m. f. Plur. m.

 3. נָלוּ 2. נָלוּ 1. נָלוּ

 3. נָלוּ 2. נָלוּ 1. נָלוּ

Com. 1. נָלוֹן Com. 1. נָלוֹן

Futurum.

f. Sing. m. f. Sing. m.

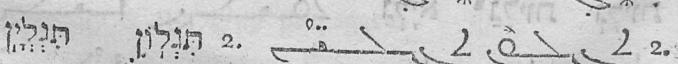
 3. תָּנַלְיָה 2. תָּנַלְיָה 1. תָּנַלְיָה

 3. תָּנַלְיָה 2. תָּנַלְיָה 1. תָּנַלְיָה

Com. 1. אָנְלֵי Com. 1. אָנְלֵי

f. Plur. m. f. Plur. m.

 3. תָּנַלְוָה 2. תָּנַלְוָה 1. תָּנַלְוָה

 3. תָּנַלְוָה 2. תָּנַלְוָה 1. תָּנַלְוָה

Com. 1. נָנְלֵי Com. 1. נָנְלֵי

 1. Im-

156 INSTITUTIONES

Prasteritum.

f. Sing. m.	f. Sing.	m.
אַתְּנָלִי 3. אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִי 3. אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִי 3.
אַתְּנָלִית אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִית אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִית 2.
אַתְּנָלִית 2. אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִית 2. אַתְּנָלִית	אַתְּנָלִית 2.
Com. אַתְּנָלִית Com. אַתְּנָלִית	Com. אַתְּנָלִית Com. אַתְּנָלִית	Com. אַתְּנָלִית
f. Plur. m.	f. Plur.	m.
אַתְּנָלִיא 3. אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 3. אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 3.
אַתְּנָלִיא 2. אַתְּנָלִיא אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 2. אַתְּנָלִיא אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 2.
אַתְּנָלִיא 2. אַתְּנָלִיא אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 2. אַתְּנָלִיא אַתְּנָלִיא	אַתְּנָלִיא 2.
Com. אַתְּנָלִיא Com. אַתְּנָלִיא	Com. אַתְּנָלִיא Com. אַתְּנָלִיא	Com. אַתְּנָלִיא

Futurum.

f. Sing. m.	f. Sing.	m.
תַּהֲנֵלִי 3. תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 3. תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 3.
תַּהֲנֵלִי 2. תַּהֲנֵלִי תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 2. תַּהֲנֵלִי תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 2.
תַּהֲנֵלִי 2. תַּהֲנֵלִי תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 2. תַּהֲנֵלִי תַּהֲנֵלִי	תַּהֲנֵלִי 2.
Com. תַּהֲנֵלִי Com. תַּהֲנֵלִי	Com. תַּהֲנֵלִי Com. תַּהֲנֵלִי	Com. תַּהֲנֵלִי
f. Plur. m.	f. Plur.	m.
תַּהֲנֵלוֹן 3. תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 3. תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 3.
תַּהֲנֵלוֹן 2. תַּהֲנֵלוֹן תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 2. תַּהֲנֵלוֹן תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 2.
תַּהֲנֵלוֹן 2. תַּהֲנֵלוֹן תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 2. תַּהֲנֵלוֹן תַּהֲנֵלוֹן	תַּהֲנֵלוֹן 2.
Com. תַּהֲנֵלוֹן Com. תַּהֲנֵלוֹן	Com. תַּהֲנֵלוֹן Com. תַּהֲנֵלוֹן	Com. תַּהֲנֵלוֹן

Im:

Imperativus.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
אתְנָלִי	אַתְּנָלִי
f. Plur. m.	f. Plur. m.
אתְנָלוּ	אַתְּנָלוּ

Participium.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מְתֻנְלֵיָא	מְתֻנְלֵיָה
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מְתֻנְלוֹן	מְתֻנְלוֹן

P A H - H E L.

Infinitivus.

גָּלַאת	גָּלַת
גָּלְיוֹת	גָּלְיוֹת

Praeteritum.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
גָּלִית	גָּלִית גָּלִיאת
גָּלִית	גָּלִית גָּלִית
Com.	גָּלִית גָּלִית
V 3	f. Plur.

158 INSTITUTIONES

f. Plur. m.	f. Plur. m.
גַּלְיוֹ נָלִיא נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה	גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה
גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה	גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה גַּלְיוֹ נָלִיאָה נָלִיאָה
Com. 1. גַּלְיוֹ נָלִיאָה Com. 1. גַּלְיוֹ נָלִיאָה	Com. 1. גַּלְיוֹ נָלִיאָה Com. 1. גַּלְיוֹ נָלִיאָה

Futurum.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי	תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי
תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי	תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי תְּגַלֵּי
Com. 1. אֲגַלֵּי Com. 1. אֲגַלֵּי	Com. 1. אֲגַלֵּי Com. 1. אֲגַלֵּי

f. Plur. m.	f. Plur. m.
גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן	גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן
גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן	גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן
Com. 1. גַּלְיוֹן Com. 1. גַּלְיוֹן	Com. 1. גַּלְיוֹן Com. 1. גַּלְיוֹן

Imperativus.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
גַּלְיָה גַּלְיָה	גַּלְיָה גַּלְיָה
גַּלְיָה גַּלְיָה	גַּלְיָה גַּלְיָה
f. Plur. m. גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן	f. Plur. m. גַּלְיוֹן גַּלְיוֹן

Ber-

A R A M A E A E. 159

Benoni.

f. Sing. m.

מְגַלִּיא מְגַלֵּא

f. Sing. m.

מְגַלְּנָה מְגַלֵּנָה

f. Plur. m.

מְגַלִּיאִים מְגַלְּנִים

f. Plur. m.

מְגַלְּנִים מְגַלִּיאִים

Pebil.

f. Sing. m.

מְגַלִּיא מְגַלֵּא

f. Sing. m.

מְגַלְּנָה מְגַלֵּנָה

f. Plur. m.

מְגַלִּיאִים מְגַלְּנִים

f. Plur. m.

מְגַלְּנִים מְגַלִּיאִים

E T H P A H - H A L.

Infinitivus.

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

Præteritum.

f. Sing. m.

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

f. Sing. m.

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

Com.

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

אֲתַנְלִיאָה אֲתַנְלִיּוֹת

f. Plur.

160 INSTITUTIONES

f. Plur. m. f. Plur. m.

אַתְגָלִיאָהּ 3. אַתְגָלִיאָהּ 2.3.

אַתְגָלִיתָן 2. אַתְגָלִיתָן אַתְגָלִיתָן 2.2.

אַתְגָלִינָא 1. Com. 1. אַתְגָלִינָא

Futurum.

f. Sing. m. f. Sing. m.

תְתַגֵּלִי 3. יְתַגֵּלִי 2.2. 2.2. 2.3.

תְתַגֵּלִי 2. יְתַגֵּלִי 2.2. 2.2. 2.2.

אַתְגָלִוִי 1. Com. 1. אַתְגָלִוִי 2.1.

f. Plur. m. f. Plur. m.

יְתַגְלִיכָהּ 3. יְתַגְלִיכָהּ 2. יְתַגְלִיכָהּ 2.3.

תְתַגְלִיכָהּ 2. יְתַגְלִיכָהּ 2.2. 2.2. 2.2.

אַתְגָלִיכָהּ 1. Com. 1. אַתְגָלִיכָהּ 2.1.

Imperativus.

f. Sing. m. f. Sing. m.

אַתְגָלִי אַתְגָלִי 2. יְתַגֵּלִי 2. 2. 2. 2.

אַתְגָלִוִי 2. אַתְגָלִוִי 2. אַתְגָלִוִי 2. 2. 2.

אַתְגָלִנָהּ 2. אַתְגָלִנָהּ 2. 2. 2.

Par.

Participium.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
מְרַגֵּלָא	מְתַגֵּלָא
f. Plur. m.	f. Plur. m.
מְתַגְּלִין	מְתַגְּלִין

A P H - H E L.

Infinitivus.

אֲנָלִיָּה	אֲנָלִיָּה
כְּנָלִיָּה	כְּנָלִיָּה

Praeteritum.

f. Sing. m.	f. Sing. m.
אֲנָלִית	אֲנָלִית
אֲנָלִית	אֲנָלִית
Com. אֲנָלִית	Com. אֲנָלִית
f. Plur. m.	f. Plur. m.
אֲנָלִיאת	אֲנָלִיאת
אֲנָלִיאת	אֲנָלִיאת
Com. אֲנָלִיאת	Com. אֲנָלִיאת

X F.

Futurum.

f. Sing. m.

תְּנַלֵּי

f. Sing.

צִיגָּלִי

m.

13.

תְּנַלְּוִי

חֲגָלִי

22.

אֲגָלִי Com.

אֲגָלִי

1.

f. Plur. m.

צִיגָּלוֹן

f. Plur.

צִיגָּלוֹן

m.

3.

תְּנַלְּוָוִי

חֲגָלוֹן

2.

אֲגָלוֹן Com.

אֲגָלוֹן

1.

Imperativus.

f. Sing. m.

אֲגָלִי

f. Sing.

אֲגָלִי

m.

1.

אֲגָלוֹן

חֲגָלוֹן

m.

2.

Benoni.

f. Sing. m.

מְנוֹלָא

f. Sing.

מְנוֹלָא

m.

1.

מְנוֹלָוִי

מְנוֹלָוִי

m.

2.

פְּרַזְבֶּתֶת פְּרַזְבֶּתֶת

Pe.

Pebil.

f. Sing. m.

f. Sing. m.

מִנְלָיָה

وَمِنْهُمْ مَنْ يَعْلَمُ

f. Plur. m.

f. Plur. m.

טנְדָּרִין

1. Tari. III
D... V V

J T T A P H - H A L

Infinitivus.

אַפְנוֹלָאת

11 0 22

כתר נוליות

۱۰۷

Praeteritum.

אַתָּה לְבָנֶךָ וְלִבְנֵי אַתָּה &c. אַתָּה לְבָנֶךָ וְלִבְנֵי אַתָּה &c.

Futurum.

תְּנִגְלֵי יְהוָה &c. וְאַתֶּן וְאַתֶּן וְאַתֶּן

Imperativus.

אַתָּנְגִּיל &c. אַתָּנְגִּיל &c.

Participium

וְכַאֲשֶׁר־יָמַר מִתְגָּלֵן &c. מִתְגָּלֵן מִתְגָּלֵן וְכַאֲשֶׁר־יָמַר

Uno paradigmate ad horum *quiescentium* trigam defungimur; quod quae ultimam possideant *Aleph*, in *Waw* vel *Jod* facilime inclinent; & vicissim quae *Waw* vel *Jod* in origine habeant, vicarium *Aleph* sibi eadem proritate adsciscant: ac propterea plurimus omnium cursus ad hasce lineas dirigatur.

Juvabit interim cuique classi peculiarem operam impertivisse.

- I. Primus locus debetur iis, quibus ultima *Aleph* non jam *vicaria* & *servilis* est, sed *radicalis*, atque secundum originem suam *mobilis*. Talia sunt קָרְאָה vocavit. מַלְאָכִים implevit. מִצְאָה invenit. &c. &c.

In his *Aleph*

A. Ad finem quidem, ob tenuitatem spiritus lenioris, quieti traditur

/ Vel in *Kametz* & *Tzere*: ut קָרְאָה & מַקְרָא vocare, legere. &c. &c.

II. Vel in *Jod* itidem *quiescens*, antecedente *Chehotzo* apud *Syros*, apud *Chaldaeos* autem *Chirek* & *Tzere*: ut אַתְּקָרֵי & אַתְּקָרֵי vocatus est.

III. Vel denique in *Jod* mobile transfertur; atque pro אַתְּקָרֵי in *Imperat.* *Ethpebel* *Syri* amant vocator, legitor. Eandem mutationem exigunt *Participia Passiva* in *Pah-hel*, *Aph-hel*, *Schaph-hel* &c. ut מַמְלָא impletus. מַמְלָא consummatus: pro מַמְלָא & מַמְלָא.

B. In medio pariliter.

/ Vel *quiescit*; explicite: ut קָרְאָת ex קָרְאָת vel vocavit illa: Est. 4; 5. usitatus, implicite: ut קָרְתָּה &c.

II. Vel in *Jod* *quiescens* transfilit: apud *Syros* quidem in *Chehotzo*, apud *Chaldaeos* vero in *Tzere* & *Chirek* ite.

iterum: ut קְרִית & קְרִית vocasti. קְרִית & קְרִית vocavi.

III. Vel in Jod mobile demutatur: ut קְרִית vocasti קְרִית vocastis. faem. קְרִית vocitabunt. אַתָּקְרִית vocitata est. &c. &c.

IV. In Waw mobile quoque transferri se patitur, praesertim in adfixione; ut קְרֹוֹן vocaverant me: ex perfectam formam, quam reperio Marc. 10: 49. & alibi, ubi exaratur קְרֹוֹן vocaverunt eum. &c. &c.

Extat quoque sine adfixo קְרֹוֹן vocaverunt: Aet. 28: 2. retento simul Olaph radicali, scriptione & pronunciatione opimiore: quae & in tertii Waw ac Jod eandem ob rationem saepe assumta.

Relucet, quanta cum Analogia verbum מְלָא impletiv: & impletus fuit, ex se propaget nunc מְלָא plenitudo & מְלָא cum Olaph mobili; nunc מְלָא complementum, ex מְלָא per quietem tertiae in Jod trajectae: nunc מְלָא idem; per Jod mobile: itemque ex specie Puubal מְלָא expleri, expletio; in N. T. passim: nec non ex specie Schuphal מְלָא consummatio: Eph. 1: 23. Hebr. 6: 11.

In his omnibus nemo amplius cum pulchritudinem, tum constantiam Linguae, desiderabit.

Anomalia laborare creduntur quatuor verba, quae

Pabbel suum formant **לְכָל** consolatus est: quod est בִּיאָ Hebr. in Origine valens niti; unde in *Pabbel* succrescit fulcire, suffulcire, consolari. **לְקַדֵּשׁ** polluit: **לְקַדֵּם** foedavit: & **לְקַדֵּבָה** docuit; cum frequentativis sibi suis **לְכָל** suffultus est consolatione. **לְקַדְּמָה** sordidatus, defoedatus fuit. &c. &c.

Sed adeo nihil in his *Anomali* admissum, ut contra genuinam priscae *Analoggiae* faciem exprimant, atque insignem nobis typum offerant primaevae formationis, a qua sensim ac pedetentim reliquae illae delicatiores defluxerunt.

Paradigma verbi quiescentis tertia Olaph

I N P A H H E L.

Infinitivus.

לְקַדֵּשׁ **לְקַדֵּם** **לְקַדֵּבָה**

Præteritum.

<i>Plur.</i>	<i>Sing.</i>
לְקַדְּשָׁה לְקַדְּמָה לְקַדְּבָתָה	לְקַדְּשָׁה לְקַדְּמָה לְקַדְּבָתָה

לְקַדְּשָׁה	לְקַדְּמָה
--------------------	-------------------

لְקַדְּשָׁה	לְקַדְּמָה
--------------------	-------------------

לְקַדְּשָׁה	לְקַדְּמָה
--------------------	-------------------

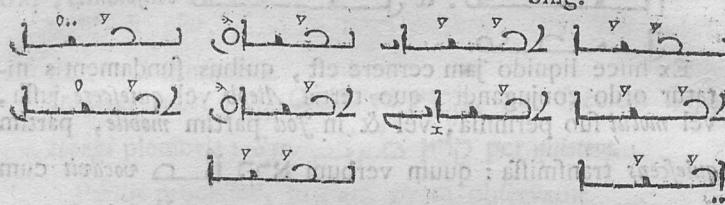
X

Fus.

Futurum.

Plur.

Sing.

Imperativus.

Plur.

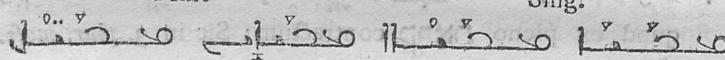
Sing.

Participium utrumque.

Plur.

Sing.

Hinc ultro se oculis cujasque ipsa velut primordia antiquae pronunciationis ingerunt, atque jucunde praemonstrant, quid in hisce motum radicalem necessario retinere debuerit; & quid in *quietem* varie emollitam ultro confedererit. Vide licet in *Infin.* solus motus obtinuit

//. In *Praet.* partim motus retentus; ut in أَنْتَ consolatae sunt; partim quies admissa: ut in أَنْتَ consolata est, pro أَنْتَ &c. &c. Itemque in أَنْتَ *Ba-jau*, consolati sunt; absorpto *Ozozo*, & *Waw* in *Diphibongum* resonante, &c.

///. In *Imperativo* similiter أَنْتَ consolare, faem. pro أَنْتَ.

////. In

////. In Partic. denique faem. **וְלֹא** consolans, pro
וְלֹא: & **וְלֹא** consolantes; pro
וְלֹא.

Ex hisce liquido jam cernere est, quibus fundamentis nati-
tatur ordo conjugandi, quo tertia Aleph vel quiescere jussa,
vel motui suo permissa, vel & in Jod partim mobile, partim
quiescens transmissa: quum verbum **וְלֹא קָרָא** vocavit cum
frequentativo suo **וְלֹא תִּקַּרְבָּנִי**, & **אַתְּקָרְבָּנִי** ad stamina
וְלֹא תִּקְרַבְנִי cum suo **אַתְּקָרְבָּנִי** fese pertexendum praebeat, per uni-
versum conjugandi circuitum.

Ut proclivius cuncta fluant, paucas lineolas subseruisse haud
pigebit, ad ea quae adhuc liberius vagari visa, Analogiae le-
ge revincienda.

/. In 3. Praet. faem. ut **קָרְתָּה** **וְלֹא** est pro **קָרְתָּה** **וְלֹא**,
quod ex pleno **קָרְתָּה** contractum: Sic in 3. plur. masc.
וְלֹא **וְלֹא** vocarunt ex **קָרְאֹו** subnatum, *Waw* in Diphtongum
missio: quod Chaldaeis nova quiete adscita **קָרְנוֹ**.

Forma **וְלֹא** **וְלֹא** **וְלֹא** vocati sunt, item cum Diphtongo ex **אַתְּקָרְבָּנִי** emicuit, multa cum dignitate.

In 3. faem. plur. **אַתְּקָרְבָּנִי** Chald. pro **אַתְּקָרְבָּנִי**, nec
non **אַתְּקָרְבָּנִי** Aleph mobile conservat. Pro ea quoque
אַתְּקָרְבָּנִי exaratur.

Syris **وَلَمْ تَرْكِتْ** pro **וְלֹא** placuit in quiete; ut
in motu **וְלֹא**, vel **וְלֹא**.

/>. In Imperat. masc. **וְלֹא** est pro **וְלֹא**: **אַתְּקָרְבָּנִי**
pro **אַתְּקָרְבָּנִי**.

Ibi-

Ibidem אָלֵף וְאַלְפִּיְם est pro אָלְפִּיְם : &c. &c.

III. In Part. ex סְתִּירָה vocans in faem. existit חָנָן

& plur. חָנָן & plur. חָנָן vocantes , cum יְהֻדָּה mobili ,
ex Aleph subsumto.

In plur. masc. Chald. ex קְרִין , per speciem Diphthongi plenioris : Syr. קְרִין חָנָן per quietem.

Parilis processus, in Part. Praet. observatur.

Hinc reliqua sponte clarescent ; seque sub manibus dabantur.

A לִי ו odit perfecto extat לִי osores : &
לִי odio habiti.

Verbulo adhuc tangenda scriptio Chald. מְלִין pleni pro
מְתִנְבֵּין prophetantes pro מְלִין Yes. 51: 20. & מְתִנְבֵּין ex
מְתִנְבֵּיאין pro מְתִנְבֵּיאין Rescribendum censet
Cl. de Dieu Gram. Harm. pag. 315. מְלִין & מְלִין
normam Syriacam, יְהֻדָּה suppresso. Addubitare eogit scrip-
tio diserta אֲתָאֶנּוּ venientes ; pro אֲתָאֶנּוּ. Nimis angusta

utriusque Dialetti pomoeria judicium sustinere jubent.

II. Expeditoria jam erunt omnia, ad Analogiam quiescentium
tertia Waw & יְהֻדָּה constituendam. Apparuit in quiescen-
tibus prima & secunda Waw ac יְהֻדָּה , quam arcto vinculo
ut originis, ita formationis simul, simul significationis
connexa sint. Adstrictior adhuc societas inter ea, quae
Waw vel יְהֻדָּה ad tertiam sedem possident. Bigam pul-
cherrimam ut quisque ex facili regat, atque per omnes
mutations inoffenso cursu temperet, sub oculis, conspe-
ctuque , habenda semper plenior conjugandi ratio illa ,
quae asservato motu radicali tertiae, ad Paradigma Verbi
perfecti decurrit. Sic enim ultro quivis cernet, quid anfam
dederit omnibus illis variationibus, quibus hocce genus
prae reliquis quiescentibus speciosissime floret : atque simul

170 INSTITUTIONES

distincte percipiet, quatuor cardinibus cuncta verti, volvique.

Harum primam ministrat forma *integra ac perfecta*, secundum quam sive in *fine*, sive in *medio*, *Waw* & *Zod* motum suum perpetuo retinuerunt.

Alteram suppeditat utriusque litera naturalis illa inclinatio in *quietem*; in *fine* plerumque, in *medio* ut plurimum: *Waw* insuper in fororum *Zod* transmisso, ut commodius quiescat.

Tertiam efficit utriusque literae suppressio, per quam quibusdam e sedibus ad commodiorem pronunciationem plane excluditur.

Quartam denique efformat, & constituit eorundem *Waw* ac *Zod* proclivissima transitio in vicarium *Aleph*, partim *quie/cens* in *fine*, partim *motui* permissum, in *medio*.

¶. Ad primam legem, normamque perfectam, eunt.

¶. In *Infin.* גָּלוֹתָא captivitas *Ies.* 45: 13. in constructo

גָּלוֹתָה: emphatice גָּלוֹתָא *Jer.* 29: 1. גָּלוֹתָה

אַשְׁלִיאָה aliquatio; tranquillitas liquida; securitas. גָּלוֹתָה
natatio.

Item לְחִזֵּן שְׁלִיאָה securitas. ad esse
earum: *Dan.* 5: 17. ad videndum: *Gen.* 16: 13. לְחִזֵּן

Iterum לְמַבְנִיא ad aedificandum: ad scruta-
tandum &c. Reliqua in reliquis speciebus per se
clara.

¶. In 3. Praet. faem. גָּלִית tanquam mollius etiam vi-
ces exceptit veteris גָּלוֹתָה: quin & blandiore adhuc
sono adscitum, a Chaldaeis; in גָּלוֹתָה mox
dilatandum: per omnes species: de quo plura ad
quartam legem. Sic צְרִית rubiginosa fuit; squaluit.

caligavit. בְּלִית attrita fuit.

An-

ARAMEAE. VI 171

Ansam dabat forma פְּעִילָת, unde ut pro-
cedere vidimus supra in perfectis: ita a צְדִיקָה ema-
nat צְדִיקַת & mox per compendium צְדִיקִית

Apud Syros Δέλτα receptum non fuisse
haud dixerim: regnat tamen Δέλτα, ut Δέλτα
tranquillus fuit &c. Matt. 14: 32.

In 2. Personis omnibus Praeteritorum, in motum su-
scitata tercia tum potissimum, quum terminale punctum
erat Patach: & pro גָּלִילָה ac גָּלִילָה successorat גָּלִילָה.

Arabes Waw suum ibi retinere amant: nec dubium
quin apud Aramaeos idem factitatum: quum Hebreos
quoque שְׁלֵמָה resonuerint. Suavius habitum,
ut & hic Fod pro Waw substitueretur, & גָּלִילָה
Δέλτא a גָּלִילָה aequa existeret, ac a גָּלִילָה. Sic
הָיוּת fuiſti. Dan. 2: 31. פָּנָסְתִּין fuiſtis: 1 Cor.
6- 19. &c. &c. &c.

In 1. Sing. Praet. permittitur etiam apud Chaldaeos
אָסְחִית, גָּלִילָה; Ut אָסְחִית lavi, & pleniore
scriptione רָבִית amplifica-
vi: שְׁנִיָּה coaequavi.

In 3. Plur. masc. גָּלִילָו & גָּלִילָו manere possunt;
nec non a גָּלִילָאו & גָּלִילָו.

In 3. faem. גָּלִילָא & גָּלִילָא pepererunt, &
mox Orthographia commodiore גָּלָה. At גָּלָה
Ibid גָּלִילָה & גָּלִילָה motum retinuere.

III. Ad Futura cum Imperat. & Participiis quisque sibimet
Y 2 nunc

172 INSTITUTIONES

nunc praelucebit; atque motum tertiae citra errorem distinguet.

Idem ad reliquas species per omnem ambitum sibi quemque praefitatum confidere par est.

¶ Altera lex quietis expressae, in quam *Waw* & *Zod* acclives, operam nostram non magnopere desiderat:

/, In *Infin.* ultro se insinuat מְנַלֵּי ex מְנַלִּי atque etiam vices fororii excepturum.

מְבָנִי declinare. מְמַתֵּחַ orare. Sic מְסֻטִּי

aedificare. מְגַבֵּי rixari.

//, In *Praet.* גְּלִילוֹ pro גְּלִילִי ferme exortum: ac proinde שְׁלִילוֹ eliquatus fuit, plene erat & שְׁלִילוֹ nec non שְׁלִילִי & שְׁלִילִי, per *Zod* mobile olim enunciatis.

גְּלִילִית & גְּלִילּוֹת &c. &c. &c. &c. &c.

גְּלִילִי & גְּלִילּוֹ quo flexu delicatiore etiam liquefcere fecerunt pro *Hebraei* הַמְסִין fonuere.

Chaldaeis etiam quies per *Tzeri* multum adamata, tertia *Zod* saepiuscule tunc suppressa. Sic גְּלִילִת pafsim pro גְּלִילִת. Atque ita porro.

///. Reliqua hinc satis sese dabunt, per omnes species formasque, ad hanc legem pertextas.

¶ Non per quietem solum, sed etiam tanquam otiosa super primi solita *tertia* radicalis, in quibusdam formis.

/, In *Infin.* sic natum pro גְּלִילּוֹ & גְּלִילִות captivum ducere &c.

//, In *Praet.* גְּלִילִת vel גְּלִילּוֹ pro גְּלִילִת itemque גְּלִילִת & introductum.

Con-

Consimiliter נָלוּ & נָלוֹ ex נָלוּ plenis
in 3. masc. plur. adformante asyllaba in Diphthongum
exire jussa.

Ex veteri pronunciatione mansit נָלוּ oblitus
fuere Marc. 8: 4. pro pleno נָלוּ ad quam
Dialecti elimatisimam subtilitatem in Biblio occurrit
תְּלַוּם suspenderunt eos: pro נָלוּם.

Chaldaica mollities נָלוּ in נָלוּ denuo conversum
voluit: ut רְמֵן projecterunt. צָלֵן orarunt. עֲנוּ respon-
derunt. בְּכוּ fleverunt &c. &c.

Parilis suppressio tertiae in 3. faem. נָלוּ
revelarunt, pro נָלוּ ex נָלוּ
Jod adformantis in Diphthongum missa.
///. In Fut. suppressa tercia in נָלוּ pro נָלוּ
& תְּנַלְוִין subsumto; itemque in נָלוּ yet יְנַלּוּ in נָלוּ
יְנַלּוּ &c. &c.

/I/. Imper. faem. נָלוּ ad eandem amissim est pro נָלוּ
&c. &c.
//I/. In Part. Plur. masc. נָלוּ & נָלוּ pro נָלוּ :

geminò illo Jod in Diphthongum quodammodo col-
liquecente apud Chaldaeos. Syris magis placita quies;
prona tamen suspicio, opimam valde fuisse quietem
istam, quae Graecorum ἡ, id est speciem vastioris
Diphthongi referret.

¶. Ad quartam legem, qua pro Waw & Jod substituitur
vicarium Aleph, teneatur.

a. Commodioris quietis ergo ad finem sic נָלוּ pro נָלוּ
& exarari: at-
que ita in reliquis.

Chaldaeis in hisce omnibus admittunt quoque *verbis* *carium* *He quiescens*; ad morem *Hebraeorum*. At *Syri*, quibus *He quiescens* plane ignotum, solo *Olaiph* utuntur.

b. In medio subsidium hoc commodioris *motus* causa adhibitum; atque *גָּלִיאָן* & *גָּלִיאָן* scriptum pro *גָּלִיאָן* & *גָּלִיאָן*; Similiter in aliis, quae suomet quisque oculo facile consequetur.

Syri in adfixione *Plur.* ex *סְלָמָה* &

סְלָמָה contractum, in *סְלָמָה* expandunt:

ut *סְלָמָה* quae siverunt me: *סְלָמָה* perterserunt, i. e. percusserunt me. Pleniore quoque *Orthographia extat* Rom. 10: 20, respondens pinguiori isti pronunciationi, quam *Dialectus Syriaca* in talibus captabat. Integerimum ergo illud Sacri Codicis *וַיַּרְאֵוּ מִנְרָאִים* & *jaculati sunt jaculatores*: in *Hippb.* a *rad.*, pro *ירְחָה* & *ירְחָה*; unde perfecta forma *וַיַּרְאֵוּ מִנְרָאִים* dabat, moliusque *וַיַּרְאֵוּ מִנְרָאִים*, substituto *Aleph*.

SECTIUNCULA IV.

De Verbis dupliciter Imperfectis.

XXXVI. Ut in *Dialecto Hebraea*, ex primis Linguae Primaevae fundamentis, existere debuerunt plurimae Classes Verborum, quae duplē subi-

subire possent mutationem, vel *elisionis*, vel *quietis*: ita in sororiis ejusdem ramis eadem plane dispositio, eadem mutationis suavissimæ regnat ratio; per quam communitas non solum, sed & unitas *Dialectorum nostrarum* adstringitur, atque simul ad oculum demonstratur.

In hisce enotandis curatius nobis, & enucleatius paulo versandum; quod ad hanc demum facem quicquid caliginis *Analogiae* pulcherrimam faciem offuscavit, evinci atque dissipari queat.

A. Recurrunt in Aramaeo nostro fundo *decem illae Classes*, quae in *Instit. Hebr.* ad *Reg.* CXXXIV. deductæ.

I. *Prima & tertia* deficiunt inchoata a *Nun*, eademque in

Nun vel *Tbaω* exeuntia. ut נָנָן psallere. נָנָחַ descendere. נָכַת Δ ו pupigit. Compendii causa & hic subordinare liceat, quae cum ultima *Nun* vel *Tbaω* primam נֵי possident: ut וְ reposuit. יְמִין firmus fuit. יְרֻתָּה, בְּרִתָּה baereditario cepit; وְשִׁבְעָה; pro *Hebr.* יְרֻשָּׁה &c. &c.

II. His proxima quibus cum *Defectu primæ* competit quies *tertiae Aleph* ut נֵצֶא rixari: unde מְנוֹת מְלֹךְ & מְלֹאת rixa, ex specie *Aph-bel.* &c. &c. Adjice נְשִׁיא sumito: *Esr.* 5: 7. a נְשִׁיא

III. Succedunt quibus in *defectu primæ* addita quies *tertiae Waw* vel *Jod*: ut נְכִי & נְכָו pro נְכָנָה unde in *Aph-b.*

Apb-h. ^{xv} *percuſſit:* item ^{xvi} tentavit, ^{xvii} אָמַם, ^{xviii} נִסְמֵן & נִסְמָו ex נִסְמָא a אָנָמָה pro

IV. Primam & tertiam Aleph simul in quietem dat אַנְנָן [2].
vénit. Ejus variegatas per species ac tempora formas
vide apud Cl. de Dieu pag. 341, 342.

Vide apud Ch. ad Dic. pag. 34, 34°
 V. Prima Aleph cum tertia Waw vel Jod quietem assu-
 munt: ut נָפַת נָפַת sanavit: unde in Pabbel pro
 נָפַת sanans: & in Ith-pabbel נָפַת sanatus est: Sy-
 ris نَفَتْ pro نَفَتْ in N. T. frequentissi-
 mun.

VI. Primam Waw vel Jod, cum tertia Aleph quieti permit-
tit נָיְנָא micuit, emicuit, germinavit; pro נַעֲנָה
Txade in Ain migrante. Inde נַעֲנָה germinabit: & יְנָא
pullulare fecit: נַעֲנָה &c. &c.

VII. Prima War vel *Fod*, cum tertii iisdem quietem poscent
in **L**, consummatus fuit. **L**, **מִנְחָה** juravit.

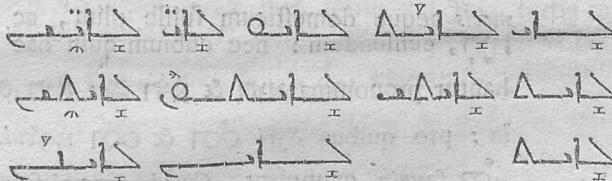
Adjicio, quibus media Aleph : ut לְבָבָה calceavit.
מִסְנָת calceamentum. לְבָבָה taeduit. רַחֲנָן
תְּאֵנָה focus : quae Syris לְבָבָה cum virgula oc-
cul.

cultante, & mox extrito *Nun* וּנְעָן, quin & וּנְעָן:
a Rad. אֲנָה vulgo: quamvis ab אֲנָה maturuit commo-
dius derivari posse videatur.

IX. Nonam Classem constituunt, quibus media Aleph, Waw,
Jod, cum tertia Aleph quietem simul induit. Sic נִזְבֵּן
& נִזְבֵּן micare: unde נִזְבֵּן & נִזְבֵּן emicatio: excrementum.
Inde Syris וְסַבְדֵּת *sorduit*: substituto Olaph pro Waw cum
derivato וְסַבְדֵּת צַחֲרֵן *sordes*, excrementum. Similiter
וְסַבְדֵּת increpavit. unde וְסַבְדֵּת obsurgarunt. וְסַבְדֵּת
ad increpandum. Imper. וְסַבְדֵּת increpa. וְסַבְדֵּת increpa-
tio. &c. &c.

X. Ultima Classe comprehendo quicquid est Verborum in
quibus media Aleph, Waw, Jod, cum tertia Waw vel
Jod quieti tradita. Talia וְסַבְדֵּת pro וְסַבְדֵּת fessus
fuit: וְסַבְדֵּת extilit. וְסַבְדֵּת vixit.

a Geminatam quietem prioris verbi in plerisque perso-
nis Praeteriti, oculis subjecisse juvabit

Eius Infinit. dat וְסַבְדֵּת pro וְסַבְדֵּת fa-
tigari.

In Fut. existit וְסַבְדֵּת fatigabitur pro וְסַבְדֵּת.
In Part. Pass. וְסַבְדֵּת fatigatus, pro וְסַבְדֵּת cum

Z.

Plus.

Plur. **לְבָנִים** laborantes pro **לְבָנִים**.

Sic conformatum **לְבָנָה** centum: Chald. **אַמְתֵּבָה**; **מְתַחֵן**: in duali iisdem **מְתַחֵן** & **מְתַחֵן**; quod Syris

لَوْلَى ducenii. Hebr. a rad. **מְתַחֵן**.

Sic cusum quoque **לְבָנָה** decens, proprius **סְכָטָה**, cæsura aptatus: in Part. Pebil: itemque **לְבָנָה** angulus, extremitas secta. **אַמְתֵּבָה**, quin & **אַמְתֵּבָה** suppressio Aleph apud Chald. Radix **אַמְתֵּבָה** secuit apud Hebr. & Arabes; unde & **פָּתָח** **מְתַחֵן** angulus.

b. Alterum **לְבָנָה** exstitit, pro **לְבָנָה** in *Fut.* dedit quoque **לְבָנָה** *Luc.* 1: 32. immerito suspectum; quum & in Sacro Codice **לְבָנָה** extet, pro **יְהוָה** vel **יְהוָה** *Ecl.* 11: 3. In *Targumim* reperio **יְהוָה** erunt, pro **תְּהִזֵּן**, & **תְּהִזֵּן** eris, pro **תְּהִזֵּן**, nec non **תְּהִזֵּן** erit, frequentissime, a sororio **תְּהִזֵּן**, quod *Aramaicis* aequo domesticum fuisse olim, ac *Hebraicis* **תְּהִזֵּן**, censendum: nec dubium quin haec biga vehantur pronomina **הָוֹא** & **הִיא** & **הָוֹא** & **הִיא** ille: **וְתָאָלָה**: pro quibus Syri **וְתָאָלָה** & **וְתָאָלָה** mascul. & **וְתָאָלָה** faemin. enunciant. Chald. exarari solebat antiquitus **לְבָנָה** per duplex *Waw*, ad indicium *radicis* simul, & fortioris *Diphthongi*, quae *Haww* sonabatur.

c. Tertium **חִנְאָה** vixit, dat in *Infin.* Pebal duplicata *quiete*, **מְחַאָה** & **מְחַאָה**, nec non **מְחַיָּה** & **מְחַיָּה**, vivere. Simi-

liter in fut. יְחִי vivet &c. & יְחִי vivent. In *Aphbel.* יְחִי vivificavit : pro יְחִי. Apud Syros לְחִי item, vivere : לְחִי vivet : quin pleniore Orthographia לְחִי Rom. 10: 9. ut & לְחִי vivent : quod & Chaldaico more יְחוּן exarari potest. In *Aphbel.* לְחִי conservavit : לְחִי servans. לְחִי serva. לְחִי servabit : & retenta Characteristica speciei לְחִי &c.

Admirabilis concentio *Dialectorum* in hoc verbo distinctius adhuc insinuari meretur. In *Inst. Hebr.* monui Thematibus יְחִי, & יְחִי itemque יְחִי & יְחִי praeter formam perfectam competere triplicem, vel quadruplicem, flexionem molliorem.
/. Ad legem defectiv. med. יְחִי vita. proprie compactiones. Sic Aramaei יְחִי. Itemque יְחִי vivus.

II. Ad legem quiesc. med. Waw vel Jod, tertia mobilis manente יְחִי vivens, vividus, cum faem, יְחִי : ut לְחִי viva ; & לְחִי viventes.

III. Ad legem quiesc. tert. Waw & Jod ; ut יְחִי. △ יְחִי vixi. ○ יְחִי vixerunt.

IV. Ad legem quiesc. med. ac tert. Waw & Jod simul ; ut יְחִי vivere ; quod Aramaeis מְחָא, מְחָא, מְחָא.

Apud *Arabes* eadem formationum sequacissima varietas ; quam nunc exequi haud licet.

Est specimen vetustae ubertatis, & copiac, qua hoc genus Radicum pulchre effloruit.

SECTIUNCULA V.

De Verbis Anomalis vulgo dictis.

XXXVII. Quum cura nostra eo tendat, ut *Analogiae* decūs restituamus; verbis nonnullis abstergenda est *Anomalias* macula, quae iis adhaerere creditur.

N. Verbum **סְלַקֵּן** adscendit, non dat in *Infin.*
וְנִתְנָהָהּ, nec in *Imper.* **וְנִתְנָהָהּ**, nec in *Fut.* **וְנִתְנָהָהּ**:
fed formas illas, ut & totum *Aph-hel*, ministravit ejus *Synonymum* **וְנִתְנָהָהּ**; ut recte jam observatum a Cl. de
Dieu, aliisque. Ita φέρει dat οἵτω, ab οἷς &c. &c.

¶. Verbum ἔτι cucurrit : in Imperat. per metathesin praebet ἔτι curre. Nempe ejus Synonymum ἔτι olim exitit.

1. Duo verba dicuntur in *Pebal adscivisse Olaph prostheticum.*
~~invenit~~ & ~~bibit~~. Sed utrumque
ad speciem *Aph-hel* revocandum. Nec obstat Rebotzo pro
Petocho adhibitum, nam & *Hebraeos*, **הכליים**, pro
frangere pudore, & **הנלה** pro **הנלה** *deportavit*, enunciasse,
monuimus in *Insit. Hebr.* p. 272. Productum ibidem ex
Esaï. 19: 6. quod conflatum ex **ה** *Emphatico* per
ecce, Jane, reddendum, & **וְאַנְתָּהוּ** *foetuerunt*: in *Pract.*
Hiphb.

De Verbo ~~dubitare~~^v dubitare non finit Partic. ~~inveniens~~^v
inveniens: ac proinde justos calculos subduxit Cl. Schaafius
in

in *Lex. Syr.* post Cl. *de Dieu* p. 346.

Iudem tamen Viri Doctissimi docent $\Delta \Delta \Delta$ babit in
Praet. & *Imper.* *Pebal* non inveniri nisi cum *prosthefi* § 1.
De Imperativo alia res & ratio, ut supra p. 76. insinuatum.
De Praeterito idem concedi nequit: ac proinde ad *Praet.*
 in *Aph-b.* omnia exempla reducenda censemus; praelucen-
 te $\Delta \Delta \Delta$ imbabit: *Hebr.* 6: 7. quod cur in $\Delta \Delta \Delta$

mutatum eant, causae nihil est: utrumque enim legitimum.
Chaldaei etiam הַשָּׁנָה sonuerunt, ut *Dan.* 5: 3, 4. הַשָּׁנָה

biberunt-

¶ Quotidiani & multo frequentissimi usus verbum הַב dedit
 pro בְּ lentiore, correptum in בְּ , virgula oc-
 cultante addita ad medianam *He*, quoties inter conjugan-
 dum *tertia* recipere deberet *Scheva*. Vide Cl. *de Dieu* p.
 348, 349. Ubi minus accurate *quietem mediae* appellat;
 quem planissime sit *otium*; ad accelerandam pronunciatio-
 nem adscitum. Confer pag. 30. supra.

SECTIO QUARTA,

De Nominibus.

XXXVIII. Jactis fundamentis *Verborum*; aggre-
 dimur doctrinam *Nominum*. Ante omnia hic curam
 nostram deposita *Derivatio*, qua interior *Analogia*
 continetur; quaeque in omnes *partes orationis* sic
 influit, ut eas inter se suavissima copula conciliet,
 simulque nativa sua luce ac gratia easdem perfun-
 dat.

A. Recurrunt hic generatim omnes illae praceptiones, quas
 Z 3 in

in *Instit. Hebr.* pag. 158. & seq. posui.

- N. *Derivationem esse deductionem Analogicam Nominis*, re-
liquarumque partium orationis a primigenio Themate,
five Radice.

D. *Radicalem vim ac virtutem non alibi quam in Infinitivo
Pebal residere.*

J. *Omnes species conjugationis*, quae ex prima illa stirpe
pullularunt, suas vicissim dedisse Propagines: atque De-
rivationem nominis a sua radice per omnem istam varie-
tatem quoque variegari. Ante oculos sibi quisque pro-
ponat *viginti octo* illas species ordinarias, quas delineavi-
mus: adjungatque a latere extraordinarias, eundem nu-
merum impletentes, & continuo admirabitur inexhaus-
tam illam copiam, atque ubertatem, quam Primaeva
Lingua in quatuor *Dialectis* suis pandit, atque etiamnum
post tot damna, tot clades, conspicendiām praebet.

¶. *Derivationi & hic inserviunt Literae אַחֲרִינָה*, quae vul-
go *הַמְנִיקָה* *Heemanticae* dicuntur. Hae partim a prin-
cipio accedunt, atque *praeformant*: partim a fine, at-
que *afformant*.

a. A principio quidem omnes

אִידָּן רְבֵעַ $\overset{\text{אֶלְקָלָה}}{\text{quatuor}}$, אֶרְבַּע $\overset{\text{אֶלְקָלָה}}{\text{cubuit}}$.

אַקְרָא manus, pro יָד Hebr. אַקְרָא gravitas; dignitas, gloria. a יָכֵר gravis, ponderosus.

אֲוֹרֶתָה אֲוֹרֶתָה, אֲוֹרְיָה, אֲוֹרָה Lex: fuit.

quae *Hebraicis* pro תורת יְהוָה five
וּתְרִיב.

ab יְהוָה firmus fuit: ex specie Hapb-hel per He
conformata, more Hebraeo. Rarum in reliquiis A-
ramaeis: olim haud dubie sat frequens.

מְנַדְּרָגָוָה mandragora. יְנַדְּרָגָוָה
fumus densior.

מִזְמֹר Psalmus; ex מִזְמֹר in מִזְמֹר pleniore
Dialecto. מִדְנָה civitas: a דִין judicā-
re. רְעֵי pascuum. a רְעֵי pavit.

רָרִיסְמָן rarissimum in fundo Aramaeo; nec tamen penitus ignotum: ad calculos superius positos pag.

תְּרֻצָּה cogitatio, ab eadem
rad. מִרְאָה miraculum: a דָמֶר stupuit.
תְּפָלָה plausus: laudatio publica; a
שְׁבָח mulcere. permulcere.

b. Ad finem pleraque.

/. Et quidem bifariam.

Primo enim faeminas efficit formas: ut חַכְמָה
& תְּבוּנָה sapientia &c.

Secundo, empasis adfert, sive demonstrativam
illam vim quam Hebraei per praefixum *He* effor-

mant: ut מלכָה Rex; וְβָרוּחָה. מֶלֶךְ
תְּרֵגָה Regina.

II. apud Chald. admittitur, ad Orthographiam He-
braicam: nam חַכְמָה exarare possunt. At Sy-
ri; quibus nullum *He* ad finem quieti permititur;
illud scriptoris genus penitus rejocere.

III. mobile. תְּלִיהָ, תְּלִיתָ ter-
tius; pro בְּיַעַי רְבִיעַי فְּרִיבָה: & שְׁלִישִׁי
quartus. &c. &c. &c.

Item

Item ex *specie* פְּעַלִי & פְּעָלִי habemus .

diffamatio: & emphaticē . &c.

Aliud adhuc *fod* servile comparet in forma

congregatio: & *Emph.* :

qualia sunt carcer. injuria &c. &c.

////. fini accrescens, more *Hebraeo*, in *Dialecto Arabeum* saepiuscule occurrit: at in reliquis *Aramaicis* perrarum.

////. i multo usitatissimum; partim substantive; partim adjective. Ut Empb. baereditas. misericors; & : unde porro misericordia.

/////. faemininam simul constituens terminationem; non uno modo exeuntera.

Nam pro regimen poscit ut ; nec non *Emphasias* sapientia.

In *Absolute* ut , quum a quiescentibus tertia descendunt: ut מִתְּהֵרֶת portio: a numeravit. &c.

... regnum ; quod per Apocopen , cum plur. מלכין .

... ut Principium. Proprie Principale, Capitale. כְּנִירִת fulphur. נֹלִי & נֹלִית favus. כְּבָרִית inquinamentum: idem quod נֹלָן & נֹלוֹת . Item

a quiesc. 3. ut **חָנַד** & **חָנַד** *trabs.* קְרֵה *pro*
קְרֵה *Hebr.*

.... וְתִ *apud Chald.* quoque a quiesc. 3. *Waw* ut
אֶלּוֹת *orare;* cum truncato אֶלּוֹ. &c.

B. Subiectam stricturas quasdam, quae *Derivationis* di-
vitias, & fertilissimam Radicum ubertatem, distinctius
adhuc inspiciendam praebent; atque praelucere queant
ad totum Linguae ambitum uno conjectu oculi dime-
tiendum, ac perlustrandum.

1. Primo attendenda foecunditas illa, quae viget in
Verbis perfectis, ad omne genus propagines funden-
das, cum *formarum & significationum varietate inex-*
hausta; quae ex *speciebus conjugandi ordinariis simul*
& extraordinariis pullularunt.

Specimen teneatur in formis praecipuis ex *Pebal*
oriundiis; quadruplici ratione.

N. Adhibitis solis *radicalibus*, cum multa vocalium
variatione, per quam notiones simul varient

. Ut פְּקֻד: qualia **וְפָקַד** *tempus;* quod *Chal-*
daeis. שְׁפָר **וְפָרָן** *vir.* גְּבָר **וְגָבָר** *aurora.*
חֲבָל **וְחֲבָל** *funis.*

.. חֲבָל **מְחַלָּה** *corruptio.* מְחַלָּה
compressio. constrictio.

... נְרָם **וְנְרָם** *offis.* בְּקָר **וְבְקָר** ...
טָעַם *gustus.* נְבִשָּׁה **וְנְבִשָּׁה** *anima.* טָעַם
venter; ingluvies.

... רְגִזִּין **וְרְגִזִּין** *verbum.* דְּבִיר **וְדְּבִיר** :
צְלִיב **וְצְלִיב** *crux. patibulum.*

... lux **וְלָעֵץ** *lux; quae Syris,* quibus

Aa

Cbo

Cholem & Kameitz unam tenent ditionem פָּתָח;
itemque פָּתָח, cum emphatico פְּתַח נָוֶהֶרֶא.

..... ut פְּקֹוד: *cum emphat.* פְּנִימָה
 רָגֵב: *tremor: ira commotio.* אֲמֵבָה
 קָדוֹשָׁה סָמֵךְ: *sanctitas: tanquam a foro-*
rio קָנוּשׁ. Nempe & פְּנִיר ex *Dialecto* enun-
*ciatum, pro Segolato *Hebraeo* פְּנִיר; sic אֲמֵבָה*
Emphat. פְּנִימָה via &c.

Datur & aliud פְּקוּד *adjectivum;* a veteri *Par-*
tic. Paff. ut פָּטָן *parvus;* qui *Hebraei*
רָגֵב: & פָּלָג tortum filum; quod *Hebr.* גְּרִיל,
a primaria virtute Thematis גְּדֹלָה intorqueri.

..... פְּקֹוד *active veniens.* ut פָּטָן habitator:
 פָּלָג raptor &c.

Alias varietates vocalium, distinctasque inde
 notiones, sibi quisque facile nunc colligit; at-
 que ad species a nobis praefabricatas ultro disser-
 net, quid quaeque earum mira foecunditate sup-
 peditare valuebit

ב. Omnibus hisce formis accrescere potuit multiplex
 dignitas, gratia, virtus, per affirmationem litera-
 rum servilium, secundum lineolas modo ductas:
 etenim

א. Cum א ad finem
 . . . . . פְּקֹדָה dat פְּקֹד, in *emphasi masculina:* item-
 que *absoluta faeminina*

.. . . . . פְּקֹדָה dat פְּקֹד; eodem modo bifariam.

... . פְּקֹדָה dat פְּקֹד Syris; פְּקֹדָה Chaldaeis quo-
 que.

..... manet פְּקִידָא, utroque սֻם, *masculino
emphatico, & faemin. absoluto.*
..... פְּקֹדָא & פְּקֹדָה & פְּקֹדָה red-
dunt, partim פְּקֹדָה.

..... praebet פְּקֹדָה &c.

g. Cum Յօդ exoritur
.. Potestate substantiva פְּקֹדִי indeque porro

פְּקִידִיא

.. Potestate adjectiva, פְּקִידִיא indeque &c.
&c. &c.

z. Cum Ն nascuntur productiones in
פְּקֹדָן, פְּקֹדָן, פְּקֹדָן, & pinguiore calamo
פְּקֹדָן. Emphatice &c. &c.

h. Cum Թօս nudo hinc productum.
.. emphatice פְּקֹדָתָא ut מִלְכָתָא regina.
..... פְּקֹדָתָא & פְּקֹדָתָא ut פְּקֹדָתָא sa-
pientia. פְּקֹדָתָא justitia.

.. Cum פְּקֹדָות: ut פְּקֹדָתָא & פְּקֹדָות: וְתִּרְבְּזָתָא
avaritia: פְּקֹדָתָא virtus. ut פְּקֹדָתָא
פְּקֹדָתָא praeputium.

Consimiliter פְּקֹדָות, פְּקֹדָות, פְּקֹדָות:

Itemque ex Pabel פְּקֹדָות, פְּקֹדָות: atque
ita porro per omnes species.

Item ex Pehal פְּקֹדָות: ut פְּקֹדָתָא baereditas.
פְּקֹדָתָא sacerdotium.

Iterum פְּקֹדָות: ut פְּקֹדָתָא separatio.
distinctio.

, פְּקִידִית , פְּקִדִּית , פְּקִידִית ut : יָת :

וַיְסֹבֶּב אֵלָיו &c. ut פְּקִידִית coccinum. &c.

וַיְסֹבֶּב אֵלָיו caute : proprie adject. faem. 2
masc. וַיְסֹבֶּב &c.

... Cum duplici adformatio simul &

פְּקִדְנוֹתָא per omnes species: ut ex

Pabb. &c. &c.

ג. Praeformatio singularem foecunditatem praestitit,
per omnes in universum species. Exempla ex Infinitivus formis earundem repetantur.

ה. Cumulum imposuit adformatio & praeformatio simul,
qualis in כְּתַפְּקִידָה , אֲפִקְדָּה , אֲפִקְרָה
, מְתַפְּקִידָה , מְפִיקְדָּה , מְתַפְּקִידְנוֹתָא
similibusque conspicitur. Notetur quoque processus per Thaw, unde conformata
תַּפְּקִידָה , תַּפְּקִודָה , תַּפְּקִידָה , תַּפְּקִידָה
; quae exemplis instruere supersedeo.

II. Alterum fontem copiosissimum derivationis aperiunt verba quadrilitera; cum strictius sic dicta, quae ex duabus radicibus fere conflantur; tum ea, quae ex themate simplici per reduplicationem existunt.

Sic a פרנס pascere , sustentare; habemus ,

מְתַפְּרָנָסָה , פרנסות , Syris quoque passiva forma

וַיְסֹבֶּב pastio , sustentatio. Item ex Graeco

fundo translatum, παράστασις praefectura,

A רַבְּרַבָּן non solum, sed & רַבְּרַבָּב Princeps.

cum רַבְּרַבָּנָה magnificentia : quae

&

& אַתְּרַבְּרַבְּרָה : Syriace emollita pronunciatione
 יְמִינֵךְ ut יְמִינֵךְ magnus ; magnificus.
 יְמִינֵךְ maxime ; magnifice. יְמִינֵךְ Princeps.

Sic בָּנָכְנָה Arabibus est stella , a
 בָּנָכְנָה ex בָּנָכְנָה glomeravit : quae Hebr.
 בָּנָכְנָה : eademque nota percussum a טֶפֶת .
 .. A רֹם altum esse : רֹם רֹם sublimatio : &
 passiva forma apud Syros יְמִינֵךְ יְמִינֵךְ .
 ... A צְלִיל denique , & צְלִיל crepitaculum ; conforma-

tum יְמִינֵךְ & יְמִינֵךְ , ac יְמִינֵךְ , &c. Redi ad
 pag. 92-94.

III. Tertiam scatetram ditissimam recludunt verba deficien-
 tia prima , secunda , & tertia radicali ;

. Prima: ut מְבוֹעָא pro מְבוֹעָא חַבְּדָה fons ,
 a נְבָע scaturivit.

. Secunda: ut רְגָנָא pro רְגָנָא desiderium ve-
 hementius ; a רְגָנָא commoveri : מְלָא חַבְּדָה
 עַל ingressus , pro מְלָא חַבְּדָה ingredi : &
 מְלָא חַבְּדָה introitus ; in Plur. מְלָא חַבְּדָה
 מְלָא חַבְּדָה introitus sacrarii : & מְלָא חַבְּדָה intre-
 ductio ; pro מְלָא חַבְּדָה

. Tertia: ut מְלָא חַבְּדָה vitis , pro מְלָא חַבְּדָה ;
 quae Hebrais נְבָע a glomeratione palmitum & flagel-
 lorum sic dicitur.

IV. Ingens praeſertim opulentia redundant ex quiescentibus prima, ſecunda, tertia; quae novem hic novis ſcaturiunt, atque novem e Canalibus derivationem admirabiliter foecdant & exornant.

a. Ex quiescentibus prima

Aleph: l'ʌ̃ dɔ̃ sɪbʊs. l'ʌ̃ t̪ɔ̃ dəktrɪnə
doctrina. Item l'ʌ̃ dɔ̃ fɔ̃rə, pro l'ʌ̃ dɔ̃z: in
Plurali rediens ad plenum l'ʌ̃ dɔ̃z.

Waw: וְ coetus: Chald. עֲרָתָא; Hebr. עַרְתָּה & em-
pbatice עֲרָתָה a עַד וְcondixit: cuius Pab-h.
 וְ: Matt. 28: 16. & וְ perfecta forma pro-
Coetu, conventu, loco condicio, portu, usurpatur.

... *Iod*: ut *אִקְרָר gloria a gloria*, *יְקַדֵּם*, *אִקְרָר vis fuit.* *סְדֵד מָוֶת sedes.* *חוֹתְבָא תְּגַלְּטָה*, *pro Hebr. inquilinus, incola.* *תוֹשֵׁב תְּגַלְּטָה* *תוֹתְבּוֹת אֲנָצְבָּה incolatus.*

b. Ex quiescentibus media

Aleph: שָׁלֵא & שְׁלֵא pro
 שָׁאַלָה: nec non Chald. רִישׁ pro,
 unde רְאַשָׁה principium, Hebraeis; quod Syris
 רְאַשׁון primus princeps, فَرْسَنْتُ
 cum فَرْسَنْتُ principatus.

.. *Waw:* וְ ^{וֹ} & וָ^{וֹ} ignis; וְ^{וֹ} igneus.
 מִנְרַתָּא & מִנְרַתָּא candelabrum.
 מִנְרָה. Item קֶלֶל vox, pro הַזָּל &c, &c.

Jod: ut ~~o~~ *oculus fons; cuius forma Empat-*
tica ~~L~~ ^{וְיַ} ^{נִנְיָ} *motum recuperat.* ~~וְיַ~~
scaturigo *quae Hebraeis* ^{וְיַ} ^{נִנְיָ} *forma perfecta. &c.*
&c.

c. Ex quiescentibus tertia

Aleph : L complementum, pro
ilo.

*Waw: ut ^x clamor, a ¹ clamavit:
² & ³ voluntas; res, negotium. a
¹ micuit; voluit.*

*... sed: ut L confabulatio; itemque
L: Chald. שׁוּעַת & שׁוּעָה: a, שׁוּעָה אֲשֶׁר עָשָׂה enarravit fusiis.*

V. Luculentissimam accessionem praestant, atque *derivationis* pomoeria mirum quantum amplificant, verba in duplice mutationem prona, quae decem *Classibus* superius digesti. Exempla ibidem interspersa ulteriore me congestionē, ac cura, absolvunt.

C. Tangendum quoque genus *derivationis figuratae*, per quam
duo vocabula in unum conflata, arctius coalescunt. Sic

חָנָן filius hominis; ex חָנָן בְּרַנְשָׁא, בְּרַנְשָׁא;

בר אנש ; unde exortum Verbum quadratum .

*apud Theologos, homo factus est, vel hominem se fecit,
de Filio Dei Εὐαγγελίῳ. Migravit & in Arabiam urbē*

enunciatur. In Plurali maluerunt **بَرْتَاسَأوْ**

filii hominis; quod *pleniū & sejunctim*

que

quoque exaratur, ad normam Hebraeam בְּנֵי אֱנוֹשׁ.

Sic etiam a Cl. de Dieu, aliisque, compositum creditur
לִוְנָטִיקָס Lunaticus, Daemoniacus; quasi filius tecti, qui
gaudeat tectis, & supremis partibus aedium. Sed rectius alii
extra tectum degere amans; quod ex Matt. 4: 24. fatis
evidens, ubi habemus בְּנֵי קַרְבָּלָא qui extra tecta: Da-
moniaci. In faemin. hinc frequentissimum Chald. בְּרִת קָל
& בְּתַקְלָה junctim; disunctim; filia vocis: cum Plur.
בְּנַתְקָלָא ut בְּנַתְקָלָה Sing. & בְּנַתְקָלָה Plur.

Pulchre figuratum אַבְלָקְרָזָא comes for
rosionis, vellicationis. Calumniator: & צַדְקָה obrectatio. צַדְקָה obrectatiuncula.

Iterum בָּעֵלְדָבָנוֹת inimicus: obrectator;
proprie, Dominus reptationis, i. e. obrectationis reptantis:
בָּעֵלְדָבָן cum Plur. בָּעֵלְדָבָן, non mutata priori
parte; pro quo Chaldaice רְכָבָא & בָּעֵלְדָבָן eli-
matius. Consimiliter בָּעֵלְדָנָן Dominus litis, adversa-
rius. בָּעֵלְדָין & בָּעֵלְדָין, compositione etiam Hebraeis
per quam familiari.

לְבָנָה os elephanti; ebur: quod Chald. po-
tius שְׂנִידָפֶל & שְׂנִידָפֶל dens elephanti.

לְבָנָה coccineus color: proprie, tineae
color: nam קְמָה est tinea, vermiculus, cui color
hicce debetur. Mirum in re clara aquam haesisse Virie
Do-

Dicitis: ut videbis in Lex. Thalm. Buxt.

*item in xerophytis; ex iugis et cunctis: item in Delta et po-
sitio fundamenti pro L Delta se junctim. Ade-
lita diligentia; proprie portatio oneris:
gratiarum actio; proprie oblatio
gratiae. Item in numeralibus תְּנַצֵּר pro מִנְצָר un-
decim: תְּנַצְּעָר ex لְגַתְּמָן duodecim: תְּנַצְּבָא אֶלְגַּמְּדָן quatuordecim. תְּנַצְּבָא septendecim. תְּנַצְּבָא no-
vendecim. &c. &c.*

E. Verbum adhuc debetur *Derivationi diminutivae*, apud Syros, in dupl. formam $\ddot{\text{O}}$, & $\text{L}\ddot{\text{O}}$ servile, exeunti: Emphat. $\text{L}\ddot{\text{O}}$ & $\text{L}\ddot{\text{O}}$.

1. Ad priorem legem eunt **לִוְלָס** libellus; a
לִוְלָס liber. **לִוְלָס** filiolus; **אֶלְיָהוּ** filius.
בּוֹמְלָס bomullus; a **הַבְּרִיאָה**. Hebr. item **יְהִי** &
Bb **יְהִי**

גַּ: ut גַּשְׁׂא & גַּשְׁׂא pupulus, vel pupula: ad quam normam forte גַּשְׁׂרָעִין? Geschurun conformatum pro rectulo, vel beatulo.

ii. Ad posteriorem לְבָדֵךְ catellus; לְבָדֵךְ agnellus.

Utraque Diminutio adhibita in multis; ut לְבָדֵךְ & לְבָדֵךְ virunculus; a לְבָדֵךְ vir. לְבָדֵךְ & לְבָדֵךְ puellus; a לְבָדֵךְ puer. לְבָדֵךְ & לְבָדֵךְ fraterculus; unde novo iterum processu לְבָדֵךְ fraterculus parvulus.

iii. Faemina in Δְּבָדֵךְ exire dicuntur, ut Δְּבָדֵךְ filiola: sed videtur duplex quoque processus, quo a Δְּבָדֵךְ filia, assumptum לְבָדֵךְ filiola; & mox Δְּבָדֵךְ Δְּבָדֵךְ filiola pusula; quam & in Δְּבָדֵךְ Δְּבָדֵךְ filiolam pusillam produxerunt.

XXXIX. Qualitas nominum vel substantiva est, vel adjectiva. Et substantiva quidem vel appellativa, vel propria. Classes adjectivorum diversissimae.

N. Observandum apud Arameos, haud secus atque apud Hebreweos & Arabes, innumeram vim Adjectivorum ad usum substantivum sese commodare; ac propterea substantivis vulgo accenseri, quum sint & maneant adjectiva absolute usurpata. Pro specimine sit אֶלְקִיפָּא crux; pro-

prie

prie erectus, nempe *stipes*. מְרִירַתָּאamaritudo, bilis: proprie *amarum*. Sunt duo *Part. Paff.* Ex *Part.* Praef. descendit לְמִזְרָח convenientia; decentia וְמִזְרָח. לְמִזְרָח fulmen; laqueus. quasi dicas percutien-

tem, vel transversim ferientem plagam. &c.
¶ E diverso substantiva multa adjectivi vim & usum adscire. Ita in omnibus Dialectis invaluit עֲבָד Hebr. עֲבָד Chald. סְרִיס Syris, Arab. עֲבָד עֲבָד subactio, pro servo, sive homine subacto. Genus formarum latissime fusum; dignumque quod cum cura enucleetur.

XL. Genus quadruplex est. *Masculinum*, *Femininum*, *Commune*, & *Epicoenum*. Pro *Neutro* adhiberi solet *Femininum*. Quum autem omnia hic conspirent, ac convenient, cum principiis *Hebraicis*, rediri velim ad ea quae Reg. LXIX. *Instit.* delineavi.

XLI. *Motio*, sive *flexio faemina in singulare*, ad fundamenta iterum *Hebraea* procedit, cum varietate perquam exigua, ex *Dialecto* oriunda.

Nempe pro ה. hic obtinet א. ו. ת. varie cadens dat נ. נ. itemque מ. ת. ו. ת. cum truncatis formis ו. ו. ו. De singulis paulo enucleatius.

I. Duae terminaciones simplicissimae sunt נ. & ת.; iisque primum jus competit. Harum prior *absoluto* statui dictata; posterior *constructioni*, *Emphasi*, & *affixioni* inservit:

Bb 2 ut

ut יְמִין, לְמִינָה, לְמִינָה, *justitia*; & יְמִינָה
justitia mea. צְדִקַת, צְדִקַת, צְדִקַת, צְדִקַת.

II. Fórmá **ת** *Singularis*, (est enim & *Pluralis* alia, de qua
infra) apud Syros crebra in *Derivatis Verborum quiesc. ter-*
tia: ut חֲבֹר fletus, in *Emphasi* חֲבֹר, a חֲבֹר
flevit. Sic חֲבֹר, חֲבֹר aestuatio, petitio vebe-
mentior, a חֲבֹר aestuavit; vebementer petivit. חֲבֹר,
חֲבֹר visus, a חֲבֹר vidit: חֲבֹר חֲבֹר por-
tio; a חֲבֹר distribuit: ut apud Hebr. מְנֻת, apud Arab.
مَنَاطِقَةٌ. Falluntur, qui in his omnibus Zekopbo ad pri-
mam radicalem transferunt, quasi genuina forma foret
חֲבֹר, חֲבֹר. Analogia dictat, istud ח' ex
contractione & quiete tertiae natum: & incidere ferme cum
Hebr. בְּבוֹת.

III. Vicina terminatio וְת; quae *quiesc.* 3. Waw potissimum
addita: ut Emphatice צְלִוְתָא precatio. Haec abje-
cto Thaw etiam צְלֵוֹ effertur. Ejus origo ex vel
צְלִוְתָא repetenda.

IV. Terminatio וְת, וְת, & וְת, וְת, perfrequens in *quiesc.* 3.
Waw: prout Syri וְת וְת enunciant: item
וְת גִּלוֹת, גִּלוֹת captivitas, ut apud Hebr. pro
גִּלוֹת. Eadem perfectis quoque omnibus per omnes species,
nec non reliquis Ordinibus Verborum, accrescit: ut in
Paradigmatibus videre est. Ita Hebraeis מֶלֶכְתָה regnum.

בריתות contumacia, בְּרִיתָה abscissio &c. &c.
מְרִדוֹת

In his omnibus antiqua Lingua dedisse videtur וְתִּהְיֶה ;
מַלְכֹות ut resederint in מַלְכָה & מַלְכָה.

V. Forma יְתִי denique aptissima quiesc. 3. fod. ut נְבָתָה,
תְּרֵבִית, מְרֵבִית, רְבִית, נְבָתָה
לְאַלְפָה augmentum. Δְּקָנָה grec.
pascuum. Δְּקָנָה decorum &c. &c.

Aliis quoque sese accommodat, ut Δְּקָנָה
initium. Δְּקָנָה sulfur. &c.

In his iterum primaeva forma יְתִי habuisse videtur
per fod mobile, in quietem mox confessurum.

XLII. Est alia terminatio נְמָשָׁל masculinis juxta ac
faemininis addens Emphasim, quam He Paragogi-
cum apud Hebraeos efficit: ut quum מלך Rex fit
וה Basileus : & מלכה Regina, transit in
מלכהה. Discrimen in eo situm, quod He faemin.
accentum ad finem rapiat: quum He Paragogicum
illud penultimae relinquat. Sic ergo apud Ara-
maeos a מלכא fit מלך מלך Basileus,
Milhel, ut autumo : & מלכא Regina, forma
Milra, per fororium מלכתא in מלכתא
וה Basileosa procedit: quod jam Milhel ex Analo-
gia resonandum.

A. Emphatica haecce adformatio singulare decus adstituit Dia-
lecto Aramaeae, simulque domesticum ejus constituit Cha-
racte-
B b 3

racterem, per quem ab *Hebraea & Arabica Dialecto* facil-
lime internoscatur.

Adeo nempe gayisa fuit hoc incremento, ut *forma simplex* in *statu absoluto* vix compareat, *constructioni & adfixioni* unice dedita ac remissa.

Hinc principibus quibusdam Viris opinio nata, *formam absolutam* ac *primigeniam* esse מֶלֶךְ *Rex*, & מֶלֶכְתָּא *Regina*, cui ob *constructionem* decerptum sit *Aleph*, ut fieret מֶלֶכִי *Rex meus* & מֶלֶכְתִּי *Regina mea*.

Hunc errorem folide revicit Cl. de Dieu *Gramm. Harm.* pag. 112. & seq. Vel sola *Analogia rem* decidit. Haec semper *tres tantum radicales* agnoscit, atque *Aleph* hocce accessorum esse arguit. Ne minimum quidem dubitationis relinquit similis accessio apud *Hebraeos*, per quam מֶלֶכה & מֶלֶכְתָּה, accentu ad *penultimam*, resonabant, cum granditate quadam ac dignitate.

Illam dignitatem stylus elegantior *Aramaeorum* ambitione adamavit; atque propterea *formas Emphaticas* pro *ahorlutis* quoque frequentare coepit.

B. Emphasis haec in multis formis nihil inducit mutationis, in aliis aliquid immutari postulat.

AA. Nihil mutant

N. Masculina exeuntia

I. In *Kametz*: ut شَلْمَاء, شَلْمَة, شَلْمَى, شَلْمَى, شَلْمَى
pax. شَرْنَأ lucerna: شَرْنَج, شَرْنَج, شَرْנَج
solutio: habitatio. شَرْنَج, شَرْنَج, شَرْنَج lorica.
شَرْنَج & شَرْنَج Chald.

II. In *Chirek longum*: ut קָדֵשׁ, קָדֵשׁ, קָדֵשׁ, קָדֵשׁ
sanctus. &c.

III. In *Cholem*, praecedenti *Kametz* respondens apud
Chal.

Chaldaeos: ut שְׁרֵב *aeflus*, idem cum שְׁרוֹב *violentia*. שְׁרַבָּא & שְׁרוֹבָא: sic חַטּוֹפָא, חַטּוֹתָה *raptus*.

////. In *Schurek*: חַטּוֹפָא, חַטּוֹתָה, *raptor*. חַטּוֹפָא operator. חַטּוֹתָה, חַטּוֹטָה *mulator*.

ג. Foeminina desinentia

/ In תִּ ; ut אַחֲתָה, Δְּלָמָּדָה, לְמָנָּדָה.

soror; & Δְּלָמָּדָה, לְמָנָּדָה, *conservus*; &c. &c.

//. In וִתִּ : ut צְלָוָתָה, צְלָוָתָה *precatio*.

///. In וִתִּ : ut דְּבָרָתָה, דְּבָרָתָה *deportatio*; דְּבָרָתָה, דְּבָרָתָה *revelatio*. &c.

////. In יִתִּ : ut תְּרֻעִיתָה, תְּרֻעִיתָה *cogitatio*. תְּרֻעִיתָה fundatio. &c.

BB. Aliquid mutationis subeunt

א. Masculina.

/ Particidia in *Tzeli* & *Patach* exeuntia; quae vocalem istam abjiciunt ut פְּקָדָא, פְּקָדָר; מְפָקָדָא, מְפָקָדָר. &c. &c.

Item *Particidia* formae פְּקָדָר, unde propter ea existit פְּקָדָא: ut פְּקָדָא, פְּקָדָר dormiens. פְּקָדָא, פְּקָדָר integer.

//. Formae פְּקָדָר & פְּקָדָר quae respondent *Segolatis Hebraeis* פְּקָדָר & פְּקָדָר, unde ut *Hebraei* conformatur cum *He Paragogico* פְּקָדָה, פְּקָדָה, sub. פְּקָדָה, פְּקָדָה, sic *Syris* quoque פְּקָדָא & פְּקָדָה sub- na-

natum; pro quo Chaldaeī פְּקָרָא maluerunt.

Ad hanc rationem פְּקָרָא aurora transit in
הַמִּזְרָחַ, & מִצְרָיָם Rex in לְבָנָן: at a
pes fit לְבָנָן: & a כְּפָרָה סְפָרָה
liber, לְבָנָן סְפָרָה.

///. Forma קְרָשׁ respondens *Hebraea Segolatae* קְרָשׁ
ejusque קְרָשׁה & קְרָשׁה, eadem de causa fa-
cit פְּקָרָא: ut מִתְּמִימָה sanctitas; apud Chald.
קְרָשׁא & קְרָשׁה: & תְּמִימָה tremor; ira; a
רְגֹזֶן pinguiori sono, pro *Hebr.*
רְגֹזֶן, unde cum *He Paragog.* רְגֹזֶן & רְגֹזֶן
Chaldaice רְגֹזֶן, & דְּגֹזֶן &c. &c.

////. Forma מִפְּקָרָא non solum reddit מִפְּקָרָא, sed
מִבְּנָתָה מִפְּקָרָא, מִפְּקָרָא, מִפְּקָרָא
& מִרְנָחָה oriens; pro מִרְנָחָה מִרְנָחָה
דָּנֵח ortus fuit. Ansam trajectae vocalis vi-
de supra pag. 31.

////. A *Defectivis media* quae descendunt, *Dagesh* re-
quirunt; ut ex בְּ לִבְנָה fiat לִבְנָה, *Syriace*
potius לְבָנָה. Prius *Chebotzo* longum, five
Tzeri, posterius breve, five *Segol*.

////. Ex *quiescentibus media* quae derivantur, *motum*
resumere amant: ita טָוָרָא mons, facilitates
טָוָרָא בֵּית אֲדָמָה domus re-
dit in טָוָרָא בֵּית אֲדָמָה & בֵּית אֲדָמָה virtus, in
טָוָרָא בֵּית אֲדָמָה.

Itemque **ן** oculus in **ל**; prout Hebraei quoque **עַיִן** in Paragoge extulerunt a **עַיִן**, in Constructione **עַיִן** & **עַיִן**.

Ex quiescent. tertia **יד** manus, dedit **יד** manus, Syris & mox **אִידָּא**: itemque **בְּרָא** **בְּרָא**:

Consumiliter **ח** reddit **ח** &c. &c.
In his tertia per quietem suppressa.

Formae **גָּלָא** & **גָּלָא** cum reliquis Partic. quiescentia, eam moveri denuo postulant, atque in **ז**od resurgere: ut fiat **גָּלָא** & **גָּלָא**. Sic **יְהֹוָה**, **לֹא** riguus; ebrius. **מֶלֶךְ**, **מֶלֶךְ** Dominus. **מְרָא**, **מְרָא**.

עֲבָרִי pro **לְבָבִי** **עֲבָרִי**. Hebraeus, dat Syriae **עֲבָרָה** **לְבָבָת**: sed Chaldaei maluere **עֲבָרָה** assumento, **עֲבָרָה** Orthographia commodiore. Sic **מֵצְרָה** ex **מֵצְרָה** Aegyptius, **תְּלִיתָה** tertius, ex **תְּלִיתָה**; &c. &c.

Novicius mos pronunciandi, ac scribendi, non debuisset pro lege perpetua Analogiae tradi; quasi vel Anomalae, vel vitiosae, essent electiones Sacri Codicis **מְרִינָה** Medas; Dan. 6: 1.

עַלְיָא celsus; Cap. 4: 21. **רַבְעִיא** quartus; Cap. 2: 40. **כִּשְׁרִיא** Chaldaeus; Cap. 5: 30. ubi Mafaretiae crisi melius temperassent.

Cc

|||||||.

|||||||. Nonnulla videntur irregulariter adsciscere **fed:**
ut a **equus** fit **סֹמֵן**; & a
nox, **לִילָה**, existit *Hebraice*; *Chaldaice*
nox, **לִילָא** & **לִילָה**, **Syriace**
& **לִילָה**. Ansam praebuere antiquae
formae, **סֹמֵן**, **לִילָה**, & **סֹמֵן**, **fed** servili auctae, unde
לִילָא & **סֹמֵן** regulariter provenerunt. Talia
e perfectis **carcer**; ab auctiore
vinxit. **תְּלַזְמִיא**, **oppreffit**. &c. &c.

Omnia haec eo diligentius notanda, quod cum masculina forma *Emphatica* simul offerant *faemina* absolutam; nam, ut Canon a nobis praemissus monebat, *Emphasis masculina a forma faemina absoluta in N° solo accentu discernitur;*
qui in priori incremento ad *penultimam*, si pos-
sit, remanet: in *faeminiis* autem ad finem de-
scendit.

5. Dispiciamus quoque , quid mutationis invehat accessio haecce *Emphatica* in *faemininis* per נ signatis : atque *Analogiae* constantissimam rationem iisdem vindicemus
/. Vulgo dici solet נ *faemininum* in *Emphasi recipienda*, *Aleph* in *Thaw* convertere , abjecto *Kameis*. Verior calculus fancit , fororiam terminationem ת huic *afformationi* dicatam ; atque ita ex *הכמת sapientia* ultro nasci *הכמת* . Tales processus observare est in *מלך מילכת* *מלך מלחאה*

מִלְכָתָא *Regina.* לְבָנָה מִלְכָתָא *generatio, natio.* לְבָנָה וַיְסֵדֶת *justitia;* צְדָקָתָא צְדָקָתָא *pro quo etiam* צְדָקָתָא, tanquam a צְדָקָתָא; unde & *Hebraeis* cum *He Paragogico* fuisse *צְדָקָתָה*

//. Habes rationem evidentissimam, per quam bifariam flecantur multa: ut לְבָנָה *תְּבָנָה* & לְבָנָה *faemina;* quae *Hebraice* נָקָבָה & נָקָבָה. Itemque לְבָנָה *sacrificium.* & לְבָנָה *וְבָנָה* & לְבָנָה *וְבָנָה* *sacrificium.* &c. Posteriora illa ex *pabel* quoque duci possent.

///. Ergo ex לְבָנָה *anima,* recte etiam procedit לְבָנָה; tanquam a veteri נָשָׁתָה; unde etiam *Hebraeis* נִשְׁמָתָה exiisset.

Hinc reliqua sine ullo negotio digerentur.

////. Male traditur, quaedam in forma *Emphatica* ante ultimam radicalem adsciscere *Waw;* atque לְבָנָה *וְ* *plausum* descendere a לְבָנָה, venit enim ex לְבָנָה. לְבָנָה; a לְבָנָה permulxit laudibus. Consimiliter לְבָנָה *cibus.* לְבָנָה *miraculum.* לְבָנָה *mercatura.*

////. Quibus tertia Aleph quiescit, eam conservare posunt: ut לְבָנָה *parabol-*

la. At ~~L'AN~~ plenitudo, substituit iod.

Utraque formatio Analogia.

/////. Quae a quiescentibus tertia fôd propagantur, in aliis ad quietem redeunt; in aliis motum continuant

Ut $\text{L}^{\text{I}}\text{A}^{\text{E}}$ A^{U} L^{I} A^{E}

revelans, pro L. Sic ortum

אַנְגָּלָס *angulus.* זָוִית *Hebraeis.* Iterum

pro

revelata. *puella.* In

Motus retentus in $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$

Motus retentus III

completa, consummata: in Part. Pass. Schaphel:

cujus Part. Act. daret

conjurans, per quietem iterum.

excellens ad quam legem Chaldae-

גִּלְיָתָא per עַלְיָת pro עַלְאָה redit in

תְּלִיתָה תְּלִיתִית תְּלִיתִיתָ militer tertia:

עֲבָרָה : *quarta*: **רְבִיעָה** **רְבִיעַת** **רְבִיעִית**

עַבְרִית עַבְרִית Hebrew &c. &c.

רֵעֶם הַנּוֹן אֵת בְּרִתָּה filia directe ve-
רֵעֶם בְּרִתָּה filia salutis et de gloriæ

— 1 —

D₀₋

*Dominus; proprie stringens, destringens imperio,
supressa per quietem ultima fit מָרֵךְ, unde faem.*

מִרְחָא Domina; מִרְחָא מִרְחָא
non alia lege quam טְבַת טְבַת bona.
collis.

Nil anomali admissum, quum לְבָדָק alia pro
ex לְבָדָק invaluit:
amat enim tertia Nun deficere in quibusdam,
five pronunciatione sola, ut לְבָדָק
civitas, a לְבָדָק; & לְבָדָק anna-
vis, a לְבָדָק: five etiam scriptione;
ut לְבָדָק vitis, pro לְבָדָק,
tanquam a לְבָדָק.

XLIII. Terminatio Dualis in masculinis & fa-
mininis juxta, Chaldaeis est יְהָזֶר per Jod mobile: at
Syris יְהָזֶר per Jod quiescens. In reliquiis Syriacis qua-
tuor tantum sic flexa mansere יְהָזֶר duo, יְהָזֶר
duae: ex Hebr. שְׁנִים, & שְׁנִים pro شَتِيم. Haec
Chaldaei quoque per quietem יְהָזֶר & יְהָזֶר enun-
ciarunt. يְהָזֶר ducenti, iis מַתְחָן, quin &
ac מַתְחָן per quietem מַתְחָן אֲ-
gyptus.

N. Forma מַתְחָן non immerito suspecta Viris Doctis. Ad
Cc 3 ejus

ejus *Analogiam* constabiliendam, scrupulumque, si forte, eximendum, observo מְאַתָּן *Jod* in *Aleph* trajecto scriptum nonnunquam videri: unde mox per quietem אַלְפָה natum fuerit מְאַתָּן, & suppresso *Aleph* מְאַתָּן. Certe terminationem hancce יְמִינָה in אַתָּן nonnunquam contraxisse video *Pluralia quiescent. tertia*: ut אַתָּן venientes pro אַתָּן Fer. 16: 14. Confer pag. 169. supra.

B. Terminatio *Dualis* nonnunquam *Pluralitati* subservit ex idiotismo: ut קְרֵנִין עִשְׂרֵן cornua decem: Dan. 7: 7. Consimiliter שְׁשָׁה בְּנֵפִים *E/saj.* 6: 2. sex alas signat; non sex paria alarum.

XLIV. *Pluralis terminatio* alia *masculinis* attributa, alia *faemininis*.

A. Prior

1. *Ordinaria*, est יְמִינָה, ut קְלָכָת Reges, quamvis & מלכִים more *Hebraeo* saepiuscule *Chaldaei*,

2. *Extraordinaria*, יְמִינָה *Chald.* סְרִירָה *Syris*: ut חֲמָרָה קְרֵנִין clamantes. חֲמָרָה קְרֵנִין vocati,

revelantes. נְגִילָה נְגִילָה revelati. Haec assignata unice *quiescentibus tertia*, ob rationem mox indicandam.

B. Posterior *faeminina*, alia iterum in *statu absoluto*; alia in *constructo*; itemque in *Emphasi*; & *affixione*.

1. In

1. In *absoluto* ז, ut נְפֵשׁן תַּבְּנֵנָה animae,
a נְפֵשׁ בְּתֻלָּן כְּלָמְדָנָה virgines, a
מְלָכָנָה מְלָכָנוּ & בְּתֻלָּה כְּלָמְדָנָה
regna; a מְלָכָות מְלָכָוֹת &c. &c.

2. In *construncto*, *Emphasi*, & *adfixione* וְתִי
pro *Hebraeo* וְתִי per *Dialectum*: ut נְפֵשָׂת
animae domus ejus; נְפֵשָׂתא בִּתְתִּיה;
& נְפֵשָׂתנוּ animae nostrae. △ וְתִי,
וְתִי, וְתִי &c. &c.

I. Terminatio extraordinaria ז & י addita *Pluralibus masculin.* vocabulorum, quae a *quiescent.* *tert.* subnascuntur. Ea per *Contractionem exorta*: *nata* קְרֵין antiquitus erat קְרָאֵין; ut גְּלִין ex origine dabat גְּלִיּוֹן ad normam perfectorum.

Pronunciatio paulo impeditior in hisce, ultro invitavit alteram illam promptiorem, mollioremque, qua duo *Jod* in unum colliquescunt, per quasi *Diphthongum*: quam *Chaldaei* per *Jod mobile*, *Ajin*: at *Syri* suo more spissius per י, extulerunt.

Ad hanc fidissimam Veteris Linguae amissim revocari debent *Hebraica* שֶׁמֶם Coeli, pro شَمْمِيْم celus fuit: مَيِّس aquae; a Sing. מִי, a rad. liquidus fuit: & شَلִّيْم eliquati, liquide tranquilli, a شَلִّيْل eliquatus fuit: ut in *Instit. Hebr.* indicatum.

II. In *Plurali masculino* ex *singulari* conformando, eaedem leges valent, quas in *Emphasi* constituenda delineavi p. 198.
&

& seq. Hoc ansam dedit Doctissimis Virorum asseverandi, *Pluralia masculina* hinc derivari, demta *Emphasi*. Absolum profecto; quum *afformatio Emphatica* nihil utique juris habeat, ad *Pluralem simplicem & absolutum* propagandum. Si מְלָכִין directly a מְלָכִין descendenteret, jam vin-

ceret opinio superius confutata, quae hanc formam simplicem, & primigeniam esse, hoc ipso nomine, & arguento, tendebat. Adeone in re clara caligare potuisse acies eruditas! *Emphasis* aliis formis singularibus adiecta pro cunctus *Analogia* vel nihil mutabat, vel aliquid mutationis in literis, vocalibusve, inducebat; ad lineolas superius duetas. Eadem omnia ut in *adfixione* obtinent, ita in incremento *Plurali* quoque locum fortiri debuerunt: ita ut

לְכַדְיֵשׁ lucerna, praebeat, שְׁרָגָן, שְׁרָגָן, חַנִּינָה, קְדִישָׁן, קְדִישָׁן, citra ullam immutationem; קְדִישָׁן sanctus det קְדִישָׁן sanctus atque sic in reliquis: vel levicula mutatione פְּקָרֶן reddat פְּקָרֶן visitantes. Rex. ad normam Segolatorum in ditione Hebraea: itemque קְדִישָׁן & קְדִשָּׁה sanctitas, קְדִשָּׁה קְדִשָּׁה, atque sic per reliquias classes, ad quas *Pluralia masculina* a *simplice forma singulari* quisque sibimet expeditissime nunc praestabit.

III. Ad quas leges accedat terminatio *Pluralis faeminina*, paulo pressius quoque constituamus.

A. Quae sub forma *masculina*, ex communitate generis, in usum *faemininum* inclinarunt, non sane ab *Emphatica*, sed a *simplice positione sua Pluralem* adsciscunt: ut רוחת פָּנָתָן spiritus, & רוחן פָּנָתָן fine mutatione. Levicula inflexione נְפָשָׁת, נְפָשָׁן, נְפָשָׁת spiritus, &c. &c.

B. *Faemininum* אָ, ut apud *Hebr.* הָ, tollitur: ut בְּתֻוּלָא, בְּתֻוּלָה, בְּתֻוּלָן, Virginis &c.

J. Quae

1. Quae in ת desinunt, illud abjicere amant, Waw & Jod motui redditis.

Sic חַנְנָה conservus; proprie cognominatio; a חַנְנָה cognominavit, titulo honoris velavit; dat חַנְנָה & חַנְנָה conservi: & חַנְנָה holocaustum, חַנְנָה, ac לְוִי &c. &c.

.. לְוִי preatio, cum suo לְוִי fundit חַנְנָה & לְוִי &c. At לְוִי aquatio, imago, חַנְנָה & לְוִי quasi a לְוִי sororio. לְוִי, & חַנְנָה, negotium, חַנְנָה, & לְוִי &c. &c. Item לְוִי, חַנְנָה gralia, חַנְנָה, לְוִי. Iterum מֶלֶכְתָּה regnum, מֶלֶכְתָּה, מֶלֶכְתָּה, מֶלֶכְתָּה. Notabile valde testimonium, unde existit סְהִרְוָן & סְהִרְוָן & סְהִרְוָן pro סְהִרְוָן, ex lege Gutturalium apud Hebraeos tritissima. Signatior adhuc forma apud Syros, quibus ex Participio conformatum לְוִי, לְוִי; in Plurali ad concursum gemini Schevatis mobilis vitandum necessario reddens חַנְנָה & לְוִי. Hinc multa similia poterunt enodari.

... Confimiliter חַנְנָה, חַנְנָה, חַנְנָה grex; dat חַנְנָה & חַנְנָה: item חַנְנָה cogitatio, חַנְנָה & חַנְנָה &c. &c.

Omnia haec in principiis fundata sunt Originis, & Analogiae, quae in hisce habebat partim Waw vel
Jod

210 INSTITUTIONES

Sed radicale ex quiesc. tertia; partim servile & aformatum, quod primitus motum quoque possidebat; uti sub Reg. XLI. annotatum.

IV. Constituto cursu *Analogiae*, expedire conabor, quae inde aberrasse censemur; ac pro *Anomaliis* enotari solent. Harum sex *Classe*s instruxere *Grammatici*; quas etiam percensuit *Cl. de Dieu* p. 118-123.

¶. Prima *Classis* continet *Masculina*, quibus *Pluralis* fæmininus datus, cum *masculina* tamen *constructione*. Tale apud *Hebraeos* creditur אֲבוֹת patres, ab אָב. Pro eo

Aramaea Dialectus habet אֲבָהָת, אֲבָהָן, Empat.

אֲבָהָתָא, אֲבָהָתָן; in quibus *He mobile* insuper adscitum:

פְּחֻוֹת Princeps, etiam *Hebraeis*, cum *Plur.*

רְעִאָה, פְּחֻוֹת, פְּחַנֵּן, מְחֻזּוֹת. Item

רְעִוָּתָא, רְעִוָּתָן, רְעִוָּתָן, ex masc. in فְּקַדְּשָׁה רְעִיָּן

tanquam in alienam sedem emigravit, ut &

אֲסֹתָה, medentes, medici; יְהֹוָה Domini;

ab אֲלֹהִים & חָנָן &c. &c.

Paulo aliter iterum יְהֹוָה corda, a לֵב לֶב:

& יְהֹוָה vel יְהֹוָה flumina; a נָהָר, interser-

to etiam *Waw mobilis*, cuius ratio non appareat.

Ad haec observo

1. Ut אֲבָהָת est pro אֲבָהָת a Sing. *fem.* &

אֲבָהָת paternitas, ad series patrum designandas: sic

אֲבָהָת אֲבָהָת אֲבָהָת pro invaluisse, *Waw radicali*

in *He* demigrante ex *Syriasko*; plane ut apud *Arabes*

quoque obtinet; diversum & forma & usu ab

אֲבָן אֲבָן, אֲבָן, אֲבָן justa terminatione *masculina*; quae

Sy-

Syris אֲבָהִין ḥ̄āb̄în; quod item He adscivit: unde liquet planissime, alterum veri nominis *masculinum* signare parentes, alterum *foemininum* notare *majorum seriem*, cum constructione *masculina*, quae *majores ipsos menti offerat*. Sic Chald. pro *Hebr.* שְׁמוֹת *nomina*, a veteri שְׁמָה, pro שְׁמָה, assumferunt שְׁמָה ex שְׁמָה oriundum: Id Syri maluere חַטָּא term. *mascul.* Nulla ergo in his vera *Anomalia*, nulla confusio.

II. פְּחָה *princeps*, formam *foemininam* manifeste praefert; ac propterea suo jure dat פְּחוֹת & פְּחוֹת, a red. deperdita פְּחוֹ ex specie *Pibbel*.

Apud *Arabes* id verbi adfert *tensionem*, *intensionem animi*: unde *praefecturam ductam* putem pro *praefecto*; quemadmodum *potes tas* pro *praetore* vel *praefecto* ne *Ciceroni* quidem displicuit.

III. E limpido fluent quoque רְעוּתָא *pastores*, si attendatur ad gratiam illam & copiam Veteris Linguae, quam Dialectus *Arabum* nobis pandit in gemina terminatione *Plurali*, qua *Participia Verborum* *quiescent*. *tertia* gaudent; pro *sano* رَاعِيْ وَنْ, رَاعِيْ بَنْ *pascentes*, a Sing. רְעוּתָה *Plur. fractio* dans עֲשָׂרֶת, ex عَيَّا & رَعَيَّا, proprie *pastura*; quae collective ad *pastores* applicari coepit, cum constructione *masculina*. Sic עֲסָא medela, pro *medentibus* frequentata, a Grammaticis appellatur *Pluralis fractus Participii* أَسْكَهُ اللَّهُ أَسْكَهُ medens. In Dialecto Aramaea artisit termin. *faemin.* Plur. רְעוּן, רְעוּתָא רְעוּתָא

אֲסֹתָה רְעוּתָה a Singulari **רְעוּתָה** *pastura*, ut *pasturae* pro *pastoribus* cum dignitate efferrentur; atque jus *masc.* *structurae* simul occuparent.

Pariliter **לְוַתִּילֵת**, ab **לְוַתִּילֵת**, *medela*; & **לְוַתִּילֵת** a **לְוַתִּילֵת** *Dominatio* directe descendunt: & *medelae* ac *dominationes* ex *abstracto* in *concretum* missae, *Medicos* ac *Dominos* decenti figuratione pepererunt.

//// Postrema illa, quae *Waw* adsciverunt, eo ipso originem profitentur. Nempe **לְוַתִּילֵת**, **לְוַתִּילֵת**, **לְוַתִּילֵת**, a **לְוַתִּילֵת** *narratio* *fluentum*, constructionem autem imitatur cognati **נָהָר** **נָהָר**, quando ejus sedem ingreditur, atque pro *fluminibus* usurpat. *Foeminine* *structum* *fluores* denotaret potius. Id ita vigente *Lingua venisse*, non est quod ambigamus.

Alterum **לְוַתִּילֵת** a **לְוַתִּילֵת** deductum, proprio sonat *appactiones cordis*; quod in sedem *cordis* subintrans, ejus simul genus consequitur: sic **לְוַתִּילֵת**, **לְוַתִּילֵת**, **לְוַתִּילֵת** uno gradu consistunt. Geminum germanum cernas in **לְוַתִּילֵת** *virtus*, unde **לְוַתִּילֵת** *poteſtates*: at **לְוַתִּילֵת** idem notans *term. foem.* a **לְוַתִּילֵת** haud dubie conformatum.

Consimiliter **סִימָן** *equi*, a **סִימָן** *equitatus*, & **לְוַתִּילֵת** *noctes*, a deperdito **לְוַתִּילֵת** commodissime derivari possunt. Duo posteriora etiam sic amissitari possent: quod **לְוַתִּילֵת** & **סִומְנָה** *fod*

ser-

servili aucta dederint **לִילֵין** & **סִטְןָן** primum; dein
Jod in *Waw* trajeustum sit. Prius malim.

¶ Opposita huic classis eorum, quae ex *faeminino Singulare* in *masculinum*. Plural. excidisse creduntur; manente
constructione faeminina: ut **מַלְאָךְ**, **כַּלְעֵד**, **מַלְאָךְ** a **כַּלְעֵד**:
verbum: plane ut **בְּלִיה** *Hebr.* dat **מְלִים**. &c.

Observetur & hic

I. Quicquid est talium exemplorum, suo sibi jure re-
pōscere *masculinum* quoque *Singulare*.

Certe suum **מַלְאָךְ** habuisse, indubum; idem
de **חַטִּין**, **תְּרִיטָן**, **סְעִירָן** *bordeum*; *triticum*.
חַנְנָן, **תְּאַיְנָן**, **תְּאַיְנָן** *ficus*: &c. statuendum.

Constrūctio ad normam *foemininam* in hisce, par-
tim ex *communitate generis* orta, partim ex *natura*
subjecti: qualia omnibus in Linguis vigent. Sic cer-
te **גְּשִׁינָה**, **לְבָתָקָה** *Emphat.* **גְּשִׁינָה** *faeminae*, **לְבָתָקָה**

Arabice **فَسْبَنْ**, **فَسْوَنْ**, **فَسْوَنْ**, pro
جِنْشَنْ, proprio sonant & signant *oblivia*; forma qui-
dom *masculina* sed *quac communitatem* admittat
generis; atque jam ad *faemeineum* vi *subjecti* alli-
getur.

II. A **לְאַגְּוִילָה** *vitis*, natum Plur. **לְאַגְּוִילָה**,
gratis dicitur. Recurratur ad Veterem Linguam,
quae dabat **גְּפֹנָן** & **גְּפֹנָן**, ore *Aramaeo*
גְּפֹנָן & **גְּפֹנָן**, *ore Aramaeo* **גְּפֹנָן** & **גְּפֹנָן**.
A **גְּפֹנָן** natum in *foeminino Emphatico* **גְּפֹנָה**, &
גְּפֹנָה **גְּפֹנָה** sumtus *Pluralis masc.* **גְּפֹנָה**: **גְּפֹנָה**: cum
potestate *foeminina*: par ratio in **גְּפֹנָה** **גְּפֹנָה**

casei, a Sing. נִבְנֵן, pro נִבְנָן: non sane a לְאַבָּן
pro لَأْبَان.

///. Huc pertinet quoque لَقَدْ oppidum; collective frequentatum pro oppidis; ac propterea Ribui insignitum. Id cum كَرِيْهَ, pari passu incedit; unde Empbatice ortum لَأْبَانْ; cuius Plur. genuinum كَرِيْهَ, لَأْبَانْ, لَأْبَانْ. Sic apud Arabes biga remansit formarum قَرْبَانْ & كَرِيْهَ oppidum.

/>. Anomaliae labecula adspergitur insigne Linguae decus & ornamentum, quo multa geminum ex se Pluralem fundunt; vel eadem sub notione, vel paululum distincta. In Arabum Dialecto nihil tritus, simulque ad omnem styli gratiam ac lucem uberiorius.

/i. Ex hac fertilitate لَكْ digitus, pro communitate generis, qua pollet, dat كَلْمَهَ & كَلْمَهَ
digiti. لَكْ ala, كَلْمَهَ & كَلْمَهَ
ala. دَوْ dies, كَلْمَهَ & كَلْمَهَ
&c. &c.

Harum terminationum, prior magis paucitati convenire traditur, nec ultra decem extendi: posterior ampliori numero permitti. Id subtilius, quam verius: quamvis & Arabum Grammatici formas paucitatis & multitudinis soleant enotare.

/>. Certius discrimen, quo עַיִן יַעַיִן oculus, &
fons, a manando dictus uterque; pro oculis dat
קַلְבָּן: pro fontibus كَلْمَهَ,
لَكْلَمَهَ,

אַנְגָּלִים, ut Hebr. עֲנָגָתִים & עֲנָגָתִי: Chald. quoque עֲנָגָתִים עֲנָגָתִי, quae a עֲנָגָתִים profluxere; secundum ea quae praefructa pag. 209. 212.

III. Ab **אֶרְןָה** auris; **אֶרְבָּה** cornu; **אֶרְבָּה** manus;
Pluralia mascul. fere proprium usum retinent, feminina impropte venire solent; ut **אֶלְמָנָה** sint ansae; **אֶלְמָנָה** eminentiae, & **אֶלְמָנָה** latera: quae Hebraei quoque sic cum gratia ac dignitate variarunt.

IV. A **אַתְּ** tempus, **אַתְּ** tempora designat; **אַתְּ** vices; quamvis & prius provocibus permittatur; neque enim hi termini tam alternaent, ut nunquam migrarentur.

In Anomalias referri non debuisset specimen eximium Veteris Orthographiae, qua **אַתְּ** mare, in Plurali **אַתְּ** exaratur, media defectiva ad clarius indicium Radicis reposita, quamvis in pronuntiatione occultetur. Sic **אַתְּ** populus, dat **אַתְּ** populi; **אַתְּ** causa, **אַתְּ** cause. Vide Cl. de Dieu. p. 121. Hinc lucem foeneratur scriptio immerito suspecta **אַתְּ** intravit: Dan. 5: 10. cum Participio **אַתְּ** עַל, de quo supra p. 108. nisi quod ibi terita occultetur. Res eodem reddit.

Gratis quoque Anomala censentur, quorum Pluralis nunc tantum in Libris comparet. Talia sunt **אַתְּ** flui-

fluctus. **חַיִן מֵיָּה** aquae. **חַיִן נֶתֶן** vita: proprie compagationes. **שְׁמִיא כָּלֵי** coeli. **וְנֶתֶן אֲדֹנָיו** sanguinis, pretium redemtionis. **דְּמַיִן רְחַמִּין** miserationes: proprio **אַלְמָנָה**, viscera.

Horum *Singularia* antiqua haud dubie extitere **וְ**
עַמְבָּה ut Hebr. **גָּלֵל**, pro **וְ** volutatio.
חַיִן נֶתֶן pro **חַיִן** convolutio, compaginatio.
שְׁמִיא מֵהָרָה liquor. **מֵהָרָה** altus, celsus:
וְ ex pleniore **סְגָּדָה** sanguis: denique **וְ** uterus. **וְ** viscus.

¶ Nihil minus, tandem, quam *Anomala*, quae sub una terminacione *Singularia* sunt, & *Pluralia*, Punctis Ribui tantum distinguenda: ut **אַלְמָנָה** homo; **אַלְמָנָה** homines. **בְּשָׂרָה** bestia; **בְּשָׂרָה** bestiae. Est usus collectivus in omnibus Linguis vigens. In Sacris quoque pro hominibus passim occurrit: itemque **בְּעֵיר** pro bestiis. Puncta Ribui ergo adjecta, ad vim collectivam sub forma *Singulari* insinuandam minus firmis ac peritis. Sic **צָאן** pro **צָאן** grec ovium: **בָּרְקָה** armentum. **בָּרְקָה** volucris. **צָבֵן** reptile. **בָּרְקָה** equus; **בָּרְקָה** equitatus. **רְבָשׁ**.

Reprehendere non debuisset *Amira*, quod Ribui absit a **בָּרְקָה** jumentum, Act. 23: 24. quum ibi unum requiratur; ac propterea collectionis nota recte sit omissa. Idem in **בָּרְקָה** volucris, aliisque, haud dubie obtinuit.

For.

Forma sine *Ribbi* valet *coelum*; ut
 coelos. Est tamen utrobique veri nomi-
 nis *Plurale masc. Emphaticum*, quod proprie *celsa* fo-
 nat; ac propterea etiam de *Celo* singulariter potuit
 usurpari: nisi quis malit prius ex *vetusto* singulari-
 conformatum: ut *cadaver*, dat
 Ampliandum.

Est alia forma *Plur. faem. Emphatica* *jurajuranda*, etiam *Singularem* usum praestans, ut apud
Latinos. Radix   *juravit*: unde *Chald.*
  מֹמָת *מֹמָת* *מֹמָת* *מֹמָת*
 sonandum fuisse: sed grandius   *מֹמָת* *מֹמָת* *מֹמָת*
juramenta pro *juramento* quoque enunciatum.

¶. Proferri solent *mascuina* *Jurab.* quae *Nun drogas* ad-
 scivisse creduntur: ut   *fructus*;
    odores a   *odor*:   *medicinae*, a   *medicina*:   *visio-*
    visio &c. Substitut singularia indubitate
juris,   *ac*
                   atque cum Analogia Veteri Linguae co-
piam quoque suam restitue. Sic   *cum*
Plurali   *in Targumim frequentatur, aequa ac*
                   &   *visiones.*

¶. Examinemus quoque *Pluralia faemina*, quibus ali-
 quid minus regulare subesse existimatur. Horum alia
Jod Singulare in *Waw* mutasse; alia *Waw*, alia *Jod*,
 ante terminationem pluralem adscivisse videntur.

Ee

I. Jod

1. *Iod* in *Waw* mutatum creditur, quum *Lia*
ovis, reddit *Wöd*, nam *Analogia* poposcis-
set *Lävöö*. Sed cum *Lia* *Vetus Lin-*
gua dabant *löövöö*, & *Wöd*, unde *Wöö*
fuo *jure* processit.

Consimiliter ۱۲۰ molae non a ۱۲۰ du-
 etiae, sed ab ejus fororio ۱۰۰, vel ۱۲۰ فَيْدَهُ، Nempe War & Fod in hisce pari gradu consistunt;
 ideoque رَحْيٌ mola apud Arabes per رَحْيَوَانَ
 & رَحْيَبَانَ se declinandam praebet; ex pleno
 Ergo ۱۲۰ leones, non ab
 ۱۲۰ slabula non ab
 ۱۰۰, sed ۱۰۰ processerunt; ut in
 sacrificis quoque habemus אַרְוֹת cum constructis אַרְוֹת
 & אָרִי pro אָרִי ab אָרִי

A

A **לְאָמֵן** soror pro **לְאָמֵן** in Plurali existit
לְאָמְנִי & **לְאָמְנֶךָ**; a veteri Singulari **לְאָמֵן**
לְאָמְנִי **לְאָמְנֶךָ**.

III. Non directe **לְאָמְנִי**, **לְאָמְנֶךָ**, **לְאָמְנַתִּי**,
 apes, propagantur a **כְּבָזָרָה** ; **כְּבָזָרָה**; sed ab au-
 triore forma **לְאָמְנָתָה**. Pariliter **לְאָמְנָתָה**
 alabastra, non a **לְאָמְנָתָה**, sed a **לְאָמְנָתָה**:
 & **לְאָמְנָתָה** latebrae, non a **לְאָמְנָתָה**,
 sed a **לְאָמְנָתָה**. Ad hanc normam reli-
 qua exigi poterunt quam facilime; spectandaque
 semper antiqua Linguae copia, ad quam filum *Analogiae* ultro fese evolvit. Hanc quum ex oculis di-
 misissent, qui Grammaticam Aramaeum primi con-
 structio aggiessent; atque ex reliquis pauperibus
 omnem ambitum Linguae sibi metiendum sumis-
 sent, disjuncta membra compingere cooperunt; at-
 que ita *Anomaliarum* luxationibus ac distorsionibus
 perpetuis imminuerunt pulchritudinem corporis,
 quod in omnibus suis partibus admirabilem quen-
 dam *Analogiae* ordinem, ac nitorem, spirat.

XLV. In *Emphasi Pluralium* constituenda mi-
 re turbatum, quum

I. *Masculina* tripliciter mutari dicuntur; alia 1. in
לְ, **אָ**, ut **לְאָמֵן** Reges, ex **לְאָמְנָתָה**:
 alia 2. in **לְ**, **אָ**: ut **בְּנֵי אָמְנָתָה**,
 filii; & **לְ** ex **לְאָמְנָתָה** Domini; alia 3. in
אָ,

Ee 2

לְ,

I^o, ut ~~לְ~~ pueri ex ~~תַּ~~: a
Sing. ~~לְ~~.

II. Faeminina in 12°, חָ, ex יָ, וָ, ut נִפְשְׁתָא
~~לְ~~ animae; ex נִפְשֵׁן ~~לְ~~.

In his *Analogia* nulla relucet. Ea requirit pro omnibus, qua masculinis, qua faeminiis, accessionem solius notae *Emphaticae* נָ, cum *Hebraeo* הָ conspirantibus; quam supra *Singularibus* adstruxi: nisi quod pro נָ etiam נָ sit admissum; ut pro הָ quoque הָ & הָ os *Hebraeum* admittebat.

Ut veritas sese ultro insinuet, utrumque genus distinctius exutiam; atque omnis hujus varietatis causas indicabo.

I. Ad *masculina Pluralia* quod attinet.

1. In his frequentissima formatio נָ terminationem יְ abjeci postulat; ut לְ וְ וְ maria. לְ וְ dies.
קְרַמְיָן primi. Dan. 7: 14. pro יְ קְרַמְיָא Dan. 7: 14. pro יְ קְרַמְיָן
quod quoque exaratum; unde quum exire debuisset קְרַמְיָא, Orthographia Chaldaica maluit קְרַמְיָא, ut לְ וְ קְרַמְיָא
עֲבָרָא' tabulae priores: Exod. 34: 1. Sic אֶ קְרַמְיָא' ut
Hebraei: ex מִצְרָא' AEgyptii; in Targumim: ex עֲבָרָא' & מִצְרָא' in
quaes olim ut מִצְרָיָה & עֲבָרִיא' מִצְרָא' ex מִצְרָא' & תְּמִימָה
2. Apud

2. Apud Chaldaeos accessio נָ in ' transitura, non admissa dicitur, nisi in iis, quorum Singulare in ' terminabatur. Gratis. Quid enim illud Targum Hieros. גְּבָרִי מַדִּינָא. Viri Midianitae mercatores? purae putae sane Empbases pro נְבָרָא מַדִּינָא תְּבָרָא: neque debuisset in his similibusque, ad Enallagen *absol.* pro *const.* recurri. Frequentior tamen iisdem formatio per נָ, ad Pluralem ita agglutinari solita, ut abjecto Nun, residuum יוד moveatur, atque Dagesh simul recipiat. Ita natum illud נָ; ex נָ, ad pleniores sonum: atque ex נְבוּרֵי, primitus assumptum נְבָרֵי, & mox sonantius נְבָרֵי Viri; qui Syris נְבָרֵי potius: quippe qui motum istum יוד Pluralis non amarint, nisi in derivatis Quiescentium tertia: ut נְבָנֵי בְּנֵי, חֲנִתֵּן חֲנִתֵּן lii. لَقْنَةٌ لَقْنَةٌ species. נְגִזֵּן שְׁנִיָּה חֲנִתֵּן חֲנִתֵּן ubera. Item anni. נְמִתֵּן דְּמִיָּה חֲנִתֵּן pecuniae. Item Coeli. נְמִתֵּן שְׁמִיָּה חֲנִתֵּן קְסָה חֲנִתֵּן tamen dat נְמִתֵּן fratres. & sic נְמִתֵּן mulieres: quae נְשָׁאָה & נְמִתֵּן Chald. נְבָרֵי borae. &c. &c.

Hanc legem Empbaseos sequuntur omnia illa, quae ad normam quiescent. tert. excunt in نְمִתֵּן: ut نְמִתֵּן נְמִתֵּן נְמִתֵּן; per universam seriem Particiorum; reliquarumque propaginum quibus ista terminatio addita: ut نְמִתֵּן habitatio-

nes: Domini &c. &c.

At ubi plenior terminatio retinetur, ad redditur ut vel multi; pro ex Chaldaeis tamen & hic ma- luerunt. Item exosi; qui Chald. .

Ex his dilucide cernere est, quod antea tantum subodorabar, formari cum quiete simul & suppressione Pluralis: at ex ejusdem motu pressiore emicuisse: atque Veteres Aramaeos utrumque aequali jure possedisse, ac frequentasse.

3. Tertiae formae, quae vulgo dicitur, non alia ratio, quam primae; simplex videlicet ; nam fragmента, pectora; pueri; non descendunt a Pluralibus & , sed prius haud dubie est a , cuius Singul. fractio extat Act. 2: 42. Reliqua item ab antiquis Pluralibus & . Sic Chaldaice habemus pueri, a pro ; & ; oriundum. Non aliud ergo hoc imaginarium , quam quod in omnibus illis ultro existit, quorum terminatio Singularis est vel : ut & Peregrini a unde & exortum: at Syri tantum permittunt, a Sing. ; ubi ne-

nemo aliam *Emphasin*, quam **א** simplex unquam cogitavit.

II. In *Emphasi Plural. faemin.* declaranda, non servata quoque simplicitas, nec veritati litatum, quum docetur, *Nun* mutari in **תְּאַנְּ**; ut **בְּתוּלָהָא** *virgines* transfiliat in **בְּתוּלָהָא**

Atqui *Emphasis* non alia, quam **א** in *Singulari* quoque obtinebat **א**; cui recipienda dicata fuit altera *terminatio* *faeminina* in **תְּ**; ac proinde **בְּתוּלָהָא** per **בְּתוּלָהָא** produc-
tum. Idem **תְּ**, *Hebraeo* **וְתִּ** succinens, *constructioni* quo-

que subservire jussum; nec non *affixioni*: in quibus contra *Analogiam*, & rationem omnem, vulgo *Aleph Emphaticum* abjectum esse dicitur: quum tamen tam *constructio*, quam *affixio*, *Emphasin* abnuant, atque ad *absolutas* formas accedere soleant.

Ansa errando huic errori ex eo data, quod **בְּתוּלָהָא** nus-
piam nude in *statu abdotivo* nunc compareat: sed hoc non aliunde repetendum, quem ex studio gravitatis, ac dignita-
tis, quo *Singulares* ac *Plurales* *formas* juxta, cum accessione *Emphatica* efferre amarunt: ut indicatum supra pag. 198.

Legitimus proinde ordo, ac processus, sic constituendus, ut a **בְּתוּלָהָא** nascatur *duplex Pluralis*, **בְּתוּלָהָא**, & **בְּתוּלָהָא**. unde mox citra illam mutationem sub-
natum. Sic a **regnum**, **מֶלֶךְותָא** & **מֶלֶכְוֹתָא**, pari jure
ductum, indeque **מֶלֶכְוֹתָא** productum. Conferantur quae praefixi Reg. XLII.

XLVI. *Casus*, quatenus signant diversas *flexio-
nes*, quibus vocabulum *declinatur* pro varia quam induit *relatione*, non dantur apud *Aramaeos*.

At *Relationes* ipsae ut a nullis Linguis absunt,
atque pro cuiusque genio indicari solent; ita hic
quo-

224 INSTITUTIONES

quoque satis distincte, atque efficaciter, designatae fuerunt.

N. *Nominativus ex vi, & serie, orationis, per se satis internoicitur.*

Genitivus ex Regimine, sive statu constructo innotescit; qui in Aramaica & Iudea multo distinctior quam in Hebreaca. Ejus leges frequens Regula declarabit.

Genitivus quoque formare dicitur particula רַדְךָ; ut חֲסִינָה רַדְךָ testa figuli: ejusque truncatum רַדְךָ; ut קֵינָה רַדְךָ firmamentum coelorum: sed in his nullum regimen; quum Elliptica sit structura, hunc in modum reddenda; testa, quae figuli est; & firmamentum, quod Coelorum est. Discrimen planius perspicietur, ex רַדְךָ, כְּבָשׂ, כְּבָשׂ servus Regis, & כְּבָשׂ, כְּבָשׂ servus qui est Regis. סְרִינָה סְרִינָה spiritus sanctitatis; πνεῦμα ἁγιοσύνης, & לְבָבוֹן, לְבָבוֹן τὸ πνεῦμα τὸ ἁγιοσύνης. De Origine infra.

Dativus per Lamed consignari amat, ut apud Hebreos. Origo quoque inferius aperietur, ubi de particulis praefixis agetur.

Accusativus dignoscitur

- I. Ex particula נִמְלָא, quae Hebr. אַתְּ respondet: si struatur cum verbo transitivo. nam intransitivis subnexa *Nominativum* praestat.
- II. Plerumque tamen abest, & sola vis verbi activi casum istum satis designat.
- III. Ad *Emphasin* tamen praemittitur nonnunquam *Lamed*: ut, Deus לְבָבוֹן, לְבָבוֹן dilexit mundum,

Affatim exemplorum dabit Matt. 1: 2, 3, 4.
IV. Particulae etiam multae accusativum regere, & efficere,

traduntur: quales **לֹת**, pro **אֶל** Hebr. **לְמַטָּלָה**
 propter. **עַל** super &c. Sed consuetudo La-
 tina fraudi fuit; nam Oriens in hisce *regimen* adhibet,
 ac **לֹת מִלְכָא** *ad regem*, resolvendum ex origine, va-
 let proximitatem, conjunctionemve, *Regis* &c.

Vocativus, ut Hebraice **הַמֶּלֶךְ** *Emphatice* amat effer-
 ri, **מֶלֶךְ**.

Datur & nota **וְ**, ex Graeco, ut videtur, assumta.
Jac. 5: 1. & alibi.

Ablativus per praefixum **בְּ** in denotatur; nec non, ut
 volunt, per *praepositiones* **בְּ** **אֵל** ab, ex, **בְּ** **עַל**
 cum &c. &c.

Sed & horum *Origo* arguit, *Genitivam* potius *relatio-*
nem inde *emergere*. ut suo loco ostendetur.

XLVII. *Regimen* est arctissima illa *construēlio*,
 quae vocabula duo compingens, efficit *genitivam*
relationem posterioris. Celerior pronunciatio, quam
 arctior haecce cohaesio exigebat, simul postulavit,
 ut prius vocabulum, si posset, sese posteriori ac-
 commodaret, per oportunas quasdam mutationes,
 cum in literis, tum in vocalibus: atque ita simul cer-
 tissimae existerent notae, per quas *status absolutus*
 a *construēto* discriminari posset.

I. Ad *Masculina* quod attinet,

N. Eorum *Singularis* semper requirit formam *absolutam*, nul-
 lusque hic *Emphatica* acceptioni lecus relinquitur; ne-
 que enim, ut paulo ante insinuatum, *Regimen* est, quūm
 vel **דִ'** intercedit, sed *periphrasis*: ut *Dan. 5: 3.* **עַל**

Ff

נִירָא

גִּירָא דַי בְּתַל הַיכְלָא דַי מֶלֶכָא dari solet, *super calcem parietis Palatii Regis*, rotunde quidem, sed non ad granditatem Orientis, quae voluit, *super calcem quae parietis Palatii, quod Regis*. Regimen continuatum dedisset
בָּל נִיר בְּתַל הַיכְלָא מֶלֶכָא. Hoc celerius exivisset sa-
ne; sed nec tantam gravitatem, dignitatemque, ex-
euisset.

ב. Pluralis quoque nulla *Emphasi* insigniendus ex גִּירָא apud Chald. in יְהוָה desidit, per יְהוָה quiescens: at Syri maluerunt יְהוָה cum motu. ut יְהוָה וְיְהוָה Viri. יְמִינֵי יְמִינֵי dies. יְמִינֵי יְמִינֵי Reges. &c. &c.

Apud Syros terminatio יְמִינֵי resilit quam creberrime, atque ex יְמִינֵי invocantes, existit חֲנִינָה invocantes nominis ejus. Permittitur tamen & חֲנִינָה. Quid causae? Quid Analogiae? Nempe prius est ad normam perfectam ex חֲנִינָה; posterius ad imperfectam & quietis. Ergo & Chaldaeи hic non solum קְרִי, sed etiam קְרִי possederunt.

II. De faemininis tentatur, *Emphasim* quoque hic nullam admitti, nec in Singulari, nec in Plurali: ac proinde frustra esse Viros Doctos, qui ex formis *Emphaticis* constructas derivant, quasi *Regina* ex מֶלֶכְתָּא contractum foret; itemque מֶלֶכְתָּא regnum ex מֶלֶכְתָּא in Sing. ut & in Plur. ex מֶלֶכְתָּא *Reginae*. Ne justus quidem calculus aliorum, qui faemin. Sing. אִם in תְּמִימָה mutari, אִם & אִם in וְתִּמְמָה extendi autumant.

Res omnino sic digerenda
ג. In Singularibus quidem

/ Ut

- I. Ut quae in נ exirent, sibi fororium נ substituerent, utpote pronunciationi celerandae aptius. Sic נָאֹתְךָ virgo pro נָאֹתְךָ successit.
 II. Quae in ת, ת, ת terminarentur, illud Thaw constanter retinerent eandem ob rationem. Sic נָאֹתְךָ pars, נָאֹתְךָ regnum, נָאֹתְךָ confessio, statui huic semper admota, sine ulla truncatione. Idem de omnibus Infinitivis in ל desinentibus intellectum esto.
 3. In Pluralibus similiter pro י substitutum fororium נ, & pro בָּרְכָּה Chald. בָּרְכָּה benedictiones, assumptum נָאֹתְךָ בָּרְכָּת & בָּרְכָּות; quae Hebraeis בָּרְכָּת indeque per Emphasim נָאֹתְךָ productum: non autem נָאֹתְךָ ex נָאֹתְךָ contractum, atque imminutum; ut contra omnem Analogiam tradi solet.

XLVIII. Cardinales numeri citra ullam Anomaliam conformati sunt ad normam, & legem, quam Institutiones Hebraeae indicarunt, ut a tribus ad decem forma faemina inserviat subjectis masculinis; invicemque forma masculina subjectis faemininis; connubiali velut nexu. Ratio constructionis haec est, quod formae illae secundum Originem suam sint substantiae, cum terminatione masculina & faemina; ut Latinis triplicatio & triplicatus; atque ita porro. Hac occasione conjugia illa numerantium cum diversi sexus subjectis per omnes Dialectos Linguae Primaevae vigent.

Ordo primus Cardinalium.

Foem.

Masc.

חרָא, חֲרָה

Foem.

חר

חֲרָה, חָרָה

2. נִמְשֵׁה, נַעֲמֵה, נַעֲמָה תְּרֵין הַלִּי הַלִּי פְּרֵתִין, פְּרֵתִי

תְּלֵת, תְּלֵת

תְּלֵהָה

תְּלֵהָה, תְּלֵהָה

אַרְבָּע, אַרְבָּעִתִּי

אַרְבָּעָה

חַמֵּשׁ, חַמֵּשֶׁתִּי

חַמֵּשָׁה

שִׁזְבַּת, שִׁזְבַּתִּי

שִׁזְבַּתָּה

שְׁבֻעָה שְׁבֻעָה שְׁבֻעָה, שְׁבֻעָה

שְׁבֻעָה, שְׁבֻעָה

תְּמִנִּי, תְּמִנִּיתִי

תְּמִנִּהָה, תְּמִנִּהָה

תְּשֵׁעָה, תְּשֵׁעָתִי

תְּשֵׁעָה

עַסְרָה, עַסְרָתִי

עַסְרָה

Ordo secundus.

Foem.

Masc.

חֲרָא עַסְרִי

חֲרָה עַסְרִי

פְּרֵתָה עַסְרִי

פְּרֵתָה עַסְרִי

תְּלֵהָה עַסְרִי

תְּלֵהָה עַסְרִי

אַרְבָּעָה

Foem.	Masc.	Foem.	Masc.
14 אַרְבָּעָה עֶסֶף אַרְבָּעָה עֶסֶף אַרְבָּעָה עֶסֶף	אַרְבָּעָה עֶסֶף אַרְבָּעָה עֶסֶף אַרְבָּעָה עֶסֶף		
15 חֲמִשָּׁה עֶסֶף חֲמִשָּׁה עֶסֶף חֲמִשָּׁה עֶסֶף	חֲמִשָּׁה עֶסֶף חֲמִשָּׁה עֶסֶף חֲמִשָּׁה עֶסֶף		
16 שְׁשִׁית עֶסֶף שְׁשִׁית עֶסֶף שְׁשִׁית עֶסֶף	שְׁשִׁית עֶסֶף שְׁשִׁית עֶסֶף שְׁשִׁית עֶסֶף		
17 שְׁבֻעָה עֶסֶף שְׁבֻעָה עֶסֶף שְׁבֻעָה עֶסֶף	שְׁבֻעָה עֶסֶף שְׁבֻעָה עֶסֶף שְׁבֻעָה עֶסֶף		
18 תְּמִינָה עֶסֶף תְּמִינָה עֶסֶף תְּמִינָה עֶסֶף	תְּמִינָה עֶסֶף תְּמִינָה עֶסֶף תְּמִינָה עֶסֶף		
19 תְּשֵׁעָה עֶסֶף תְּשֵׁעָה עֶסֶף תְּשֵׁעָה עֶסֶף	תְּשֵׁעָה עֶסֶף תְּשֵׁעָה עֶסֶף תְּשֵׁעָה עֶסֶף		

Idem Ordo sic contexitur.

תְּרִיבָר חֲדָסָר	12
תְּרִיסָר vel תְּרִיסָר	13
תְּלִיטִיסָר vel תְּלִיטִיסָר	13
אַרְבִּיסָרִיזָר אַרְבִּיסָרִיזָר	14
חֲמִיסָר vel חֲמִיסָר	15
שְׁשִׁיסָר , שְׁיִתִיסָר , שְׁתִיסָר	16
שְׁבִיסָר	17
תְּמִינִיסָר	18
שְׁתִיסָר per metathes.	19

Ordo tertius ita decurrit.

עֶשֶׂרִים	בְּשָׁנָה	20
תַּלְמִין	בְּשָׁנָה	30
אַרְבָּעִים	בְּשָׁנָה	40
חֲמִשִּׁים	בְּשָׁנָה	50
שְׁשִׁים	בְּשָׁנָה	60
שְׁבָעִים	בְּשָׁנָה	70
תִּמְגִין	בְּשָׁנָה	80
תִּשְׁעִים	בְּשָׁנָה	90
מֵאָה	בְּשָׁנָה	100
מֵתִין	בְּשָׁנָה	200
אלְפָא	בְּשָׁנָה	1000
רְבָו	בְּשָׁנָה	10000

OR.

ORDINALIA.

Foem. *absol.* Masc. *absol.* Foem. *Emph.* Masc. *Emphat.*

1. קְרָמָאָה קְרָמָאָה קְרָמִי קְרָמִי
2. תְּנִינָא תְּנִינָא תְּנִינִי תְּנִינִי
3. תְּלִיתָאָה תְּלִיתָאָה תְּלִיתִי תְּלִיתִי
4. רְבִיעָאָה רְבִיעָאָה רְבִיעֵי רְבִיעֵי
5. חְמִישָׁאָה חְמִישָׁאָה חְמִישִׁי חְמִישִׁי
6. שְׁתִּיְתָאָה שְׁתִּיְתָאָה שְׁתִּיְתִּי שְׁתִּיְתִּי
7. שְׁבִיעָאָה שְׁבִיעָאָה שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי
8. תְּמִינָאָה תְּמִינָאָה תְּמִינִי תְּמִינִי
9. תְּשִׁיעָאָה תְּשִׁיעָאָה תְּשִׁיעֵי תְּשִׁיעֵי
10. עַסְרָאָה עַסְרָאָה עַסְרִי עַסְרִי

Secunda series.

Foem. Masc. Foem. Masc.

11. תְּרִסְרָאָה תְּרִסְרָאָה תְּרִסְרָאָה תְּרִסְרָאָה
12. תְּרִיסְרָאָה תְּרִיסְרָאָה תְּרִיסְרָאָה תְּרִיסְרָאָה

Atque ita deinceps.

I. Ad

I. Ad *numeralia* paucis teneatur,

A. In **חַד** admissam *Aphaeresin* primae pro **אֶחָד**; forma *Ezech.* 33: 30. quoque adhibita. **תְּרִין** ex **שְׁנִים** ex **תְּרִין** ortum; nam pro **שְׁנָה** *Aramaei* enunciant **תְּנִינָה**; unde & **תְּנִינָה** & **תְּרִין** *secundus* remansit. Hinc **תְּנִינָה** primitus, in **תְּרִין** & **תְּרִין** translatum, ad effugiendam *blaesitatem*. In **תְּרִין** *tertia* **חֲנִיתִים** **תְּרִין** radicalis *waw* suo se jure exerit. **חֲנִיתִים** **תְּרִין** ex veteri

תְּלִתָּה **שְׁנִיתִים**, **שְׁנִתָּהָן**, **שְׁנִתָּהָן** conformatum. **תְּלִתָּה** est pro **שְׁלֵשָׁה**, iterum *Schin* in *Thaw* mutato; quod & in **שְׁמֵנָה** pro **חֲמִיעִי** & **שְׁמֵנָה** pro **חֲמִיעִי** factum. Per *Apocopen* *septem* pro **שְׁבֻעָה**, *Dialecto Hierosolymitana* obtinuit: itemque **שְׁבֻעָה עֲסָרִי** *Septendecim* pro **שְׁבֻעָה עֲסָרִי**. Eadem *Dialectus* pro **שְׁבֻעָה** maluit **שְׁבֻעָה עֲשָׂעִיר** *Septem*: cum **שְׁבֻעָה עֲשָׂעִיר** *Septuaginta*. Mira metathesis in **נָוְנֵנְדִּיכְמִינְתִּים** *noven-decim*, quod & **שְׁתִּים עֲשָׂעִיר**. Origo dabat **שְׁתִּים עֲשָׂעִיר**. Ejus *contractio* **שְׁתִּים עֲשָׂעִיר** in **שְׁתִּים עֲשָׂעִיר** transposita. Reliqua sequentia nunc satis explanabunt

B. Observandum quoque ut apud *Hebraeos* alia terminatio-ne *faeminina* erat **חַמִשָּׁת אַרְבָּעָת** *quatuor*, **חַמִשָּׁת עֲשָׂרָת** *decem*, proprie *quadruplicatio* &c. &c. Sic apud *Aramaeos* quoque **לְאַחֲרָת**, **לְאַחֲרָת**, **לְאַחֲרָת**, **לְאַחֲרָת** obtinuisse pro *Tetradie*, *pentade*, ac *decade* in statu *constructo* locari solitis, ut sit *tetas virorum*; quemadmodum *absoluta* forma per *appositionem* dat *tetradem viros*.

II. Ad *Ordinalia* verbulo tantum monebo **לְאַחֲרָת** *primus*

D: Gc 200

